

**ШОҲИРҲОҶ АЗЭРБАҶҶОН
Э ЗУҲУН
ЈЭҲУДИҲОҶ ДОГИ**

Антолокија

I

**ШОҒИРҒОЈ
АЗӘРБАЈҶОН
Ә ЗУҒУН
ЈӘҒУДИҒОЈ ДОГИ**

Антолокија

I

Əz zuhun Azərbaycanı çarundəgor
СИМАХ ШЕЈДА

C $\frac{4956728013}{050}$ 2007

БИР НЕЧӨ СӨЗ

Әзиз охучулар!

Биз даг јәһудиләри һарада јашадығымыздан асылы олмајараг ораны өзүмүз үчүн Вәтән һесаб етмишик. Чохумуз Азәрбајҗанда, бәзиләримиз Дәрбәнддә, Грозныда, Налчикдә, Маһачгалада вә башга шәһәр вә кәндләрдә јашамыш, чәрәјини јејиб, сујуну ичдијимиз өлкәнин һавасы илә нәфәс алмышыг. Үрәјимизин мөһәббәтини орада јашајан халгларә вермишик. Һәмишә бир-биримиз илә мөһрибан-мөһрибан отуруб-дурмушуг. Севинч вә кәдәримизи бир-биримиз илә бөлүш-дүрмүшүк. Азәрбајҗан халгынын адәт-әнәнәләринә һөрмәтлә јанашмыш вә һөрмәт көрмүшүк.

Биз Азәрбајҗанда јашајан даг јәһудиләри бу өлкәнин мәдәнијјәти вә әдәбијјатындан бәһәрләнмишик. Ана дили китабымыз “Ана дили” вә “Әлифба” олуб. Аналарымыз лајламызы Азәри вә јәһуди дилләриндә охујублар. Даһи Хәганинин, Низаминин, Нәсиминин, Сабирин, Сәмәд Вурғунун, Микајыл Мүшфигин, Рәсул Рзанын шерләри руһумузу охшајыб, бизә мөһәббәт һисси ашылајыб. Ушагларымыз А.Шаигин, А.Сәһһәтин, Ә.Сабирин, М.Дилбазинин, М.Сәјидзадәнин шерләрини охуја-охуја боја-баша чатыблар. Бир сөзлә, Азәрбајҗан шаирләринин шерләри бизим һамымыз үчүн бир мәктәб ролуну ојнајыб, кәләчәк һәјата инамла бахмаға, инсанлара мөһәббәтлә јанашмаға вә дүңјанын көзәлликләрини дүјмаға чағырыб.

Биз Азәрбајҗан әдәбијјаты илә таныш ола-ола, һәм дә рус вә дүңја әдәбијјатынын мөшһур шаирләрини охумуш, онларын јарадычылығындан бәһәрләнмишик. Пушкинин, Лермонтовун шерләри гәлбимизи ригәтә кәтирмишдир. Кимләр Низами, Хагани, Нәсими, Фүзули, Ваһид гәзәлләриндән, Ва-

гиф, Закир, Сабир, С.Вурғунун, Р.Рза, М.Мүшфигин шерлә-
риндөн илһам алмамышдыр?

Һөрмәтли охучулар! Она көрә дә мән бир шаир кими классик Азәрбајчан шаирләриндән тутмуш букүнкү бәзи шаирләримизин шерләринәдәк дағ јәһудиләри дилинә тәр-чүмә етмәјә башладым. Дүшүндүм ки, бизим дағ јәһудиләри дә гој Азәрбајчон шаирләрини өз доғма дилләриндә мүғалиә етсинләр. Дағ јәһудиләри көрсүнләр ки, Азәрбајчан әдә-бијјаты нә гәдәр зәнкин, нә гәдәр мәнәлы вә ахычыдыр.

Бир мәсәләјә дә ајдынлыг кәтирмәк истәјирәм ки, би-зим данышыг дилимиздә вә шеримиздә Азәрбајчан сөzlәри аз дејил. Доғрудан да бу беләдир. Узун илләр Азәрбај-чанлылар арасында јашајан, онларын адәт-әнәнәләри, һәјат тәрзләри илә отуруб-дуран дағ јәһудиләри онларын бәзи сөzlәрини дә өзләринин күндәлик данышыгларында вә әдәбијјатларында ишләтмишләр. Әлбәттә ајлар, илләр кечәчәк бәзи Азәрбајчан сөzlәри дағ јәһудиләри даны-шығындан чыхачаг, јени-јени сөzlәр, јени-јени ифадәләр илә әвәз олуначаг. Чүнки бу дүнјада һеч нә өз јериндә дур-мур, һәјат даим инкишаф едир. Өз адларыны шаир, елмли, даһа доғрусу савадлы гојан бәзи адамлар дејирләр ки, бизим дағ јәһудиләринин данышығындан, әдәбијјатындан белә сөzlәр тезликлә арадан галдырылмалыдыр.

Әлбәттә, дағ јәһудиләри дили дә кет-кедә сафлашмалы, шаирләримиз шерләриндә Азәрбајчан сөzlәрини аз ишләт-мәлидирләр. Бајаг дедијим кими, бунун үчүн арадан ајлар, илләр кечмәлидир.

Антолокија үзәриндә ишләјәркән бәзи чәтинликләр илә үзләшмәли олдум. Бир тәрәфдән классик Азәрбајчан шаир-ләринин шерләриндәки фарс, әрәб сөzlәринин олмасы, ди-кәр тәрәфдән гошмалардакы, шерләрдәки бәзи ифадәләри, идиомалары охучуларә чатдырмаг. Аллаһын көмәклији илә мән бу чәтинликләрин өһдәсиндән нечә лазымдырса, еләчә

дә кәлдим. Хүсусилә мүасир шаирләрдән Б.Ваһабзадәнин, С.Таһирин, Р.Рөвшәнин вә башгаларынын шерләринин тәрчүмәси олдугча көзәл алынмышды. Сөзсүз ки, С.Вурғун, Р.Рза, С.Рүстәм, Н.Хәзри, Һ.Ариф, М.Мүшфиг, Ә.Чәмил, Ә.Чаваддан да етдијим тәрчүмәләр мүвәффәгийјәтли чыхмышдыр. Азәрбајчан бајатыларындан вә бәзи дастанлардан етдијим тәрчүмәләр дә јәгин ки, јәһуди охучуларынын хошуна кәләчәкдир.

Илк дөфә чап олуна бу антолокијада Азәрбајчан ашыг әдәбијјатынын да бәзи нүмәјәндәләринин шерләри верилмишдир. Бурада Дирили Гурбани, Туфарганлы Аббас, Ашыг Валех, Сары Ашыг, Ашыг Алы, Ашыг Әләскәр, Молла Чума вә башгаларынын гошмалары бөјүк мәнәбәтлә тәрчүмә едилмишдир.

Үмумијјәтлә антолокијада 75 нәфәрә јахын шаир вә ашыгларынын шерләри топланмышдыр. Бу тәрчүмәләр арасында Низаминин мәшһур “Сәнсиз” гәзәли, Натәванын “Тәрәнфил”, Вагифин “Дурналар”, “Бајрам олду”, С.Вурғунун “Азәрбајчан”, Р.Рзанын “Олум ја өлүм”, М.Мүшфигин “Мәнәббәт”, “Күләкләр”, Һ.Чавидин “Кор әрәбин маһнысы”, Ә.Чәмилдин “Чан нәнә бир нағыл де”, Н.Һәсәнзадәнин “Һеч нә истәмәјән гыз”, Ә.Кәримин “Ики севки” вә башгаларынын мәшһур шерләри дә вардыр.

Азәрбајчан халгы кими јәһуди халгы да бу көзәл шерләрин чохуну әзбәрдән билирләр. Ушагларымызын дилиндән бу күн дә М.Ә.Сабирин “Кәл, кәл ај јаз күнләри”, “Ушаг вә буз”, А.Шаигин “Кечи”, “Ај пипији ган хоруз” шерләри дүшмүр.

Бајаг дедијим кими биринчи дөфәдир ки, дағ јәһудиләри тарихиндә белә бир антолокија нәшр олунур. Әлбәттә бурада ола биләр ки, мәним дә сәнвләрим олсун. Она көрә охучулардан әввәлтәдән үзр истәјирәм. Әкәр билмәјәнләр варса гој билсинләр ки, Губа јәһудиләри илә Ширван јәһудилә-

ринин, јахуд да Дэнрбэнд јәһудиләринин данышығында хејли фәрг вардыр. Буна ләһчә фәргләри десәк јүнкүл оларды. Үмумијјәтлә бу халг бир-бирләриндән узаг дүшдүкләри үчүн бу фәрг өзүнү бүрузә верир. Она көрә бу шерләри охујаркән һеч тәәччүбләнмәк лазым дејил.

Бир мәсәләни дә гејд етмәк истәјирәм ки, шерләри тәрчүмә едәркән бәзи шаирләрин шерләри әлимдә олмадығы үчүн онлары да чевирә билмәдим. Охучуларын нәзәринә ону да чатдырмаг истәјирәм ки, бу антолокијанын икинчи китабыны да тәртиб едәчәјәм. Аллаһ гојса онда тәрчүмә едә билмәдијим шаирләрин шерләрини тәрчүмә едиб охучулара чатдырачағам.

Гој бу антолокија ики халгын - Азәрбајҗан вә јәһуди халгларынын һәјатында, онларын мәдәни әлагәләринин һәјатында јени бир көрпү олсун.

Симах ШЕЈДА

ЈӘ – ДУ ГОФ

Һәзизә хундәкорһо!

Иму јәһудиһој доги ә Һүлом әчә чум вокундәјмкә унчи-кәрәш әриму Вәтән һисоб сохдәјм. Амбартәкиһојму ә Азәрбајҗон, бәһзиһојмуш ә Дәрбәнд, Грозни, Налчик, Ма-һач гала вә үзкә шәһәрһо, динһо зиһисдәјм. Имбу куфдирә ки, нунирә хурдәјһо үлкәрә ә һовојүрәвоз нәфәс кәширәјм. Мүһбәт дүл имурә ә унчо һүмүр сохдә хәлһо дорәјм. Һәмишә ә дү-јәкирәвоз мейрибон-мейрибон нүшдәјм-вәхүшдәјм. Һәмишә ә һәдәтһој дү-јәки Һүрмәт сохдәјм.

Иму ә Азәрбајҗон зиһисдә јәһудиһој доги и үлкәрә әз мәдәнијәти вә әдәбијоти бәһәрләнмиш бирәјм. Әлифбој зуһун дәдәјиму “Әлифбо” вә “Ана дили” китабһојү бири. Бүзүркә Хагани, Низами, Нәсими, Фүзули, Вагиф, Сәјид Әзим Ширвани, Сабир вә Сәмәд Вурғунә ә шәјрһојүрәвоз ә руһ оморәјм. Һәјилһојму Аббас Сәһһәтә, Абдулла Шаигә, Мирварид Дилбазирә, Мир Мейди Сәјидзадәрә, Микајыл Рзагулузадәрә шәјрһојүрә хундә-хундә кәлә бирәт. Әјә гофовоз шәјрһој Азәрбајҗон әри һәммәјму јә ушкула бири. Чумһојмурә вокунди, әји Һүлом әри ә һәшгәвоз дәниширә кумәк сохди.

Иму Азәрбајҗон әдәбијотировоз таниш бирә-бирә һәм урус, һәмиш дүнјо әдәбијотирә бүзүркә шоһирһојүрә хундәјм вә әз уһош бәһәрләнмиш бирәјм. Пушкинә, Лер-мантовә, Мајаковскирә, Блока поезијәји дүлһојмурә һәвәс дори. Комиһојму Низамирә, Нәсимирә, Фүзулирә, Ваһидә әз гәзәлһојү, Вагифә, Закирә, Сабирә, Сәмәд Вурғунә, Рәсул Рзара, Микајыл Мүшфигә әз шәјрһојү ә һәјәчон нә оморәјм?

Һүрмәтлү хундәкорһо! Әри әнуш мәрә шоһирә хуно әз классик Азәрбајҗон шоһирһојү сәр күрдә тә имбурузунә рузә бәһзи шоһирһојүрә нүвүсдәһојүрә ә зуһун јәһудиһој

доги чарундум. Өхи, чүтар хундөкорһојму и шоһирһорә ә зуһун дәдәји хүшдә нә хунут? Әриј әну Азәрбајҷонә әз шифаһи хәлг әдәбијоти ингәдәр бәјотиһорәш вә әз “Короғлу”, “Әсли Кәрәм” дәстони бәһзи шәјрһорәш тәрчүмә сохдум ки, пој хундөкорһо винү ки, фолклор Азәрбајҷон ә зуһун иму чүтар сәсләнмиш бирә. Дузи, ә һәрәј гофһој иму азәрбајҷаниһорә гофһојү кәм нисди. Ирә әз һәрчү пишо ә уровәз имбу сүбут сохдә ки, ки ә коми үлкә зиһисдикә унчорә ә хәлгирәвоз нүшдәји-вәхүшдәји јәки бири вә салһо, бүркһо горошдә-гирошдә дү-јәкирә гофһојүрә ә зуһун хүшдә гәтиш сохдәт. Јәһудиһо доғүстү ә гәд урушо зиһисдәт гуфдирә ә гофһошү урусә гофһојү амбари. Јәкиш чән-чәнд салһо әзи пишоһо хориһој Азәрбајҷан ә дәс Иронә шоһһојү дәбири. Одомиһо ә зуһун фарси гоф сохдәт, ә зуһун фарси шәјрһо, гәзәлһо нүвүсдәт. Вәки Хагани, Низами, Нәсимирә... Бәгдә әз XIV-мүн бүрк, бәһзи шоһирһо сәр күрди әри ә зуһун дәдәји хүшдә нүвүсдә классик шоһирһорә ә шәһрһојү һисдиһо фарс, һәрәб гофһојү әз инчо мунди. Әри әнуш чәнд бүркһоји доғ јәһудиһо ә гәд үзкә миләтһо зиһисди гуфдирә уһорә нә әлифбоји, нә кәлә јә шоһири бири. Әз XX-мүн бүрк сәр күрди доғ јәһудиһорә әдәбијоти әри инкишоф сохдә. Бәгдәјимүн салһо ә Дағүстү Д.Антилов, С.Изгијәјев, Х.Авшолумов вә дијәш шоһирһорә ә зуһун чуһури китобһојү вәдирәмори.

И корһорә иму әриј әну ә јор овурдим ки, имбурузунә шоһирһојүмүрәш ә шәјрһојү азәрбајҷанлүһорә гофһојү кәм нисди. Салһо оморә рафданини бәһзи гофһо әз лүғәт доғ јәһудиһо вадарафданини, ә таза-таза гофһорәвоз әвәз бирәнини. Чүнки әји дүңјоһ јә чиш әјә чикә нәсә мундә. У һәмишә ә инкишоф хүшдәји. Нум хүшдәрә шоһир, һилмли норә бәһзи одомиһо куфдирәнүт ки, шоһирһојүмүрә ә шәјрһојү азәрбајҷанлүһорә гофһојү һисд, бијо әзуһо зу дәс

кәшим, әхи һәйтәр нибу. Дузи, әзи гофһо бијо дәс кәшим,
әнчәг бирдән-бирә нәһ, әз һәрә јә кәм вәхт гирошдә бәгдә,
салһо оморә рафда бәгдә.

Ә сәр әни антолокија кор сохдәки ә чәнд-чәнд чәтини-
јәрәвоз рујбәруј оморум. Әз јә тараф классик шоһирһорә ә
шәјрһојү һисдиһо фарса, һәрәбә гофһојү, әз јә тарификәш
гошмәһорә гафијәјирә дуз сохдәки. Ә үмиди худорәвоз
чүтар кәрәкикә һә һәјтәриш ә сәр овордүм. Рамиз Ровшәнә
әји шәјри фикир дит:

*Ә ширинә хов дәбирим,
Ја залум шовунд имурә.
Дәдәјһорә әз гучоги,
Әји дунјо шәнд имурә.*

*Амбар кәшдим и рәһһорә,
Һәј шәв сохдим сәбәһһорә,
Әјә чикә сохдә курә,
Ә дәс вәчовунд имурә.*

*Рәһ чүникә нәсданбирим,
Әз дунјоһ рафдара дирим,
Кош ә һулом нијәморим,
Дәдәјһо фурмунд имурә.*

Гүзәл шәјри. Чарундәки чалишмиш сохдум ки, шоһирә
фикирирә чүтар һисдикә һовтәриш ә хундәкопһо расинум.
Јәкиш әји бәјотиһорә ә гафијәји дәнишит:

*Ә зомонә, зомонә,
Нәки ә дәс комонә.
Хәрһо әдәј чүј хурдә,
Һәсбһо мунди биконә.*

*Нә дәшән э дәрәд мәрә,
Винүм јор һәмдәрәд мәрә.
Ә намәрәд муһточ нәсох,
Куш э нишој мәрәд мәрә.*

Ә антолокија ә 70 нәфәр нәзник шоһирә шәјрһојү чарүндә омори. Инчикә Азәрбајҗонә шоһир ашугһојүрәш шәјрһојү һисди. И шәјрһорә форма вә гүзәллүкүрә чүтар һисди һәјтәриш дошдәм. Һәлбәттә ә антолокија мәрәш гәләтһојмә кәм һисди. Ә тарих јәһудиһој доги јакимүн боји ки, әзини антолокија әдәј рәһә дорә оморә. Әри әну әз Һәзизә хундәкорһо әдәј бәхишләмиши хосдәнүм. Әкәр наданүсдәкорһо һисдикә пој хуб данигу ки, чуһурһој Гу-бәрә ә чуһурһој Ширвоновоз ә һәрәј гоф сохдәји хәјли тәфиһәти һисди. Ирә ләһчә тәфиһәти имбу гуфдирә. Әриј әну шәјрһорә хундәки һич-һәјрәтләнмиш бирә кәрәк һисди.

Јә бојкәш әз хундәгорһојмә әдәј бәхишләмиши хосдәнүм ки, бәһзи шоһирһорә шәјрһојү ә дәсмә нә бисдо ки, уһорәш ә зуһун дәдәјиму чарунум. Худо һүмүр докә уһорәш шәјһојүрә тәрчүмә сохдә антолокијәрә ә дүјүмүн китоби дорәнинум.

Пој и антолокија дү миләтә - Азәрбајҗон вә јәһуди хәлгһојүрә мәдәни әлагәһојүрә ә һәрәји дијәш јә күрпи бу.

Симах ШЕЈДА

БОЈОТИЊО

БОЈОТИЊО

Гәриб кәши оһ гирисд,
Кох шор бисдо, коһ гирисд.
Түсүз мундә чумһојмә,
Һәр шәв, һәр сәбәһ гирисд.

Ој зәмонә, зәмонә,
Нә ки ә дәс комонә.
Хәрһо әдәј чүј хурдә,
Һәсбо мунди биконә.

Овһој Араз кәм бисдо,
Бадбад нә гоз нәм бисдо.
Әтүлмәрә бәрдәгор,
У рачә сәнәм бисдо.

Нә дәшән ә дәрд мәрә,
Винүм јор һәмдәрд мәрә.
Ә намәрд мүһточ нә сох,
Күш ә пишој мәрд мәрә.

Сиб шәндүм әнор омо,
Пәнбә шәји тар омо.
Ә дәрһо сојә офдо,
Һәшданусдум јор омо.

Богһо борә михоју,
Биј, әнорә михоју.
Ә гүрбәт, бирә ошуг,
Тәһно јорә михоју.

Сэр эн догһо вишәји,
Дүлмә хирдә шишәји.
Јорә ә јор бәхшәји
Јә дәстә бәнәвшәји.

Дәрвишүм кәшкүлмә һисд,
Әз богчәһо гүлмә һисд.
Ә кин дәртү оморәм,
Бәлкә јә мүшкүлмә һисд.

Вәтән, вәтән, чон вәтән,
Султан вәтән, хон вәтән.
Сәвки дүлмә түни, тү
Һәр вахт, һәр зәмон вәтән.

Дүрүм рачә вәтәнә,
Дүлмә шор бисдо гәнә.
Ә гүрбәт мундәбүрүм,
Сәһибсүз вә биканә.

Һәзизтүнүм гүл дәшә,
Гүл бәрмәгһо, гүл дәшә.
Ә әгүллү һәниһо,
Хәндүсдәнүт накәшә.

Воруш рихди нәм мунди,
Гәлјон рафди, дәм мунди.
Ә богһо бор, амбор бу
Тәкәрк додо, кәм мунд.

Әз хубә дуст кәс нибу,
Ә дүл кәс һәвәс нибу.
Дүшмә сад дәһәм докәш,
Лүхмәји додсүз имбу.

Јәтимүм дүлмә шор нисд,
Мәрә гүзәл јә јор нисд.
Јә дәрјоһ гәммә һисди,
Әз дәсмә күрдәгор нисд.

Шәфтәлүнүм колум мә,
Зуһунмә нисд лолум мә.
Јә оширә јор хосдум,
Нәс хосдәнүт дүт әмә.

Араз, Араз, чон Араз,
Әз доғһо рих, хон Араз.
Әз јор јә хәбәр бијор,
Нара әзмә јон, Араз.

Думон әз сәр дог бура,
Әз сәр богчә, бог бура.
Инчикә Мәчнун кәшди,
Оморәј ноһог, бура.

Нәс бофдәнүт бәл мујә,
Јормә нибоши дијә.
Торик офдо нивинүт,
Јә моч ди мәрә бијо.

Мәјвәсүз ә бог чү һисд,
Бәһәрсүз ә тог чү һисд.
Мәчнун хәјоллү дүлмә,
Лејлисүз ә дог чү һисд?

И доғһо кәлә доғһо,
Овһојү билә доғһо.
Инчо јә гәриб мүрди,
Һәрслүни һәлә доғһо.

И богә бог мисохум,
Бәгдә чордог мисохум.
Әз ширинә әнгури,
Јорә гиног мисохум.

**ӘЗ ДӘСТОНҲО
ШӘҶРҲО**

ӘЗ “КОРОГЛУ” ДӘСТОНИ

ЈӘ ЗӘМОНӘМИ

Дәшәјмә ләрзирә, чуммә тор дирә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?
Чү сохум нәсданүм јә гоф куфдирә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Јә икид мүрдәки мисохут гирјә,
Јә чү нитов бурра хәнчәри дијә,
Омори намәрдә зәмони гујкә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Һәјтәр икид әчә, мәрд икид әчә,
Намәрдһо әз мәрдһо висдону бочә.
Јәполог ә тәрлон мидәдү пәнчә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Омо һүмүрмәрә дијә әхири,
Нитам дәһво күрдә дүлмә пир бири,
Түфәнк вәдирәмо һәјтәр чү зүри,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Короглу Гырата микәшд ә сәрү,
Мијофдо дүшмәнә ә зир пој сәрү,
Доғһо ләрзирәнбу әз јә нәрәјү,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

ӘРЧҮ ЧАРУСД

Ә коврәчум, назлү Никар,
Рујтү әзмә әрчү чарусд?
Чунмә гурбу түрә, ә јор,
Рујтү әзмә әрчү чарусд?

Гусбәнд-гузи гијов хурдә,
Әји чүлһо әдәј кәшдә,
Гоф Әјваза Ўисоб гүрдә,
Рујтү әзмә әрчү чарусд?

Мәрдә һич нә хисо бәхти,
Нә вәчаро сүрхә тәхти,
Короғлурә писә вәхти,
Рујтү әзмә әрчү чарусд?

ГЫРАТА ТҮ

Тү чун ширин чунмә, Һәмзә,
Әзоб нәди Гырата тү,
Биһил рүхү хунмә, Һәмзә,
Әзоб нәди, Гырата тү.

Гырат мәрә дирәкмәни,
Војкәј дүлмә, истәкмәни,
Чуно хуно кәрәкмәни,
Әзоб нәди Гырата тү.

Имбу бәјһо, пашоһо шор,
Сәс мисоху комончә, тар,
Короглура нә сох бимор,
Әзоб нәди Гырата тү.

ӘЗ “ӘСЛИ ВӘ КӘРӘМ” ДӘСТОНИ

МИГИРҮСҮ

Фәләк ә бог-богчә богбон но мәрә,
Богбон мигирүсү, бог мигирүсү.
Җәрмәһә әз боги ов нәс оморә,
Гүлһо мигирүсү, тог мигирүсү.

Мигәрдүм, мијофум назлү јорә мә,
Хуб хинә мизәнүм ә дәшәј гүлмә.
Кәнә гәл мигүрү, михәндү дүлмә,
Кәфән мигирүсү, ог мигирүсү.

Әз рачә Вәтәнмә ә дур офдорум,
Јорә әз дәшәјмә ә мәрдүм дорум.
Әхирдә ә хүшдән гүрбәт офдорум,
Ә дәрдемә чүл-чәмән, дог мигирүсү.

Зәрүм гушә хуно әруј һәсму пар,
Јә чәјрон бисдорум, кәшдүм чор-ночор.
Кәрәмүм офдорум ә сад оһу-зор,
Ә сәсмә сәс мидү хәлг мигирүсү.

ДӘНИШ ТҮ

Һәсрәттүрә мәһо, салһо кәширәм,
Әмә тараф бивәфо јор, дәниш тү.
Мәј мухуру, митов кәшдә гүзәлһо,
Бијо нәбош беиһтибор, дәниш тү.

Хундум әлиф-бејә, хундум јасинә,
Шух мәмәһо чү рач дорә ә синә,
Бијо нәбош әмә һәјтәр биконә,
Ә сифәтмә, ој беилгор, дәниш тү.

Сәр доғһорә гәнә омо вәрф дәгүрд,
Тарланһорә чикәјирә бәјгуш гүрд,
Һәр кәс әри хүшдә назлү јор вәгурд,
Мундим иму гәнә ночор, дәниш тү.

Әзи дүнјо ком нә вәгүрд Кәрәм һич,
Чәфо кәши нәди шори, јә сәвинч,
Мәчнун бисдо әјә чикә нә нүшд динч,
Муј сипи сохд, гирид зар-зар дәниш тү.

ШӘЛҘӨ

ӘБҮЛ-ҮЛА КӘНЧӘВИ

(XII әср)

ӘЗ ТОВУН ХАГАНИ

Мәрә зомонәрә дәдәји зәнди,
Һинәр ән дүнјорә устаји зәнди.
Ә аран зиһисдәм шосд салајум мә,
Әз бисд чор кәм бирәм,
Ә Ширвониш мә.
Шорә вәгүр сохдә јә пирә мәрдум,
Мә нә Кејхосровум, нә Кејгубадум.
Әзмә пүрсиригә, ој Әфзәләддин,
Хүшдәнтү дузијрә мидани јәгин.
Ју һәзиз, ју ширин ә чунтүки мә,
Әзтү нәразүнүм гәм пури дүлмә.
Һәм түрә устәдтү, һәм хүсүртүнүм,
Тү мәрә балајмә, түсүз мән кинүм?
Мәрә әри хүшдә устәд гүрдәки,
Дорум духдәрмәрәш, шор боши тәки.
Рәһтү әз дүлмәни, донусда һәммә,
Вокундум ә сәниһәт зуһун түрә мә.
Түрә ә подшоһһо мә нүшү дорум.
Нум ән Хаганирә ә сәртү норум.
Әрчү аташ бирә мәрә дәрд дори?
Тү нә ов-аташи, мәш нә ворвори.

ХАГАНИ ШИРВОНИ

(1126-1199)

Хагани Ширвони 1126 сал э Шамахи эз дэдэј бири, Азербайжанэ классик бүзүргэ шоирхојрэ јекијини. Амбара шэјrho, гезэлло, рубайho нүвүсди. Хаганирэ мөшһур “Һәб-сийә” поемаиш һисди. Э Низами Кәнчөвирөвөз өјә зомонө зиһисди вә әјурөвөз Һәрмәһи сохди.

ГӘЗӘЛ

Чәнд гәдәр дүлмә соги јормә дан тү имбоши,
Эз һәзиз чунмәш һәзиз јә инсон тү имбоши.

Тә имуhoј әри дүлмә тү дүл бири, еј гүзәл,
Бәгдәш әри синәјмә һәјтәр чон тү имбоши.

Чү јарәјмә бисдогә урә мәлһәми түни,
Һәр дәрдмәрә дәрмуји һәр замон тү имбоши.

Дүлтү чүтар хосдәгә ә гуллугтү поисдәм,
Тә әхир ән һүмүрмә јә султан тү имбоши.

Әкәр јә руз Хаганирә ә кинјү оморигә,
Әлбәт әри Хагани, ој гүл, хон тү имбоши.

Ој аз мәнк, аз пәри гүзәл назәнин,
Ја Мәчнун имбошум аз һәшгтү јәгин.

Һәрүс зулум сохдә бијо нәдону,
Бәхшләмиш сох мәрә нәбошум гәмкин.

И шәв рачә шәви ә чүчә мундәј,
Дәрдлү Хаганирә нә сох тү үзкүн.

Бијо ә тү гујум һәммә дәрд мәрә,
Нәбугә су мүдүм дүнјорә бүтүн.

Хагани моч сохдә аз ширин ләвтү,
Мисуху бәдәни дијәш бүсбүтүн.

Јәгин ки, ә ләвтү аташ амбари,
Нәбугә и әлов әзчәји ә чун?

МƏԻСƏТИ КƏНЧƏВИ

(XII əср)

Мəһсəти Кəнчəви ə XII садсали ə Кəнчə шəһəri зиһисди. Ə Азəрбайҗон əдəбијјати урə рубаи нүвүсдəгорə шoһирə хуно шунохдəнүт. Рубаиһорə һərəкији ə јə һадисə киро нүвүсдə омори.

РУБОУЬО

Имишəв гəһр гүрдим əз дү- јəки јор,
Тү рафди, мə мундум ə гəд аһу-зор.
Түсүз и чумһојмə хов нəсə дирə,
И шəв гијамəти, ој офүррəгор.

Ə кук Хатив, түрə мəнүм чонəнтү,
Тə мүрдə мибошум мə сəдиг чонтү.
Ə рəһтү хосдəнүм гирорум əз чун,
Мə сухдə хосдəнүм ə һəштү дан тү.

Əз дəрдтү рузһојмə шəв бисдо, ој јор,
Зомонə əз дəsi бирəм лап бизор.
Јə шəв хəјолтүрə фүрс ə кин иму,
Винү чүтар дорə мərə интизор.

Кəм ди гəрибə əзоб, əзијјət
Ҷофорə əхири бијо бу, һəлбət.
Гуфдири ə Кəнчə ə ком мираси,
Имуһој унчоим əчи һəгигət?

Ој гүл, әруј офто мә бирәм һәјрон,
Бәлкә ком вәгүрдүм мә әзу чәјрон.
Гүзәли ју јорә бүтүн бәдәни,
Нәсда ә чүңои бәнд бошу инсон.

Ди сәхси совурә ә сәнг зәрүм мә,-
Јә кәм сәрхош бирүм шәндүм әз дәсмә.
Сову зуһун вокунд гуфди: - Јә вәхд мәш,
Түрә хуно бүрүм дәниш ә һолмә.

Әкәр ә сәр хәлг тү бисодригә тоҷ,
Түрәш күл мисоху јә руз иһтијоҷ.
Ә гәјгү ән хәлг мун, тәрс әзу руз ки,
Ә кәшо хүшдәнтү нә боши миһтоҷ.

Мигум: Мәсләһәттү, ој гүл, кәрәки,
Тәлһә шороб хуби, ширин мәј нәки?
Гуфди:- Тәлһә мәј ху, ә гүзәл Ширин,
Фәрһада хуно түш ошуг нисди ки?

Мүјһојтү сифәтә јорошуг дорә,
Чәһмәт хәработә һәј үшүг дорә.
Ој офто варовә офтои, мәнки
Әри шәһ гүзәлһо очуги дәрмә.

НИЗАМИ КӘНЧӘВИ

(1141-1209)

Бүзүргә Азәрбајҗон шоһири Низами Кәнчәвирә нуми ә бүтүн дүнҗоһ мәшһури. У ә Кәнчә шәһәри әз дәдәј бири тә әхир һүмүр хүшдә унчо зиһисди. Ә пишој јә подшоһ, ән јә шоһ һич вәхт сәр хүшдәрә гуз нә гурди. Низами әз пәнч мәснәви (“Сурһорә Хәзинәји”, “Лејли вә Мәчнун”, “Хосров вә Ширин”, “Искәндәрнамә” ибарәт “Хәмсә”), лирик шәјрһо, гәзәлһо вә үзкә әсәрһо нүвүсди. Шоһирә бүтүн нүвүсдәһојү ә зувун фарсини. Шоһирһој Азәрбајҗони уһорә ә кәлә һәшгәвоз ә зувун хушдә чарундәт.

ТҮСҮЗ

Һәр шәвмә бисдо дәрд, гәм, гүссә, мүсибәт түсүз,
Кәширә нәфәсмә рафд һәдәр һәј сәһәт түсүз.

Түрә у дүл вәбәрдә ә һәшгү шәһво сохдум,
Әз дәрду тү су гүрдүм, нисд әмә тагәт түсүз.

Үзкә јә сәвкили јор чүтар гәрдүм имуһој,
Данусдум түш гуфдири: “Микәшүм һәсрәт” түсүз.

Тү дүлмәрә саһиби, ә пишојтү гулум мә,
Тү һәзизи мә учуз, јә һичүм һәлбәт түсүз.

Чуммә нәс офдо түрә, бәхтмә амбар хисири,
Әри вирихдәш нисди әмә чәсарәт түсүз.

Тү әкәр әз Низами әрхојин бисдоригәш,
У һәмишә гәшд түрә, нәбисто рәһәт түсүз.

ОМОРӘБУ

Ә хунәјму хәлвәт-хәлвәт имшәв јор оморәбу,
Руји әз мәнк дијәш гүзәл назлу никор оморәбу.

Әз гүл сифәт рихдә әрәг дәгүрдәбу руј әнурә,
Дүшмә урә пиш сохдими дүли губор оморәбу?

Әз пәһники чум дакошдә мә әју һәј дәнүшүрүм,
Ә јон овчи әз вишәһо буји чинор оморәбу.

Әјә чикә ә хов рафдим, тә чин сәбәһ кәјф кәширим,
Ә бог-богчәј сүрхә бәхтмә амбара бор оморәбу.

Гуфди: - Бәхти рәфдә кәрәк, гу дијә чү хостәни, јор?
Мугум ки, јә мочиш бәхш ди. Хуб ки, дилдор оморәбу.

Гирисд, гирисд у назәнин, нә поисд рофд чуми һәрсид,
Ә гәд аташ сухәнд мәрә, беихтијор оморәбу.

Әј Низами! Гуфди бирдән әз хов хәбәр бисдорум мә,
Винирүм ки, рофди гүлмә, чуми хумор оморәбу.

ИМАДЭДДИН НӘСИМИ

(1369-1417)

Нум Нәсими түрк зувунлу хэлгһорә ә һәрәји амбар мөшһури. У 1369 сал ә Шамахи әз дәдәј бири вә 1417 сал әз һулом рофди. Урә Суријарә ә Һәләб шәһәри ә кәлә әзоб-һәзијәтәвоз әз сәр тә пој дәријрә кәндә-кәндә күшдәт. И бүзүргә шоһирә ә зувун түрки дивони, лирик вә фәлсәфи гәзәлһоји, мәснәвиһоји, рүбаиһоји вә гитәһоји һисди. Шәјрһој хүшдәрә ә һеча вә әруз вәзни нүвүсди.

ГӘЗӘЛ

Мәрә түсүз ә һулом чон кәрәк нисд,
Сәвкитү нисд, дијә һичрон кәрәк нисд.

Әз ловһојтү вәгүрдүмкә бәхшмәрә,
Шороб хурдә, кәшдә чәнон, кәрәк нисд.

Гәмһојтүни ә тәхт дүлмә јә султан
Јә Вәтәнә һич дү султан кәрәк нисд.

Түрә әз чун хостәгорә, ој гүзәл,
Бијо хуб дан дәрму-филон кәрәк нисд.

Гүлүстонә гүли түсүз тәлүни,
Мәрә түсүз гүли - рәјһон кәрәк нисд.

Ој рачији ошугһорә чәннәти,
Јорсуз чәннәт ошугә дан, кәрәк нисд.

Худојмәрә ә хәлг бирә бәндәји,
Әзтү сәвој мәрә инсон кәрәк нисд.

Сэвкитүрә салмајирә ки хурдкә,
Пој нәбошу чуми кирјон, кәрәк нисд.

Ој рачә јор, түсүз сәбрсүз бирә
Мәрә һич вәхт вә һич зомон кәрәк нисд.

Әз пишо ә һәрәјму гоф сохдәји,
Мәрә һәшгсүз әһди-пејман кәрәк нисд.

Әз сәвкитү Нәсими дәс никәшү,
Әзу пәһни нә бош, чәјрон, кәрәк нисд.

МӘ ӘЗ ТҮ РУЈ НИЧАРУНУМ

Тү сад чофо дикәш мәрә,
Мә әз тү руј ничарунум.
Чунмә гурбу кәрдо түрә,
Мә әз тү руј ничарунум.

Хосдум түрә ә чонәвоз,
Гул бирәм ә гурбонәвоз,
Нәзник нарә һичронәвоз,
Мә әз тү руј ничарунум.

Јусифи тү, Мусажими?
Бәлкә мәшһур Исајими?
Чун чунмәрә һоројини,
Мә әз тү руј ничарунум.

Ә Нәсими ошуги тү,
Ә рәһ ән һәг сәдиги тү,
Ә мүһбәт лојиги тү,
Мә әз тү руј ничарунум.

ШОҲ ИСМАЈЫЛ ХЭТАИ

(1487-1524)

Шоҳ Исмајыл Хэтаи Азэрбајҗонə кəлə шоһирини вə јə вəхтə дəвлəт рəһбəri бири Исмајыл Шејх Һeјдərə фəр-зəнди́ни. 1487-мүн сал ə Өрдəбил əз дəдəј бири. Хэтаи Сə-фəви дəвлəтирə бинə сохдəгор вə јəкимүн һүкмдарини. Шоҳ Исмајыл əри хүшдə Хэтаи гофирə лəгəб вəгүрди. Урə ə һeчə вəзниш гошмəһоји, бəјатиһоји, вəрсагиһоји һисди. Азэрбајҗон əдəбијјотирə поезијeјрə Шоҳ Исмајыл Хэтаи-сүз нибу ə јор овурдə.

Шоһирə “Дəһнамə” (“Дəһ коғоз”) вə “Нəсиһəтнамə” мəснəвиһоји һисди. Шəјрһој хушдərə ə зуһун фарси вə əрəби нүвүсдиғəш ə “дивани” һисдиһо шејрһорə амбартə-кији ə зуһун Азэрбајҗонини.

ГЭЗЭЛ

Əј гүзүлгүл, бог-бостанмə чү гуфдирə?
Гурбу гəрдə түрə чунмə, чү гуфдирə?

Дижə сəбүр гəролмə нист, рафди əз дəс,
Гирошд гүзэл у зомонмə чү гуфдирə?

Илиһојмə ригон бисдо, сүмүкһо мунд,
Чунмəш муrow əзи тəнмə, чү гуфдирə?

Бүтүн дəрди бирəгорə дəрмуји һисд,
Дəрд əн дəрму микəшүм мə, чү гуфдирə?

Хисирүмкə ə гəд хокһо һозор салһо,
Гəнə түни дан чəнонмə, чү гуфдирə?

Əз дүл, əз чун хостə түрə и Хэтаи,
Тү һəшгмəни, ə султанмə, чү гуфдирə?

ГЭЗЭЛ

Ө дүл, нэжил лову ширин ү гүзэл јор эз дэс буrow,
Тү әји кор тәхсир нәјоф ки, ихтијор эз дэс буrow.

Һәм салбасал, һәм һәр сәһәт ә јорәвоz рузмә хуши,
Һәфтә-һәфтә вә рузбәруз у рузигор эз дэс буrow.

Хубә кәјфһо кәширәј тү, шор бош, ә дүл, шор бош бијо,
Ејш-ишрәт пәһни бирә, нәјил ашкор эз дэс буrow.

Ашинәрә тәрк сохдә тү, нәбу дүл ди мәрдүмһорә,
Ө кәсәвоz тә дуст бирә у назлү јор эз дэс буrow.

Еј Хәтаи, нәјил јорә әтәкирә эз дәстү тү,
Һәр ки корә зу никүри дәвләт-вори эз дэс буrow.

ДИРИЛИ ГУРБАНИ

(?—?)

Дирили Гурбани ә XVI-мүн садсали имуһојнә Чәбрајыл ә Дирили кәнди һәсүл оморн. Әнчәг урә әз дәдәј бирә вә мүрдә вәхтирә һич кәс нәсда. Гурбани Шох Исмајыл Хә-таирәвоз әјә зәмонә зиһисди. Ашугә нүвүсдә шејрһоји урә данәндәјә јә сәнһәткорә хуно ә хәлг шинохунди.

МӘ НИДҮМ ТҮРӘ

Түрә гурбу гәрдом, ә гүзәл пәри,
Ә гәд чонһо ә чон мә нидүм түрә.
Кәрәк нисд јә бустон, кәрәк нисд јә чон,
Дан ә бог, ә бустон мә нидүм түрә.

Ә доғһо марали, ә чүлһо чәјрон,
Ордубад, Нахчиван ә бујтү һәјрон.
Мијов ә тамошә һәммә Гүлүстон,
Ә бүтүн Доғүстон мә нидүм түрә.

Гурбани мигују: Рача чун бијов,
Әз чум ә чикәј һәрс биһил хун бијов.
Әри түрә дирә Сүлејмон бијов,
Ә тәхти Сүлејман мә нидүм түрә.

---

1. Сүлејман - Шәлмүјә Милих

МƏԤƏММƏԢ ФҮЗУЛИ

(1494-1556)

Мəһəммəд Фүзули Азəрбајчонə əн бүзүргə шoһирhoјүрə јəкијини. У 1494-мүн сал ə Кəрбала ə һулом чум вокунди вə 1556-мүн сол унчо говрə бири. Шoһир шəјрhoј хүшдərə ə зуһун түрк, фарс вə һərəби нүвүсди. Сојсүз-һисобсүз гəзəлһои вə мəшһур "Лејли вə Мəчнун" мəснəвији һисди. Ə зуһун дəдəји "Диван"иш мəшһури. Əз уһо бəгдə шoһирə "Бəнкү Бадə", "Əнүс-үл гəлб", "Сəһбəт-үл əсмар", "Һoфд чом", мəшһур "Шикајəтнамə", повести вə дијəш үзкə гимəтлү поемаһоји рə əз гəлəми вəдирəмори.

Кəлə бəстəкoр Үзејир Һачыбəјов ə 1908-мүн сал јəки-мүн бо Фүзулирə "Лејли вə Мəчнун" поемајүрə ə биноврəји опера нүвүсдү. И опера шаирə дијəш мəшһур сохди.

ГƏЗƏЛ

Јор мəkəр рəһм сохди ə налəји-фəган иму,
У бири əз дүл, əз чун oшуг иму, һəјрон иму.

Əз чум рихдə һərchoј əн һəшг хокə гуч до, гувотми до,
Ки буј вошəнд јə шох əн гүл ə таза гүлүстан иму?

Олов гүрдə сухдəј əну əриму əзу вəдини,
Рузə хуно үшүг бисдо торикə шəв-һичрон иму.

Миданусдум хов гуфдирə и дүјəки винирərə,
Имбисдогə ə чуммə хов, oј шoһ иму, султан иму.

И хəјоли, бəлкəш јə хов əдəј дирə мərə чуммə,
Нəбугə ју назлүр јормə вəди нибу ə јон иму.

У гүл ги ног иму бисдо, бијо дэниш, ој дүл, дэниш,
Ә пишоју јә гул бошум, шори соху чэнон иму.

У јор ә гәсд чун поисди, ој Фүзули, нә пој бијо,
Һәм чун дим јорә, һәмиш миннәт минү ә чун иму.

ГӘЗӘЛ

Әз киһо ки, вәфо хосдум әз уһо чәфа винирүм,
Әји бивәфа дүнја һәј бивәфа винирүм.

Әри дәрдемә әз киһо ингәдәр дәрму хосдум,
Уһорәш әзмә бәтәр хәстәј худо винирүм.

Әзи гәмлүјә дүлмә нивадаров һич јә дәрдлүш,
Әз дузи һәр гоф сохә әһли-рија винирүм.

Әз әтәк ов гүрдүмкә әзмә руј мичаруну,
Дузи хосдум әз гузки чәнд шәфтиһо винирүм.

Ә дәр үмид пој норум, овдорум әји чүлһо,
Гүрдүм рәһ ән һинәрә мә әждәһо винирүм.

Фүзули, һәјб нәкәш руј чарундикә әз хәлг,
Әрчү кирә дүрүмкә әзу сад бәла винирүм?

АШЫГ АББАС ТУФАРГАНЛЫ

(?-?)

Ашуг Аббас Туфарганлы XVI-мүн садсалирә әхири. XVII-мүн садсалирә ә әвәли зиһисди вә ашуг шоһирһорә ә һәрәји вәдүлјә чикә гүрди. Шәјрһој хүшдәрә "Тул", "Шикәстә", "Бикәс" ләгәбирәвоз нүвүсди. Ә нум әнурәвоз әләгәлү "Аббас-Күлкәз" дәстониш һисди. И дәстон ә гәд фолклор Азәрбајҷон ән гимәтлү дастанһорә јәкијини.

БИЈОРУ

Думон, бијо әз дог бура,
Сәр ән доғһа бор бијору.
Нә чумһојмә түрә винү,
Нә дүлмә губор бијору.

Дур бош әзмә, дур бош, духдәр,
Нә сох мәрә тү сәнгәсәр.
Биһил бијов јә дүлвәбәр,
Намус, гәјрәт һор бијору.

Ашуг Аббас, әз дүл гирис,
Әз бивәфа ә дур зиһис,
Ә чүчо ки, вәфасүз һисд,
Дү чумһојү тор бијору.

НИБУ

Өз хүшдә чүкләрә ә гуллуғ нә фүрс,
Гофтүрә нә гурджә дүлтү шор нибу.
Һәмишә хүшдәнтү һәр кортүрә ки,
Инсон әз кор хүшдә чәфакор нибу.

Өз хүшдә кәләрә дор Түрмәтирә,
Пүрс һәр вәхт кәјфирә, кәш зәһмәтирә,
Хуб дор тү гунширә әманитирә,
Гунши нә хосдәгор бәхтәвәр нибу.

Пүрсид әз гул Аббас чүтари һолмә,
Рузһојмә зәбуни, писи әһволимә,
Ә һәсму расигәш данусданүм мә,
Ә будог ән чинор һич вәхт бор нибу.

САРЫ АШЫГ

(?-?)

Сары Ашыға өз дэдәј бирә вә мүрдә сали мәһлум нисди. Әнчәг ура данусданым ки, XVII-мун садсали зиһисди вә бојотиһо, гошмәһо нүвүсди. Јахшы гуфдирә јә духдәрә сәвәмиш сохди. Човонһо ә дү-јәки гисмәт нәданусдат бирә. Сары Ашыг никәрәј Һәкәрирә ә кини ә Јахширәвоз руј-бәруј говрә бири.

БОЈОТИҢО

Ошугум рәһмә доги,
Инчо мәјвәли боги,
Микәшүм гүссәј јорә,
Чәнд гәдә чунмә соги.

Мә ошуг гүрошд әз мә,
Ох вохурд гүрошд әз мә.
Күрпи Јахшы бисдорум,
Јомониш гү рошд әз мә.

Мә ошуг Ширин бијов,
Ширин јор, ширин бијов,
Фәрһад әдәј дог бурра,
Хостәки Ширин бијов.

Мә ошуг комон нибу,
Гошһојтү комон нибу.
Дүл ән јорә хирд нә сох,
Оһ ән јор јомон имбу.

Ошуг Гарамонлүни,
Холтү сижә монлүни.
Јахшырә әз киләји,
Кәнә вәрф омонлүни.

Мә ошуг нә шиш мәрә,
Ҳәсбәвоз нә шиш мәрә.
Ашуг чү вәхт гирискә,
Ди чиму ју мәмәрә.

Мә ошуг зинисд гирис,
Хосдикә шәв-руз гирис.
Гујум бүгүн дәрдемәрә,
Ә когоз нүвүс, гирис.

---

1. Јахшы - Сары Ашугә сәвкилији

2. Јомон - Јахшыра әз дәс Сары Ашуг вәгүрдә хосдә-
гор оширә одоми.

МОЛЛА ПӘНАЪ ВАГИФ

(1717-1797)

Вагиф классик Азәрбајҗон әдәбијоти гүдрәтлү чикә гүрдә сәниһәт корворә јәкијини. Ә урәвоз Азәрбајҗон шәјри ә кәлә истәк вә мөгсәдһо расири. Шһирә өз дү-јәки гүзәл шәјрһоји, гошмәһоји, гәзәлһоји, мүхәммәшһоји һисди. Вагиф шһирә ә Мола Вәли Видадирәвоз дуслуг сохди. У Гарабаг хони Ибраһим Човонширә вәзири бири, Гачар Шушарә вәгүрдәки Вагифә ә кукирәвоз әјәки ә зиндон дәшәнди.

Әнчәг хүшдән Гачара күшдәт гуфдирә уһорә бәбә-бала ә говләји рәһә дорәт.

Мәшһур "Нә винирүм" мүхәммәсә нүвүсдү. Әз зомонә шикајәт и шәјрә әсас мотивини. Шәјрһој шһирә зуһуни садә вә мәнәлүни.

ДУРНӘҢО

Ә руј һәсму бијојт гәнәт нә зәнит,
Јә кәм поит, мәрә шинит, дурнәһо.
Дәстә гүрдә оморәнит өз чәһо?
Әз һол ишму јә хәбәр дит, дурнәһо.

Чуми мунди ә рәһ ишму Багдадә,
Чикәшму бу у тарафһо јә вәһдә.
Омон рузи гәнәт зәнит аһәстә,
Телһошмурә нәбу шәнит, дурнәһо.

Хәјли вәхти кәширәнүм дәрд јорә,
Пәрванәһо ә сәр чирог оморә,
Әдәм гәшдә у рачә чум никорә,
Винириткә әзмә гујит, дурнәһо.

Сүрмәлијә чумһојуни һәшг дүлмә,
Әз бәднәзәр ә дур гәрдо у гүлмә,
Нәс хосдәнүм ишму дур гәрдит әзмә,
Бирдән нәбу чашмиш бошит, дурнәһо.

Назәнин-назәнин мисохит овоз,
Рунһо таза имбу, кәјфһо хәјли саз.
Вагифәш пој дүлү һәј соху пәрваз,
Әјә чикә гәнәд зәнит, дурнәһо.

НИСДИ

Миһид бисдо һич нәсданүм чү сохум,
Ә хунәјму әхтә зүголиш нисди.
Дунә, ригон хәјли вәхти варасди,
Гушдиш офдо нијов, моталиш нисди.

Ә худо имуним нашүкүр бәндә,
Әз диһ пиш мисохут ки дуз гоф сохджә.
Хәлг нәсда чү соху ногулә, гәндә
Ә хунәјму пурә чуволиш нисди.

Имурә ә һүлом нә мол иму һисд,
Ә хунә нә сәһиб чәмол иму һисд.
Вагиф, шор нәбош ки, комол иму һисд,
Ә худо шүкүр ки, комолиш нисди.

АШЫГ ВАЛЕЪ (1722-1822)

БОШУМ

Ој дэдәј, и дү дүхдәрә,
Ә комију гурбу бошум?
Наз сохдә, чун бәрдәгорә,
Ә комију гурбу бошум?

Дүл дорум јә духдәрә мә,
Зулум сохд ју омбар әмә,
Һәрдуји дә ә раг дүлмә,
Ә комију гурбу бошум?

Әј Валеһә назлу хони,
Хуш овозлу мәһрибони,
Һисди урә тәк јә чуни,
Ә комију гурбу бошум?

ГАСЫМ БЭЈ ЗАКИР (1784-1857)

Гасым бэј Закир э XVIII-XIX садсали э Гарабог зиһисди. У э Азэрбајҗон әдәбијјоти кәлә чикә гүрдә. Ә һеча вә әруз вәзни шәјrho нүвүсди. Закирә э лирик шәјриhorәвоз әјәки сатирик шәјrhoиш һисди. Ә сәр Мирзә Фәтәли вә Исмајыл бэј Гутгашынлу нүвүсдә мәнзум шәјrhoј хүшдә әз зомонә шикајәт сохди вә чәнд-чәнд проблемhorә әз товуни э кәлә дүл сүхдәјирәвоз сүһбәт вокунди.

МӘРӘ ЈОРМӘ

Һәр ошугә јә јори һисд,
Гижәмәти мәрә јормә.
Әз сәр тә пәәј ә назовоз,
Мүһбәти мәрә јормә.

Чүро бирә рафда зомон,
Чун мунд ә кин гүзәл чәнон.
Ә сәвкији бирәм һәјрон,
Әманәти мәрә јормә.

Ә сифәт тү нә кәш пәрдә,
Әзмә дур сох гүссә, дәрдә.
Ә гүзәлho руј дәкүрдә
Чү адәти мәрә јормә?

Винирәки тү Закирә,
Рач рујтүрә биһил дирә,
Ә пушојтү мүрдә бирә,
Јә чүрәти мәрә јормә.

НИСДИ

Бијо гэл гүрүм мө түрө мүһбәтмө,
Һәј сәһәт шикајәт зомони нисди.
Мәрә күнаһмә нисд, түрәш тәхсиртү,
Уһорә нәһәјәт зомони нисди.

Тәлһә гоф кәрәк нисд һәјтәр базара,
Биһил ки, гоф сохим, хәндим јә һәрә.
Һәзијәт нијә дү һич вәхт јор-јорә,
Омони һикајәт зомони нисди.

Бијо әшуг чуму ләвһој чәнонә,
Ләзәти вәс имбу бүтүн һиломә.
Вәкән синәјтүрә вәди бу мәмә,
Пәһ нә сох, хәјанәт зомони нисди.

Һәлә тә оморә гоһум-гуншиһо,
Руз имурә сијә тә сохдә уһо.
Ә хунә нә бирә јә кәлә дәһво,
Нә нишим ә сүһбәт, зомони нисди.

Ә гәдләј јә шәји дарәјм һәрдүјму,
Јә фикир нә мүнү һич кәс әјиму.
Закир чәногтүни, јә чуним иму,
Сәр нә бәр, әдавәт зомони нисди.

АШЫГ АЛЫ (1800-1911)

Ашыг Алы э хори Күјчэ эз дэдэј бири. Амбара ашиганэ шэјrhoжи вэ гошмэhoжи вэ һэчвhoжи нисди. Вөдүлүјэ ошуг Өлэскэр урэ шакирди, һэмиш һэрмэһи бири. Э 1911-мүн сал э Күјчэ һүлом хүшдэрэ дэкиш сохди.

ГОФ БИСДО

Фэлэк мэрэ зулум дори э һүлом,
Шөвho гирошд э гэмhовоз руз бисдо.
Эз бэј бэхш вэгүрдэм, эз ого эном,
Вор-дөвлэтмэ сүрх, нүгрэ нөһ бэз бисдо.

Э хововоз дуст нэбирэм һич вэхт мә,
Накэсовоз саз нэ бири һэрэјмэ.
Э мол, э мүлк тэмэһи нэ бири эмэ,
У мол мүлкмэ јэ руз дүрүм туз бисдо.

Човонлүгмэ эзмэ вирихд рафд јэ руз,
Хэрэб бисдо дијөш һолмэ рузбэруз.
Руј нэ чарунд эзмэ һэрмэһи, нэ јэ дуст,
Шүкүр гэрдо һэр кор-бормэ дуз бисдо.

Гушэ хуно э руј һэсму пар зэрүм,
Нэсданүмho һэр гофэ мә пүрсүрүм,
Намэрдэвоз, накэсэвоз чэнк күрдүм,
Өһвол үшү хэрэб бисдо, пис бисдо.

Мијов-муров дузи, писи, јомониш,
Э сэр эн гу хисирэгор инсониш.
Ашуг Алы, э гозончтү хуб дэниш,
Бэхштү энчоғ тэчнис, гошма, саз бүстдо.

АШЫГ ҺҮСЕЈН ШӘМКИРЛИ

(1811-1891)

Ашуг Һүсејн Шәмкирли 1811-мүн сал ә Шәмкир әз дә-
дәј бири. Һәм лирик гошмәһо, нүвүсди, һәмиш шоһир
ошуглуг сохди. Чәнд-чәнд шоһирһорәвоз дејишимиш бири,
ә бәһс дарафди.

СӘ ГҮЛ

Сә гүл һисди рачә јорә ә боги,
Сипирә гүл, гирмизә гүл, зәрдә гүл.
Һәрәкији һәшданки јә чироги,
Сипирә гүл, гирмизә гүл, зәрдә гүл.

Сипирә гүл гәшәнк-гәшәнк вокунди,
Чум гүзүлгүл ә сифәти домунди,
Әз зәрдә гүл јә дәстә чи ә јор ди,
Сипирә гүл, гирмизә гүл, зәрдә гүл.

Сипирә гүл јә сипирә ковтәри,
Гирмизә гүл ә зир ховрә коһәри,
Ашуг Һүсејн ә гүлһо һәјру бири,
Сипирә гүл, гирмизә гүл, зәрдә гүл.

ЛОЈУГИ

Ој назөвөз кәшдә, духтәр,
Гоштү ә комон лојуги.
Ашигһо әз дәстү әкәр,
Кәшүкә омон лојуги.

Әз чун хосткә һәр јорә јор,
Сәр ән догһо мијору бор.
Чумһојтү күшд мәрә, никор,
Ә кирпичтү чон лојуги.

Һүсејни мәрә нуммә,
Ә гошһојтү мунди чуммә,
Ә истәкмә пој расүм мә,
Ә шәһүм пәрванә лојуги.

АШЫГ ӘЛӘСКӘР (1821-1926)

Ашуг Әләскәр Азәрбајҗон хәлгүрә ән кәлә ашуг-шаирини. У 1821-мүн сал ә Күјчә һәсүл омори, унчо зиһисди вә унчош говрә бири. Әләскәр чәнд-чәнди гошмәһо, тәч-нисчо, гүзәлләмәһо, мүхәммәсчо вә дијәш нүвүсди. Ә вәдү-лүјә сәһнәт хүшдәрәвоз чәһәмәтә Пүрмәтјүрә гозонмиш сохди. Нүвүсдә шәјрһој әну имбурузиш хәлгә әз зуһуни нәсә офдорә. Бәстәкорһо ә гофһојү амбарә мәһәниһо нүвүс-дәт.

ОФДО

Ә рузи чоршобот ә сәр јә билог,
Јә духдәр винирүм дү чуммә офдо.
Һәчи дәнишики әгүлмәрә бәрд,
Һәчи назү-гәмзәјү ә хунмә офдо.

Ишорә сохдум мә дәрдемәрә донусд,
Әмәллү гоф сохдум лап бисдорум дусд,
Гошһорә вәчәвулд, әз чумһо хәндүсд,
Әји һол годоји ә чунмә офдо.

Әләскәрүм әз һәр һилми һолүнүм,
Духдәр, тү дәрдлүни, мә јаралүнүм.
Гуфди нишонлүнүм, кәсә молүнүм,
Гәнәдмә хирд бисдо ә јонмә офдо.

ЖЭЗУГИ

Гоф сохдим һәр дүҗмү ә һүрмәтәвоз,
Инчимиш нә сох тү мәрә жәзуғи.
Тү тачир нибоши јә монәтәвоз,
Нә фурух гәјрәтә, һорә жәзуғи.

Худо һәлә әгүлмәрә нә бәрди,
Хотурмәрә хосдәгорһо чәнд-чәнди,
Әји дүнјо нә Шәлмү, нә сүрх мунди,
Бијо нә хис, ә хов нарә жәзуғи.

Ишму кор сохдәнит дәрзә, бизәвоз,
Имуш нүвүсдәним шәвә рузәвоз.
Шәфт бош ә шәфтәвоз, дуз бош дүзәвоз,
Нә вурмун чум дирә-дирә жәзуғи.

Рәфдәки ә мәчлис, ә гиноглүгһо,
Әмә һүрмәт сохдә һәр һәни, ого.
Худорә хосдәни нә сох тү дәһво,
Ә кор мијофдони, бура, жәзуғи.

Хубә чү бу пој хубһорә әсәри,
Шәфтә кор лап мәрдәш мүдү ә дәрү.
Ә бәдәл ән хурум тү духдә дәрү,
Нәди ашуг Әләскәрә жәзуғи.

АШЫГ МУСА КҮҮЧӘЛИ

(1830-1912)

Ашыг-шоһир Мусса ә КүҮчә һәсул омори. XX-мүн бүркә ә әвәли мәнәһо бири, хәлгә әз дүли хәбәр дорә гош-мәһојү һисди. Ән мәшһур гошмәһојүрә јәкији "Чү күнаһи һисд телли саза" гошмәјини.

ЧҮ ТӘХСИР ҺИСД

Мәчлишорә шор мисоһу,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?
Чум дүшмәнә тор мисоһу,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Һәм дәмүри, һәмиш тәхтә,
Нәсә дургу гофһо сохдә,
Нәсә мүфтә рүшвәт хурдә,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Ә гәләм нәс дорә фикир,
Зулумкор һисд, һисди и сирр.
Пул гәрд һидү бошу ошир,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Әз рәһ дузи нивәдаров,
Ә јон шејтон һич вәхт ниров.
Нә јә дуво, чаду митов,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Муса сазә тәриф дорә,
У руһ дорә инсонһорә,
Вир нисоһу намус, һорә,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

СЕЈИД ӨЗИМ ШИРВОНИ

(1835-1888)

Сәјид Өзим Ширвони ө Шамахи шөһәри өз дөдөј бири вә һүмүр хүшдәрә тә әхири инчө зиһисди. У бүзүргә шөһирһој Азәрбајҗонә јәкијини. Урә шәјрһојү рәнкбәрәнк вә һәртарафлүни. Ашиганә гәзәлһојү, сатирик шәјрһојү, һәчв-һојү, мәрсижөһојү вә дијәш үзкә нүвүсдөһојү һисди. Ө Шамахи ө ишкулә нубо дори. Мирзә Өләкбәр Сабирә мүәллими бири.

ГӘЗӘЛ

Мичимум ләвһојтүрә ки чәнд гәдә нәфәсмә һисд,
Јә гушум, ө гүлбөдән, ө гәнд кәлә Тһәвәсмә һисд.

Омо хунмәрә рүхү, јор варасү өз гәм мәрә,
Шүкүр гәрдо ө нум худо, јә күрдәгор өз дәсмә һисд.

Тикә-тикә вәнчүнүткә һәј мисохум оһу-налә,
Нәјә хуно пој гирисүм, гәм-гүссәли јә сәсмә һисд.

Ботһорә мәләк гушүнум, ө гәд гәфәс јә јәсирүм,
Чикәри хун, дүли хунүм ки һәјтәр јә гәфәсмә һисд.

Өз дәрдү-гәм сәвајү әји һүлом һисд Тһәрмәһмә,
Нә һәводор бирәгормә, нә дүлсүхун јә кәсмә һисд.

Кәрвон омо гүрошд, әј дүл, нәһог налә сохдәни тү,
Һәр зомон әри кәширә өз налә јә чәрәзмә һисд.

Нә ө руһ, нә ө чунәвоз Тһисоб нә сох ки мүрдәм мә,
Сәјјидә нимүрүм мә, һәр вәхт ө һүлом сәсмә һисд.

ГЭЗЭЛ

Дүл нидүм жэ дилбэрэ эзи бэгдэ,
Нихојум у духдэрэ эзи бэгдэ.

Дин-имонэ вэгүрд бэрд эз дэсмэ у,
Нич вэхт нивијнү мэрэ эзи бэгдэ.

Фэлэјэ ө рүзгори ухшэши нисд,
Нэс хосдәнүм дијэ урэ эзи бэгдэ.

У лэв бадэ ө лэв јар ухшэш зэрэ,
Мөј нидүм дүлсүз јорэ эзи бгдэ.

Мујһојтүрэ хуш бујрэ тәриф мүдүм,
Нич кэс нихоју түрэ эзи бэгдэ.

Чәннәти худо гуфдирэ синэј јорэ,
Нибу кәшдэ оворэ эзи бэгдэ.

У пәрирэ дәрд-сәрирэ, Сејида,
Нидај дијэ кәширэ эзи бэгдэ.

ХУРШИД БАНУ НАТӨВАН (1832-1897)

Хуршид бану Натөван Азербайҷонө зөн шоһирһојурө ө һәрәји вөдүлүјө чикө гүрдө. У Ибраһим хон Чавонширө өз нәсилли, Мехдигулу хонө духдәрини. Хуршид бану Натөван өз шоһир бәгдә рәссомиш (шәкүл кәширәгориш) бу. Һәмиш “Мәчлиси үнс”ө әдәби мәчлис рәһбәрлүг сохдәнбу.

Лирик шәјр вә гәзәлһојү хәлгә өз дүли хәбәр дорө, уһорө ө һәр дәрди-сәри өз нәзники иштирок сохдәнбу. Натөванө ән хәјрхон корһојурө јәкијиш ө Шуша ов кәширө бу.

ГӘРӘНФИЛ

Чәнд мө ки миһојү түрө гәрәнфил?
Ошугә әдәј һәшг дорө, гәрәнфил.

Ә гәд ән гүлшәнһо кәјфсүз поисдәј,
Јәгин сәвмиш сохдәј јорө, гәрәнфил.

Гүлһо чәнк миғиру, бочәһ мизәнү,
Һәмишә зәвәр ки сәрә, гәрәнфил.

Һәјф ки, боғои нисди һүломә,
Муrow рачији пар зәрә, гәрәнфил.

Әз руј пиш сох буrow пәрдәј ән наза,
Әз јор нә вәдәшән мәрә, гәрәнфил.

ГЭЗЭЛ

Өжөрки хуши әримә буји, һәм сәфаји гүлә,
Чәфаји бисдогәш, оммо нисди вәфаји гүлә.

Чәфаји гүлә винирәки куч соху бүлбүл рафд у сәһәт,
Өзчә дану ки имбукә имуһој шәфаји гүлә.

Ө хәзинә фикир догәш ә јор нә оворд вәфарә,
Јә бәхш мунд әри бүлбүл, ки кәши чәфаји гүлә.

Хун мирүхү ә бәдәл һәрс әз дү чумһо ә сифәтмә,
Чүнки сәвмиш сохдә и дүл һәр дәрдү-наләји гүлә.

Гуфдирүткә әкәр һәрф-һәрф, нүвүсдүткә әз сәр тә пој,
Ки мидану вәдәшәндә әз јор мүбтадаји гүлә.

Һәр дирәки рујтүрә, ө гәд хунһо чәсдә дүлмә,
Өј худо, чү амбари мүһнәти-бәләји гүлә.

Ө рәһ хәта офдо у чәфаһо до һәј бүлбүлә,
Һол-әһволү хәрәб бисдо дирәки хәтаји гүлә.

Нидов бирә и дүнјо шор, ој дүл, һич вәхт, һич зомон дан,
Өкәр рихдкә хун ән бүлбүл, зур имбу гәзаји гүлә.

Фирәһ дүллү, әј Натәван, үшүглү офтовә хуно,
Һәр тарафа бијост гүрдә әтири, һәм буји гүлә.

МОЛЛА ЧУМӘ (1854-1920)

Молла Чума Шәкирә ә Лаиски кәнди әз дәдәј бири. Һәм ошуг бири, һәмиш шәјrho нүвүсди. Әз дү- јәки гүзәл-гүзәл гошмәhoји, гүзәлләмәhoји шинирәкорhorә ә хоши омери. 1920-мүн сал гәчәghорә ә гулләји гурбу рафди. Чәнд сал-hoји урә нүвүсдә шәјrhoјүрә ошутһо әдәј хүндәнүт.

ЈӘ ЈӘК ИМБУ, ЈӘ ДҮДҮ

Нуми пәһни, гәһри нәбош хубә дусд,
Бијо гуш дор: Јә јәк имбу, јә дүдү.
Кәј мүрдикә әз дүл, әз чун әритү,
Гирисдәгор јә јәк имбу, јә дүдү.

Јә фәнорум, бијо нә гу мә курум,
Бүлбүлтүнүм әз бог, богчә ә дурум.
Әз товун тү шәһмә хуно мисухум,
Данусдәгор јә јәк имбу, јә дүдү.

Мәнкә гошә чү кәрәки јә сүрмә,
Рачә ружә пәһни нә сох тү әзмә,
Һәр ки бисдо сур нәди гуфди Чумә,
Сур дошдәгор јә јәк имбу, јә дүдү.

МИРЗЭ ӨЛӨКБЭР САБИР (1862-1911)

Мирзэ Өлөкбэр Сабир Таһирзадэ ө Шамахи шөһөри ө дүнјоһ омори, унчо зүһүсди вө говрө бири. У Азәрбајҗон әдәбијотирә ән бүзүркә шоһирини. Чәнд-чәнди ашигонә гәзәлһо, сатирик шәјрһо, әри һәјилһо гүзәл-гүзәл шәјрһо нүвүсди. Урә дусти Аббас Сәһһәт Сабирә шәјрһојрә курә сохди вә “Һопһопнамә” гуфдирә јә китоб ө сәр оворди. XX садсали ө Азәрбајҗон әдәбијоти Сабирә кәлә чикәји һисди.

НӘИЛ ОМОРӘ

Хандосту, омони нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Вај, вај! һич ө инсон охшари нисди,
Јө хүшгә шәкили кор-бори нисди,
Һәјтәр шүвәр нибу, симсори нисди
Сәри сәр гобони, нәил оморә,
Сифәти јомони, нәил оморә.

У руз ки, әримә нишан вәгүрдит,
Амбар тәриф дорит, нумирә гүрдит,
Имуһој данусдум шүвәр шүвәр нисд,
Хандосту, омони нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Тәрсүрүм, ој омон, дүлмә хун бисдо,
Назик ворә бисдо, нимә чун бисдо,
Додо, куп-куп додо вә зәбун бисдо.

Гу и чү зомони, нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Јә һүндүрә киләһ вәри ә сәрү,
Гошјурә муһоји сипсипи бири,
Кәлә бәбәјмәни, гујикә пири.
Һәшданки хортдани, нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Әдәј әз ләһәји рихдә овһоји,
Писә буј оморә әз һәловһоји,
Тәрсирәнүм нәзник рафдә мә әји,
Мара хуно чүни, нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

ВАСАЛА РУЗҲОИ

Бијо, бијо, ој васала рузһоји!
Һәзиз сала, таза сала рузһои!

Тү ә доғһо Һәл сох буров вәрфһорә,
Тү ә богһо һәл сох буров вәрфһорә.

Дијәш овһој никәрәһо зијод бу,
Буј тәхүлһо варов ә руј ән һәсму.

Дорһо гәнә ә вишәһо вокуну,
Ә бог-богчә, ә кучәһо вокуну.

ЃӘЈИЛ ВӘ ЧИЛИД

Ә ушколә рафдаки,
Ә сәр чилид варафдаки,
Пој јә һәјиллә чаруст,
Ә руј хори офдо сүст.

Һәјил вәхүшд әз хори,
Гуфди: - чилид, нә сох шори.
Тү һәјтәр чү јомони,
Вәнкәсдәни одоми.

Васал мијов јә сәбәһ,
Һүмүртү имбу кутәһ.
Һәл имбоши ов бирә,
Мирихи ә никәрә.

АББАС СӘҺҲӘТ (1874-1918)

Мирзә Әләкбәр Сабирә ән нәзникә дусти Аббас Сәһһәт 1874-мүн сал ә Шамахи ә һүлом омори. Романтик шәјрһо вә әри һәјилһо гүзәл-гүзәл шәјрһо нүвүсди. Әз зуһун урусн вә әз үзкә зуһунһо гимәтлү шәјрһо чарунди. Говрәји ә Кәнчә шәһәри ә гирог никәрәј Кәнчәчоји.

БИЧИН ӘН КИЈОВИ

Буж чәмән вәгурди богә- дәрәрә,
Әдәј әз һәр чикә хушбуј оморә.
Чирә бичинчиһо гијовә рихдә,
Пирә зәнһош урә лов сохдә бәгдә.
Ә пишо нә дирә корһо һисд һәлә,
Гијов хүшг бирәнкә бәстәнүм шәлә.
Корсох ә дәс хүшдә вәгүрдә јәбо,
Кијовә вәрчирә ә гәд һәрабә.
Дәрзһо курә бирә, кәлә дог бирә,
Дијбонһо шор бирә, софо кәширә.
Һәрабә һәзүри, һәсбһорә бәсдәт,
Әнчәг нәсда рафда, ә гуч офдорәт.
Һашданки пој һәјвун ә гәд чол дәри,
Дуллуни гушһоји, нәс гүрдә кори.

БЭБЭ ВЭ КУК

Бэхиз бурэ э дукун э бэбэчон,
Тү әримэ дэфтэр вэ чанта востон.
Оморәки э кук холүмәрэвоз,
Шинирүм мә эз ушкулә жә овоз.
Әз пәнчәрә денишүрүм әдәрү,
Ә дәршошү жә кәм фикир вонорум,
Варасдәки дәрс әнуһо у сәһәт.
Ширин-ширин мәһни хундут јәкәм вәхт.
Һәммәшүрә сәси амбар гүзәл бу,
Одомирә әнчәг Тәвәс дорәнбу.
Ә бүрү ди мәрә мүәллимһошү,
Ә дәрү бәрд ә һүрмәтәвоз нүшүнд.
Хәјли гоф сохд данусд војкөј дүлмәрә,
Бәгдә гуфди мујмәрә сигол дорә:
- Ә бәбә гу, фүрсү түрә ә ушкул,
Түш нубо хун, һилимли бош, ој оғул!

АБДУЛЛА ШАИГ (1881-1959)

Абдулла Шаиг Талыбзадә кәлә шоһир, һекајә нүвүсдә-гор, драматург, педагог вә әдәбијотшүнас, хуно хүшдәрә ө хәлг шинохунди. Совет һүкүмәтирә ө вахти әри һәјилһо гижмәтли шәјрһо, поемаһо, нагулһо нүвүсди. А.Шаигә “Араз” романиш һисди.

ГИРМИЗӘ ОФТО ВӘДИРӘМО

Сүрхә офто вәдирәмо,
Чон гүлмә, чон, чон!
Кук, духдәр кура бисдо,
Чон гүлмә, чон, чон!
Һәрәкимү јә офто,
Чон гүлмә, чон-чон!
Мәнг јә богчәјим иму,
Чон гүлмә, чон, чон!
Дијә нисд вәрфһој һәсму,
Мунд әриму чүл-чәмән,
Чон гүлмә, чон-чон!
Шори сохд, хәндүст Вәтән,
Чон гүлмә, чон, чон!
Ә һәр тараф шори һисд,
Чон гүлмә, чон, чон!
Мисохим дүшмәнә нисд,
Чон гүлмә, чон, чон!
Вәрф, борана сур сохдим,
Чон гүлмә, чон, чон!
Сијә рузә кур сохдим,
Чон гүлмә, чон-чон!

ПОИЗ

Поиз оморәки ворвори чәсдә,
Гүлһо әз хиники зәрд бирә рихдә.
Шәвһо дураз бирә, һүмүр рузһо кәм,
Дәкүрдә булудһо руј һәсмурә һәм,
Зу, зу воруш рихдә думон, чән бирә,
Һәшданки гириسدә һәр дог, һәр дәрә.
Сәр дорһо мәјвәсүз, јарпагсүз мунди,
Гүјкә бог-богчәһо ә хов дәмунди.
Куч сохдә рафданүт гушһо әдәрә,
Ә кәрмә чикәһо пар зәрә-зәрә.

ԿՍԵՅՆ ՉԱՎԻԸ (1882-1941)

Կլոմ տրկո ան ԲՅՅՅՅՅ իոիր վո ճրատուրգինի. ԿՅՅՅՅ Չավիճ 1882-մյն սալ ան Ոախչյվան հասլի ոմորի. Սրո “Տեյխ Տանան”, “ԻԲլիս”, “Տիյավուտ”, “ՍեյգամԲեր”, “Աֆոտ”, “ճոճոյ” վո ճիյոտի սյեսոյի հիսճի. ԿՅՅՅՅ-ԿՅՅՅՅ լիրիկ տեյրո վո “Ազեր” սոեմիրոնո նյւսճի.

1937-մյն սալա ան ցրԲոյոյունի. Կեյճեր Փլիյեւ սրո ցեԲիրրոնո ան կոլո ճեմոտեւոս ան ՏիԲիր ուրճի ան Ոախչյվան ցուրո սոհճի. ԻմԲուրՅՅՅնո ռուտիտ սրո նյւսճո ճյեսոյի անճոյ ան տեոտրո տոմոտոնո ուրո ոմորո.

ԿՍՐ ԿՅՐՅՅՅ ՄՅՆԻՅԻ

Ոո ասից, ոո նալյ յոր, ոո մյհԲոտ Բիյոտ Բիրո,
Ոո և հոլց, ոո և ճեմոտ, ոո Խոսրոտ Բիյոտ Բիրո.

Ոո ճորճ, ցո ճորմյոյ անո, ոո ցիրյո, ոո հոս ճոմո
ՓՅ ճյ յեկի ճոր Բիրո, ոո հյճոտ Բիյոտ Բիրո.

Փ ճոլ հիսճ յտյոյ ան հոտց, ճոմ սորճոյ ան տորիկ,
Ոո յտյոլյոյոյ հոսոյ, ոո Յոլոտ Բիյոտ Բիրո.

Չոյնի և Խոյրոտոսոյոյ, ճոյնի և սորճոյ հիկոտ?
Կոտ անո Յոլոմ ցոյո հոցիցոտ Բիյոտ Բիրո.

Վարոսճ սոԲուր-ցոյոլոմո, ոո, Խոցիցոտ, Խոցիցոտ!
Ոո հոյտեր յո հոտԲոտլոյոյ, ոո ցոմ, ճորճ Բիյոտ Բիրո.

ЧУПОНӘ МӘҖНИЛИ

Нә вокуну пој лаләһо, пој гүлһо,
Пој нә хуну ширин зуһун бүлбүлһо.
Дәрдігү бирәм, ој кәләһо, һәјилһо
Јор мигүјум мигирүсүм һәр руз мә.

Әји рәһһо әз чум норә вомундәм,
Ә гәд фикир, ә гәд хәјол дәмундәм,
Ә јаралү дүлмәрәвоз тәк мундәм,
Јор мигүјум мигирүсүм һәр руз мә.

Ә васалиш рујмә гәнә нихәндү,
Чүнки дүлмә әју гүзәл јор бәнди,
Мәрә ә һәшг, ә мүһбәт дәшәнди,
Јор мигүјум мигирүсүм һәр руз мә.

Дирәгорһо мәрә гәриб донусда,
Гули бәстә јә јәсирүм ки, нәсда.
Ловһојмә нә шори дири, нә хәндә,
Јор мигүјум мигирүсүм һәр руз мә.

Мәчнун дүлмә хостә Ләјли хүшдәрә,
Әзу бәгдә јәкијкәрә нәс дирә,
Һәр гуш нидов тәрлановоз тој бирә,
Јор мигүјум мигирүсүм һәр руз мә.

ӘҺМӘД ЧАВАД (1892-1937)

Әһмәд Чавад Шәмкирә ә Сејфәли кәнди һәсүл омори, әри шәјр нүвүсдә у XX-мүн садсалирә ә әвәлһоју сәр гүрди. Вә “Гошма” шәјрһој китоби 1916-мүн сал вәдирәмори. Кәлә бәстәкор Үзејр һачыбәјли ә гофһој әну Азәрбајҗонә һимнирә нүвүсди. 1937-мүн сала репресијәји әзуш дур нә гирошди. Һәмин сала ә Октябр мәһи урә гулләләмиш сохдәт. Әз шоһир амбара гүзәл-гүзәл шәјрһо мунди.

АЗӘРБАЈҶОН ДӨВЛӘТИРӘ ЃИМНИ

Азәрбајҗон, Азәрбајҗон, чон Вәтән,
Әј гәһрәмон, әј мәһрибон, хон Вәтән!
Мигирорим әз чун иму ә рәһтү,
Мигоририм әз хун иму ә рәһтү.

Ә сә рәнклү һәләмовоз зиһис шор,
Гүрбу дорәјм ә рәһтү һозор-һозор.
Ә гәд атәш дәмунд диһо, шәһәрһо,
Јә гәһрәмон икид бисдо әскәрһо.

Һәзиз Вәтән! Бијо боши гүлүстон,
Гүрбутүнүм мә һәмишә, һәр зомон.
Ә дүлһојму мүһбәттү амбари,
Һәм гимәттү, һәм һүрмәттү амбари.

Нәмуштүрә әри дошдә, вәбәрдә
Һәләмтүрә әри пишоһо бәрдә,
Һәјрутүнү бүтүн һәшглү човонһо,
Түрә хосдә одомиһо, инсонһо.

АЗЭРБАЈЧОН, АЗЭРБАЈЧОН

Томом вэрфи сэр догһојтү,
Чү сэвзэји јојлогһојтү,
Мэјвэ пури э богһојтү,
Азэрбајчон, Азэрбајчон!

Сэһроһојтү сүнбүллүни,
Һэр вахт сэри һэј гүллүни,
Богчэһојтү бүлбүллүни,
Азэрбајчон, Азэрбајчон!

Ә вишэһо марал гэшдэ,
Ә чүлһојтү чэјрон нүшдэ,
Гозһо э гэд ов вэчэсдэ,
Азэрбајчон, Азэрбајчон!

Тэпэһојтү бүтүн мэрмэр,
Ә күшдүтү сүрхэ кэмэр,
Ја тарафтү бэһри-Хэзэр,
Азэрбајчон, Азэрбајчон!

Ипэк, пәнбэ, пэшмү амбар,
Ә чүһ, кэндүм дүлтү һисд шор,
Һэр чү дори Офүррэгор,
Азэрбајчон, Азэрбајчон!

Ә руј хори тојтү нибу,
Әз никэрэ-чојтү нибу,
Әз бэхшэјтү - појтү нибу,
Азэрбајчон, Азэрбајчон!

Лачинтү һисд, тарлантү һисд,
Амбар ширин дэстонтү һисд,
Тэрстү нисди дүшмэнтү һисд,
Азэрбајчон, Азэрбајчон!

ЭЛАГА ВАҢИД

(1895-1965)

Элага Ваһид ө Боку эз дэдэј бири. Шэјрһоју 1914-1915 салһо ө гозит вә журналһо вәдирәмори Шонирә чәнди-чәнди гәзәлһо вә сатирик шэјрһоју һисди.

Мөһәнихунһој Азәрбајҗон ө кәлә һәшгәвоз ура гәзәлһо-јурә хундәнүт. Вәдәлүјә гәзәлхон 1965-мүн сал дүнҗој хүш-дәрә дәгиш сохди.

ХҮШДӘНМӘНҮМ

Бивофо содәгор ју назлү јара хүшдәнмәнүм,
Эз чум, эз дүл шәндәгор ју хуморә хүшдәнмәнүм.

Вәхт бирә ки, бүлбүл эз гүл руј чарундә, гәһри бирә,
Өзмә оворә сохдәгор ју никарә хүшдәнмәнүм.

Өју гүзәл назлү чонән јә вәхт амбар чофо сохдәм,
Зулум вә гүссә дорәгор дани турә хүшдәнмәнүм.

Нидану ју һич вәхт мәсүз јә мәрдүмә човоб дорә,
Ө дәс әну дорәгор и ихтијорә хүшдәнмәнүм.

Хуш гирошдә рузмә, шәвмә ө назәнин гүлһорәвоз,
И хәлгмәрә, Вәтәнмәрә бәхтәвәри хүшдәнмәнүм.

Бәхшләмиш сохдгә Ваһидә сәһиб-гәләм бирәгорһо,
Мигуфдурум: Фүзулирә јодигори хүшдәнмәнүм.

ӘФСАҢӘЖИ

Әј јор, сәвки нә бисдокә бүтүн һүлом әфсанәји,
Мүһбәтсүз, һәшгсүз јә дүл, дан һәмишә биканәји.

Сәвкини, мүһбәти әнчәг һүмүрә мәнәји,
Әкәр јә дүл нә данусткә гәдүр һәшгә виранәји.

Мә хәлгмәрә, Вәтәнмәрә мүһбәтирә јәсиринүм,
Хәлг хүшдәрә нә хосдәгор Вәтәнсүзи, диванәји.

Пој һәмишә үшүглү бу хори Вәтән мәнкә хуно,
Әји үшүг дәниширә и дүлмә јә пәрванәји.

Назлү-назлү гүзәлһоји әчә тү фикир доригә,
Бәс и хори чәннәт нисди? Гујит винүм чү ханәји?

Дәниш әји Вәтән иму, виниш чүһо нисди, чүһо,
Һәр гүл јә назәнини, һәр гончәш јә дүрданәји.

Виһидүм, сәвкили јор, әмә хәјанәт нисди, нисд,
Шоһирүм, һәшгмәш, дүлмәш әји һүлом мәрданәји.

ЧӨФӨР ЧАББАРЛЫ (1899-1934)

Бүзүргә драматург Чөфөр Чаббарлы Бокурә ә Хызы кәнди әз дәдәј бири. У шәјрһо вә чәнди-чәнди пјесһо нүвүсдү. Шәјрһоју ә "Ушкулә", "Бабаји Әмир" журналы вәдирәмори. Һәлә әз ингилоб пишо "Ајдын", "Оггај Ел-оғлу" бәгдәки зомонһо әз дү жеки гүзәл "Севил", "Ә 1905-мүн сал", "Алмаз", "Јашар", "Дөнүш"ә хуно гијмәтлү пјесһо нүвүсдү. Ч.Чаббарлүрә ә гофһоју бәстәкорһо амбара мәнә-ниһош бәстәләмиш сохдәт.

ЫСД ВӘТӘНӘ

Ә руј һәсму ә булудһо вохурдә,
Чилид гүрди сәр доғһоји Вәтәнә.
Әз гијофһо мәхмәрә дун вокундә,
Тарлаһоји, боғһоји һисд Вәтәнә.

Хоки томом бәрәкәти, бәрәкәт
Инсонһоји кәширәнүт һәј зәһмәт.
Кәмиһоји әдәј сохдә һәрәкәт,
Чү үшүглү вәхтһоји һисд Вәтәнә.

Әдәј кәшдә бәдбәдһоји ә кәлһо,
Маралһоји ә вишәһо, ә чүлһо,
Һәрүшорә јорошүг дорә гүлһо,
Читһоји һисд, оғһо һисд Вәтәнә.

Амбар һисди рачиһоју Хәзәрә,
Үшүг дорә нефти кәндә, шәһәрә.
Ә сүрхә вәрәғһој рафдә рузһорә,
Додлү-додлү гофһоји һисд Вәтәнә.

ТЕЛҮО ВЭЧЭСДҮТ

Јә мә бүрүм јә тү бири, јәкијкә боғһо,
Рәһ ән вишә, борлу дорһо, рихдә јәрпәғһо,
Әсәр синә рихдә мујһо, сәрин билорһо,
Ворвориһо ә һәшг омо, гүлһо вәчәсдүт,
Дәрдлү комон зуһун вокунд тилһо вәчәсдүт.

Иму бирим, һәм дүзһо бу, һәмиш никәрә,
Әз сәр доғһо омо гушһо пар зәрә-зәрә,
Тү гуфдири: "Дүнјоһ әдәј јә чәннәт бирә"
Тар, говол зә, шори дирә дүлһо вәчәсдүт,
Дүлмә симли комон бисдо телһо вәчәсдүт.

ШИРО

Зәрд нә бирә јә вәлгүм мә,
Бәзәк мүдүм гулһорә.
Јә һәјәчон, һиссә хуно
Һәј мигәрдүм дүлһорә,
Чәфәјтүрә микәшүм мә,
Сигол мүдүм телһорә.
Түсүз гүлһо нә вокуну,
Нә рүхү јә никәрә,
Хун, ој бүлбүл, әз гәд ән хов
Хәбәр сох назлү јорә.

Мә јә сухдә астарәјүм,
Һәмишә үшүг мүдүм,
Мә јә зүндә бүлбүлүм ки,
Әз гүл ә гүл минүшүм,
Мә јә тәһно һүмүрүм ки,
Ә рәһ ән һәшг мүмүрүм.

Түсүз офто пој нә суху
Торики дү дүнјорә,
Хун, ој бүлбүл, әз гәд ән хов
Хәбәр сох назлу јорә.

Бәзәк сохум әз шәфәгһо,
Пој әритү јә точ мә,
Јә дәстә гүл, нәркизовоз
Гәрдүм түрә, ә рачмә,
Ә сифәттү мүһточүм мә
Нәжил мәрә оворә.
Түсүз вәлгһо биһил зәрд бу
Рүхү әчо оморә.
Хун, ој бүлбүл, әз гәд ән хов
Хәбәр сох назлу јорә.

СЭМЭД ВУРҒУН

(1906-1956)

Бузургэ шоһирһој Азәрбајҗанә ә һәрәји Сәмәд Вурғун ән кәлә чикә гүрдә. У 1906-мүн сал Газаха ә Даш Салаһлы әз дәдәј бири. Әри шәјр нүвүсдә ә човони сәр гүрди. Бәгдәјно салһо шоһир әри ә театр томошә норә "Вагиф", "Ханлар", "Фәрһад вә Ширин", "Инсон", пјешојурә ә гәләм вәгүрди. С.Вурғунә "Бәсти", "Муган", "Ајкүн", "Зомонә Һәләмдори", "Талыстан", вә дијәш поемаһоји һисди. Шоһирә "Азәрбајҗон" шәјрији урә дијәш мәшһур сохди. Ә гофһој әну амбара мәнәнијо нүвүсдә омори. Һүкүмәт совети зәһмәт шоһирә чәнд бо вәрзунди. Дү бо урә "Сталин мұкафаты лауреаты" нуми дори. Чәнд-чәнди орден вә медалһојүш һисди.

АЗӘРБАЈҶОН

(Јә бәхи)

Һәј гүрондәм әзи доғһо,
Дурна чумлү әз билоғһо,
Шинирәм әз гоф мисохһо,
Сакит рихдә аразһорә,
Синамиш сохдәм дусдә, јорә.

Хәлг данусдә тү әнмәни,
Јувај мәни, мәскән мәни.
Һәм дәдәј, һәм Вәтәнмәни,
Дур имбуми дүл һич әз чон,
Азәрбајҗон, Азәрбајҗон!

Мә жә һәжил, тү жә дәдәј,
Дү-јәкирә хостәним һәј.
Пар зәрүмкә ә чүчә кәј,
Кәнә түни дан јувојмә,
Хори кәлә бәбәһојмә.

Гүрор әз дог, тү әз аран,
Әз Астара, әз Ләнкаран.
Әз Африка, әз Ёиндисдан.
Инчә гушһо гиног мијов,
Дијә писи, бәди нитов.
Зәрдә сүнбүл нун имуни,
Пәмбәј иму чун имуни
Ширә кәш әз онгур уни,
Сәбәһ-сәбәһ шүгәм гиснә,
Гүвот бијов ә гул кәнә.

Ә кәмәр һәсб нүш ә Газах,
Һәј сох урә хостә чү вәхт.
Һәсб бисдогәш ә гәд әрәг,
Јојлогһорә кәшд тү һәмиш,
Әз Кәпәз ә Көј-көл дәниш.

Дүл гиросһдә әз Гарабог,
Кох әзи дог, коһ әзу дог.
Шәв бирәки әз дур әнчәг,
Бијов Хана һәј хундәји,
Гарабаға шикәстәји.

Ворвориһо наз сохдәки,
Ә кин дәрһој поју тәки,
Дүл имуни гүзәл Боку,
Үшүглүни гувот ән гоф,
Астароһој сәбәһи соф.

Гүзэл вэтэн шин тү мэрэ,
Хуб-хуб гујум гоф дүлмэрэ,
Ә хэлгэвоз јәки бирэ,
Тү шори сох, хәнд һәр зомон.
Азәрбајҗон, Азәрбајҗон!

Ә ҺӘШГ БҮЗҮРГӘ ШОҲИР

Рихдүм әрәһој ән пишонимәрә,
Һәј зәһмәт кәширүм дү сал әз чуни.
Јә дәстә гүл шәјр Урусижәтә,
Чарундум Вагифә мә ә зуһуни.
И таза дүнјорә шаһиринүм мәш,
Кәм-кәм нүвүсдәнүм пури синәјмәш.
Вәхтсүз сәбәһ бисдо чәнд-чәнд шәвһојмә,
И полад синәјмә нә вомунд әнчәг.
Дижә расирәм мә ә војгәј дүлмә,
Ә дүнһој әз һәмә хүшбәхтүм, хүшбәхт.
И сәс јә шоһирә сәс инсофини,
Фикир сохдә дүлә ширин гофини.

2

Мә ки, һәр шәвмәрә јә руз данусдум,
Пој мәнк, астарәјмә әз һәсму наров.
Түрә Татјанәјтү, мәрә Һумајмә
Ә сәниһәт ән мәјду ружбәруј бијов.
Ә бүзрүг сәнәткор, ә пүшојтү мә,
Һәрдән гәләт сохдәм, бәхш сох әмә.

Чү сохум гэләммә тич нисди һәлә,
Винүм тәбиһәтә гушү бошу кар.
Шоһирмә, данусдум әзи руз бәгдә,
Кәләҗи ә дүнҗоһ нум ән сәнәткор.

3

"Түрә оморәјтү дәрд дорә мәрә,
Мүһбәт зомонини васал, ој васал!
Нәсданүм ә дүлмә, ә хунмә әрчү
Гәмлү вә һәрс рихдә, јә талаш бирә".
Гу винүм шаирмә, васал бирәки,
Җолтү әрчү бирә һәјтәр пәришон?
Һәрстү руј хорирә тар сохдә хәјли,
Әрчү чумһојтүрә дәгүрдә думон?
Һәрдән ә түрәвоз ә хәјал рафда
Ә һәсму сижәгуш, дүлиш ә хори
Әз гәмлүјә сәстү мәш гәм кәширәм,
Салһорә хәбәрдор бирәм әз кори.

4

Хәбәр бош шоһирмә, ә иму дәниш,
Пој әз пишонүтү моч соху сәһәр.
Әји кәлә рузһо гүвәнмиш бош тү,
Нүшү ди ә мәјдү таза јә һинәр.
Зәһмәттү һич нибу әји дүнһој дан,
Шәјртү, сәнәттү соги һәр зомон.
Әјиму ә һинәр мүһбәт һисди,
Ә һәр чүклә шоһир јә һүрмәт һисди.

Түрә сәвмиш сохдәм әз һәҗили мә,
Түни мәһрибонмә, түни устادمә.
Амбар бәхтәврә јә инсонүм ки,
Түни, ој шоһирмә, рәһбәрмә, чүнки
Пој бәзәк бошум мә һәр руз әз шори,
Мәскән шоһирһоҗи әј һәзиз Вәтән!
Јәгин Онекинә шинохдә чухдән,
У бүзүрг Пушкинә амбар хосдәни,
Шәјрһој әнурә хәлг данусдани.
Әјиму шәјриш, сәнәтиш һисди,
Ә шоһир, ә сәнһәт һүрмәтиш һисди.

РӘСУЛ РЗА (1910-1981)

Азәрбајҗонә хәлг шоһири Рәсул Рза 1910-мүн сал ә Күҗҗај шәһәри әз дәдәј бири. У әри хундәј хүшдәрә зәвәр сохдә ә Москов рафди. Әз 1930-мүн сал сәр гүрди әри шәјрһој әну ә гозитһо әри вәдирәморә. Шоһир дәһво вәхти ә Крым вә ә Тәбриз бири. Рәсул Рза дәһво вәхти Вәтәнә әз икидо кукоју чәнд-чәнди шәјрһо нүвүсди. Шоһирә ән гимәтлү поемаји “Ленин” појемајүни. Р.Рза ә сәр әни поема 10 сал кор сохди. Урә әз товун бүзүргә Микајыл Мүшфиг “Түзүлгүл нијәст бирә” поемәјиш һисди.

Сојсуз-Һисобсүз гүзәл-гүзәл шәјрһорә сәһиби Рәсул Рза һәм “Сосиалист Әмәји Гәһрәмони”ни, һәмиш чәнд-чәнд орден вә медалһорә сәһибини.

ОВ ДҮЛӘ СУХУНДӘ

Ә бинәј ән јә дог, билогә сәри,
Јә гүзәл винирүм рачи чум-гоши.
Гуфдрүм: - Әзи овјә гоб ди хурум,
Бәлкә и дүлмәрә нүшү аташи.
Гуфди: - У гоб, у ов, хостә чәнд гәдәр.
Пур сох ху әритү, тәнбәли мәкәр?
Гуфдирүм: - Сәрин ов ә һәр чикә һисд,
Әнчәг әзи гош-чум әји дүнјоһ нисд.
Гуфди: - дураз нә сох гофтүрә амбар,
Чү чун сәвкилитү бијо, ху бирор.
Вәги и финчонә пур сох ху, нә пој.
Хәндүст әз чумһо ју бич-бич имуһој.
Јәбојкәш гуфди ју: - Вәги ху, човон,
Хурдум јовош-јовош овә, ој омон!
Һәшдонки и ов нисд әлови, әлов.

Гуфдирүм: - О гүзэл, һәйтәр бирә ов?
Дүлмә әдәј сухдә, гу и чү кори?
Мәрә зулум дори, мәрә дәрд дори.
Кирә ов доригә тү әри хурдә,
Дүли сәрин бирә, охој гуфдирә.
Тәк мәнүм сохдәгор, әлов гурдәгор,
Әмә језугитү бијовгу, ој јор.
Гуфди: - Ов хүрдәки чумһој ән уһо,
Ә ов дәниширә, дан түрә хуно,
Нәсә дәниширә һич вәхт ә үзгә.
Дүлтү әри әну сугүрдә сухдә.
Гуфдирүм: - Фикир нисд пој суху дүлмә,
Чүтар әју чумһо нә дәнүшүм мә?
Ди мәрә әзу ов јә финчониш ди,
Ој гүл, чумһојтүрә әвәзи нисди.

СӘЛИМҮН ЧУМ

Һәр одомирә дү чуми һисди,
Јәкијрә нә вәкәндикә
Кордә, сәнг, јә гуллә,
Һәр одомирдә дү чуми һисд.
Урә сәсә бу.
Дүдүји ә руји,
Түрә хуно,
Мәрә хуно.
Јәкијиш ә дүли дәбу.
Ә дү чумәвоз ә дүнһој мидәниши,
Ә јәкијрәвоз михәндүст, мигирисд
Һојтәр јә дусдмә һисд.
Шин гујум:
Әри һәммә кәрәки
Сәјимүн чум.

ПИЛОКОНЬО, САЛЬО

Әз хори тә хунәјму,
Чәнд пилокони бәбә?
- Нә шумордәм, ә кукмә -
Гуфдирүм хәндә-хәндә:
- Вәхт бири,
Ә һәрә дү пилокон норәм,
Вәхтиш бири сәсәјрә...
Нә мөртәбә шумордәм,
Нә јохләмиш сохдәм мә,
Појһојмәрә гүчирә.
Вомундәј?
Бијо ә гучогмә вара бөрүм.
И јәки,
И сәсә.
И пәнч.
Чү зу варафдүм дәниш.

- Бәбә, чәнд пилокони
Әз хори тә хунәјму?
- Дуз сипәнч,
Бијо варајм, духдәрмә.
Јәки... Дүдү... Сәсә...
Јә кәм нишим,
Нәфәс кәшим...
- Бәбә чинд пилокони
Әз хори тә хунәјму?
- Бала, амбар, лап амбар
Дүсад, бәлкәш сәсад бу.
Варафдә нәсә бирә,
Сә пилоконә әјәки,
Тә нәфәс нә кәширә,
Балајмә зу вирихд,

Варафд пилоконһорә,
Нәһ, нәһ гудирә-гуфдирә.
Варафд ә сәимүн мәртәбә
Гуфди: - Шумордүм сә бо дәһ,
Јәкиш пәнч бисдо.
Нә поисдүм ә јә чикә,
Мәш тәнкнәфәс бисторум.
Вомундә-вомундә
Човоб дорум мә урә:
- Дузи, бала!
Пилоконһо ингәдәри,
Нә кәми, нә зәвәри.

КӘЈФЛҮ ИСКӘНДӘР

Ки әз дәрд хурдә,
Ки әз кәјф хүшдә.
Ки әз таза палтар тәрсирә,
Киш әз кәфән.
Искәндәрә пүрсирәнит әз мә?
Искәндәр хурдәнбу.
Ләгәбиш кәјфлү Искәндәр бу.
Согә мүрдәһорә дәрди
Шәв-рүз нәраһәт мисход урә.
Нәбугә әјә почт корсохд имбисдо,
Нә гәм, нә шәроб михурд.
Һүмүри ә гәд мүрдәһо мигирошд
Сәссүз, сакит.
Гинәмиш нә сохит Искәндәрә,
Јомон бирә донит,
Дәрдә ә сәр офдорәгор,
Вә гәм-гүссә кәширәгор.

“МУНУМ ЈӘ МИРҮМ”

Чумһој мәрә бәсдүм,
Әхиринчи астарарә күшдүм...
Һомлетә сәси омо ә гушмә:
“Мунум јә мирүм”!?
Хостум ә ју нәзник бијом
Әз појһојмә гургушун дуллу бисдо,
Нә данусдум рафда.
Хосдум гујум: Һамлет,
Чү гәмтү һисд?
Һәјтәр хүшдәрә нә шовун.
Күшдәгор бәбәјтүрә
Ләләјтүни ләләјтү,
Нә данусдум гуфдирә.

Чумһојмәрә вәкәндүм,
Ә пәнчәрә сухундум офтоһә мә..
Хосдум Һамлетә һорој зәнүм,
Јәкиш Лајертә
Гујум: - Ој балаһојмә,
Шәнит дүшмән бирәрә, кинә.
Хәбәр ишму һисдими
Пәри тәкәр додори
Ә әтәк дог әкинә?

ДУНЈОРӘ ДӘРДИНИ

Имишәв нә хисирәм,
Нә сәрмә дорд дорә,
Нә хәстәјум.
Јотогмәш рәһәти мәрә...
Ә гәд хунәјмә,
Нә сәс нисди, нә куј нисд.
Имбукә һәјтәр ә гәд сәссүзлүг
Јә руз,
Ә имурәвоз худофиз нә бирә
Дүлмә поју хәбәрсүз.
Әнчәг и нисди мәрә нәрәһәт сохдәгор,
Имбуруз зиһисдәгор,
Јә руз әз һүлом рафданини.
Мәрә хисирә нәһишдәгор.
И дунјорә дәрдини,
И хорирә гүссә, гәмини.

СҮЛЕЈМАН РҮСТӘМ

(1906-1989)

Сүлејман Рүстәм 1906-мүн сал ә Боку шәһәри ә миш-пәхәј күмүрчү әз дәдәј бири, һәлә әз човонә вәхтһој хүшдә шәјр нүвүсди. Ә Тәбриз бирәки чәнди-чәнди гүзәл шәјр-һорә, гәзәлһорә ә кәлә һәшгәвоз ә гәләм вәгүрди. Шоһирә “Тәбризмә”, “Кәшо нидов гүл чирә әз чәмәнмә”, “Бура” вә дијәш үзкә шәјрһојү урә ә кәлә һәвәсәвоз нүвүсдә әз шәјрһојүни.

Сүлејман Рүстәмә һәмиш драматургә хуно шинохдәнүт. Урә “Гачаг Нәби”, “Инчикә мәнүм ә Богдод кур хәлифә” вә үзкә драмһојиш һисди. Зәһмәт С.Рүстәмә һүкүмәт со-вети кәлә гијмәт дори, У “Сосиалист Әмәји Гәһрәмони” фәхри нум вәгүрди, чәнд-чәнд орден вә медалһојү һисди.

БУРА

Гүл сифәттү овурдә сәвки, мүһбәт әмә,
Дан ки, әз тү оморә и гуч и гуввот әмә.

Әту тә хунәј говрә мидәнүшү и дүлмә,
Һич вәхт ә һәшгтү нибу, ој јор, хәјанәт әмә.

Хәлг ә дүл микәрдүнү гофһојтүрә һәмишә,
Рузбәруз амбор имбу ә шәјртү һүрмәт әмә.

Дирәнүм, һисс сохдәнүм, данусданүм сог мијом,
Амбар гофһо гуффирә и чүр һәгигәт әмә.

Бура ә һинәровоз вогошд, Сүлејман, вогошд
Бура, әнчәг пој муну дүлтү әманәт әмә.

КӘС НИДОВ ГҮЛ ЧИРӘ

Кәс нидов гүл чирә дан әз чәмәнмә,
Јә гуввәш нидану мәрә дур сохдә,
Әз һәзиз үлкәјмә, һәзиз Вәтәнмә.

Һәләммә офтои әчә бисдорум,
Сәрә гуз микүрүм ә кин ән јодһо.
Рихдкә ово хуно хун әз бәдәнмә.

Мүрдүмкә мумуну гүрдә корһојмә,
Дүшмән мәғбун сохдкә мәрә разинүм
Су гүрдә мисуху ју әз кәфәнмә.

Јә гуввәш нидану мәрә дур сохдә,
Әз һәзиз үлкәјмә, һәзиз Вәтәнмә.

МӨММӨД РАҢИМ

(1907-1977)

Ә Азәрбајҷон әдәбијоти Мөммәд Раһимәш Сүлејман Рүстәмә хуно чикәји һисди. Шөһир амбара лирик шәјрһо, гүзәл поемаһо нүвүсди. Әз рус совет әдәтијјотиш ә зуһун Азәрбајҷони тәрчүмәһо сохди. Дәһво вәхти ә гәд салдоthо бири, нүвүсдә шәјрһој хүшдәрә әри уһо хунди. Әз товун Совет Иттифогы гәһрәмони Һүсејнбала Әлијев “Ә һәсму Ленинград” нумлү поемәш нүвүсди.

Һүкүмәт совети урә чәнд-чәнд орден вә медалһо дори. Ә гофһоју амбара мәһәниһо нүвүсдә овори.

МӘРӘ

Әрчү зијод сохдә јор чәфој мәрә,
Дирәки ју һәјтәр мәһрибон мәрә?
Тәрс нәсда, хунмәрә рихдә әдәрә,
Нигүју мигүрү јә руз хун мәрә.

Мә урә данусдум султан ән һәшгмә,
Пәрвонәрә хуно бирдән сухдум мә,
Овурдум һәр сәһәт, һәр руз ә јормә,
Шәвиш, рузиш у но нигорон мәрә.

Ә ју гуфдирәгор нә бисдо һич вәхт,
Мә мурам әз һулом, микәши һәсрәт.
Әзү гүл нәдүрүм һәшг вә мүһбәт,
Но ә мүлк ән гүссә у султан мәрә.

Јор овурд ә сәрмә кәлә гижәмәт,
Раһим тоб мијору ә гүссә, ә дәрд,
Хуб имбу јә руз ју данукә һәлбәт,
Јәбојкәш нијору и дәврон мәрә.

Ә СӘ РУЗ, Ә ПӘНЧ РУЗ ЈӘБО

Сәјр сохдәки чәмәнә мә,
Ә јор, вохурд әтү чуммә,
Пој нә хәндү надан әмә,
Ә сә руз, ә пәнч руз јәбо.

Нә хо әшуг биһуш бошу,
Дүл пар зәнү јә гуш бошу.
Ә пәнчәрә буров нүшү,
Ә сә руз, ә пәнч руз јәбо.

Гурбу гәрдом бујтүрә, јор,
У гүл сифәт рүјтүрә, јор,
Кошкә винүм, мә түрә, јор,
Ә сә руз, ә пәнч руз јәбо.

Диб ән гојә сәрин бирә,
Коврә дәрјо дәрин бирә,
Јорә ләви ширин бирә,
Ә сә руз, ә пәнч руз јәбо.

МИКАЈЫЛ МҮШФИГ (1908-1938)

Оловлу шоһир Микајыл Мүшфиг 1908-мүн сал Бокурә ә Хызи диһи әз дәдәј бири. Әз һәјили әз дәдәј јетим мундә Мүшфиг ә сад әзоб вә һәзијјәтовоз кәлә бири. Әри шәјр нүвүсдә һәлә әз човони сәр гүрди. Әшуганә шәјрһо, гүзәл-гүзәл поемаһо әз гәләм әну вәдирәмори. Микајыл Мүшфигә “Гәнә у бог бијост бирә”, “Хун, ој тар”, “Түрә чумһој-тү”. “Дәдәј” шәјрһојурә һәјачансуз нәсә бирә хундә. 1937-мүн сала репрессияји әзуш дур нә гиросшди: Јә сал бәгдә урәш гүрдәт вә суалсүз-сурғусуз гүлләләмиш сохдәт.

Шоһирә ә гофһоју амбара мәһәниһо нүвүсдә омор.

МУҢБӘТ

Мә ки нәсданбүрүм чүни мүһбәт,
Әримә тү әзу гоф нә сохдими?
Ә дүнјо нә дошдә шоһир дүлмәрә,
Јә кәм вәчәвундә тү нә шәндими?

Нәгмә хундәнбүрүм әз гүл, јасәмән,
Мәрә һәз дорәнбу јә сифәтү мәнг,
Вирихдә рафдәки әз кинмә һәрдән,
Дүлмәрә тү ә гәм нә дәшәндими?

Һичрон вәгүрдәки ә дәс дүлмәрә,
Ә Һолмә нә сухди, гүј сохди мәрә,
Мүшфигә дүлирә бәгдә оморә,
Әз хов хәбәр сохдә нә шовундими?

ВОРВОРИҢО

Һәр сәбәһи вә һәр шәв, һәр шәв, һәр сәбәһи,
Әдәј ворвориһо дәшәндә бочәһи,
Һәшданки дәрмәрә куфдә јә һәрмәһи
Ә гүзәл, мәннихун, дусд ворвориһо,
Һуломә кәшдәшму һисд, ворвориһо.

Һәрәбир тәрслүнит, һәрәбир тәрссүз,
Кох гәмли бирәнит, коһиш гүссәсүз,
Оморә-рофдәнит һәрдән хәбәрсүз,
Нигүјум ә ишму пој ворвориһо.
Ә сәсмә јә сәс дит, ој ворвориһо.

Ә јонмә кәјф ишму саз оморәки,
Пар зәним ә доғһо иму әјәки,
Вәкәнум дүлмәрә мә әри уһо.

Сәс сохит, сәнһәтмә пој сәс-күј соху,
Туфонмә, гувотмә пој сәс-күј соху,
Нә поит, зулмотмә пој сәс-күј соху,
Бижом әјон ишму, мә ворвориһо,
Мәрә илһоммәнит, ә ворвориһо.

ӘҢМӘД ЧӘМИЛ

(1913-1977)

Әһмәд Чәмил XX-мүн садсалирә ә 40-мүн салһоју ә әдәбијот омори. У 1941-45-мүн салһорә ә дәһвоју иштирак сохди. Әри әскәрһо чәнд-чәнд гүзәл шәјрһо нүвүсди. Уһорә ә икидирәвоз әри дәһво гүрдә һорој зәри. Шоһир һәмиш әри һәјилһо әз дү-јәки гүзәл шәјрһош ә гәләм вәгүрди.

Әһмәд Чәмилә “Гачгүнһо”, “Медал”, “Мәрә ә јор овордәми”, “Кәләдәдәј, јә нәгүл гу” вә дијәш шәјрһојүрә имбурузиш хундәгорһо әдәј ә һәшгәвоз хүндәнүт.

У 1977-мүн сал ә Боку шәһәри говрә бири.

КӘЛӘДӘДӘЈ, ЈӘ ШӘЈР ГУ

- Кәләдәдәј, чон дәдәј,

Јә нәгүл гу әримә!

- Ә гоф дәниш хис, бала!

Имишәв гуфдирүмкә нәгүлһорә һәммәјрә

Бәс сәбәһ, чү гујум мә?

- Кәләдәдәј, гу јәкиш.

- Гуфдирүм ә гоф дәниш.

Һәммә чухдән хисири, бијо чүмтүрә бәс түш

Шәв нимәји хунәрә һовоју хиник бири,

Пишик хунәш ә сәр тәхт ширин-ширин хисири.

Хуб, хуб дәки сәртүрә ә бүрү ворворини.

- Вәрф рихдәми?..

- Әдәј рихдә. Хис хиник нәбу түрә.

Тә сәбәһ, һәјтәр рихдкә һәр тараф вәрф, имбу дан

Әдәј бәстә оморә чумһојтү хис, бала чон!

Кәләдәдәј вәрчирә дәрзә, ворәј хүшдәрә,
 Ворвориho куфдә һәј дәр хунәрә әдәрә.
 Һәјил гүллү ләһифә дијә ә руј кәширә.
 Чум хүшдәрә бәсдәкәш, әнчәг нәсда хисирә.
 - Кәләдәдәј, у кини дәрһорә әдәј куфдә?
 - Һич кәс нисди хис, бала! Әдәј ворвори чәсдә.
 Јә вичвичә күрд и вәхт һәјилә бәдәнирә,
 Ә һәсрәтлү чумәвоз вини ә дивор зәрә,
 Һәзиз бәбәј хүшдәрә сурәтирә һә бирдән.
 Гәл гүрд балуш хүшдәрә
 Ә фикир рафд у һәмән.
 - Кәләдәдәј, имуһој гу әчәји бәбәјму?
 - Буј, бала, нә хисирәј! Әрчү кәнә, хәјр бу?
 - Чү вәхт мијов бәбәјму? Әрчү нәсә гуфдирә?
 Әдәј имој ә дәһво вәрф, воруш куфдә урә.
 - Ој һүмүрмә, ој рузмә!
 Гурбу гәрдом түрә мә.
 Әрчү oh кәширәни офордәки ә јор у?
 - Ә фирсорә когозһој хүшдә нүвүсдә бәбә:
 Хуши һово инчикә.
 И васал мијом гүјкә.
 Ә богчә гүл кәндәки Һәлбәт јасәмән, онор
 Ә рузһој васалаваоз мијом јә руз дүли шор.
 Бијо никорон нә бош, бәбәјтү мијов ундә,
 Хәјли нәгүл мигују сәхд-сәхт түрә гәл гүрдә.
 Ди хис бала кәм мунди әри чин сәбәһ бирә.
 - Ундә дорим гусбәндә әри бәбә оморә.
 - Хуб, бала, пој ә богһо гүл кәнү гәјси, онор.
 Дәһво варасу унда бәбә вәгорду дүлшор
 Сипирә гусбәнтүрә ә зир поју микишим,

И гүллүжә әјвунә, хунәрә бәзәк мидим.
Хуб сүфрә мивәкәним әри гоһум-гуншиһо,
Михурут кејф мисохут, дүлшор имбошут уһо.
Түш һәзиз бәбәјтүрә гәл микири әз дүли,
Пирә бәбәш саз зәрә нағүл мигују хәјли.
Һәјил хәндүст... Әз чуми һар зә рафт гүссә, Һәсрәт
Әз хәјоли омо-рафд јә үзкә дүнјо и вәхт.
Бичиниһо оморут, васал вокунд гүлһорә
Һәјил моч сох бәбәрә, сәс шор сохд дүлһорә.
Јовош-јовош бәсд чүмә, у гүл балала хиси,
Тә сәбәһ ворворирә, зиһвәрә омо сәси.

ОСМАН САРЫВƏЛЛИ

(1906-1990)

Шоһир Осман СарывƏлли ە Азәрбајҗон ەдәбијоти лирик шәјrho, епик поемоһо нүвүсдә јә шоһирә хуно шүнохдә оморә. Урә әз дү јәки гүзәл шәјrhoјү, “Бијор, кукмә, бијор” поемаји һисди. “Һәрки сад сал нә зиһисдкә” шәјриш ән Осман СарывƏллини.

Осман СарывƏлли ە бүзрүг Сәмәд Вурғуновоз әз човони дуст бири вә ە Москов шәһәри әјә чикә хунди. Ө бәгдәјнә салһош шоһирә и дустји довом сохди. Чәнд-чәнд орден вә медалһојү һисди.

ХОСДӘ ЗИҢИСДӘ

Ө һәсму пар зәрә һәрәбир дүлмә,
Бәгдә әри нүшдә јә будог хостә.
Сәвзә чәмәнһорә ошуги бирә,
Өри сүһбәт сохдә јә гиног хостә.

Ө сәр нәс офдорә дүлмәрә дузи,
Ө дузи дик хостә, ە дикиш дузи,
Ө доғһо әз аран гоф сохдә бәһзи,
Ө аран бирәкиш вәрфлу дог хостә.

Ө воруш, ە чискин, ە вәрф , ە борон
Ө гәд ән олов һәшг сухдә һәр зомон,
Ө кәрми һәминон, аташ һәминон,
Чор тараф нанәли јә билог хосдә.

Һәрдән амбар бирә дәрдемә, наләјмә,
Ов билогә хуно тов дорә һолмә,
Өри һәшг јә духдәр шоһир хәјолмә,
Чәнд гәдәр дүнјо һисд чунсоги хосдә.

ОМОРӘМ

Јә һәјвунә әри шәндә вәхт бири,
Гүрдәм әзу һозор сорог оморәм.
Әз пәсәји һәј офдорә-офдорә,
Әз јон аран ә гүл јојлаг оморәм.

Чү кәширәм ә човонә вәхтһојмә,
Чәнд мүһбәт, чәнд-чәнд сәвки дирәм мә,
Одомиһо дәниширә һәј әмә,
Гисмәт бири әјә гишлог оморәм.

Дүңја бүтүн чәннәт-мәкон бисдокәш,
Ә бог-богчә мәләкәһо омогәш,
Һәјтәр чикә нивүнүм мә јәбојкәш,
Ә кәнд, шәһәр хәлгмә гиног оморәм.

Офто бисдо, гиросшә рафд чән-думон,
Ә руј иму хәндүст кәнә дог, аран...
Һәзиз рузи-һәр тараф һисд чирогбон,
Дүлмә хости ә кәјф-домоғ омарәм.

Салһо муrow, һүмүр нимә, руз нимә,
Чүтар шәнүм иһтиборә, јорә мә,
Дуст-һовурә әри дирә ә јонмә,
Ә руз миһид мә ә Газах оморәм.

НИКАР РӘФИБӘЈЛИ

(1913-1981)

Шоһирә Никар Рәфибәјли 1913-мүн сал ә шәһәр Кәнчә әз дәдәј бири. У јә вахто ә Москва шәһәри хунди. Һәлә әз човони ә шәјр нүвүсдә амбар фикир дори. Јәкимүн шәјр китаби 1934-мүн сал вәдирәмори.

1941-1945 салһо Никар Рәфибәјли әскәрһорә руһ дорә шәјрһо нүвүсди. Дәдәјһорә хәһәрһорә әри дүзүмлү бирә, әри ә дәһво кумәк сохдә һорој зәри. Шоһирә һәмиш јә тәрчүмәчирә хуно чәнд-чәнд шоһирә шәјрһојурә ә зуһун Азәрбајҗон чарунди. Бүзүркә Пушкинә, Лермонтова шәјр-һојурә хундәгорһој Азәрбајҗони ә зуһун хүшдә хундәт. Ә зәһмәт шоһирә һүкүмәт иму кәлә гимәт дори.

ЈӘ РУЗ ТҮРӘ НӘ ДҮРҮМГӘ

Гүссә әмә кордә зәрә,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.
Әдәј дүлмә һәј ләрзирә,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.

Мә јә булут мибошум дан,
Јә гәрибүм ә гәд Вәтән,
Дог микәшү әмә һичрон,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.

Гүзүлгүлһо гәмли бирә,
Чум сүнбүлһо нәмли бирә,
Һәр дәрдү-гәм, гүссә дирә,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.

ДУРНА

Мә

Ә гәд хов шәвһо
дурна бирәнүм.
Ә һәсмү гәнәт зәрә,
ју рачә дурнаһорә,
Ә кини расирәнүм.
Дул чәнд гәдәр воисдкә
Гәшдәним, һәј гәшдәним.
Әз сәр диһо, шәһәрһо
һәшгәвоз гирошдәним.

Гәнәд зәрәним ә дүл
Вәтәнә мүһбәти.
Руј хорирә саф, тәмиз
Истәки вә һәсрәти.
Пар зәрәним чәнд гәдәр
Һисди гуч-гувот иму.
Гәнәт шәндәним әчә
Һәсрәтимкә әришму.

Ә сәр һүндүрә доғһо,
һәрдән гиног бирәним.
Ә һүлом астарәһо
Хошбуј хокә бәрдәним.

Сәс ән зиндәгунирә
Гәтиш сохдәним мәнкә
Әз хиники буз бирә
Ә тәһно мундә гәми.

Сәбәһи
үшүг офто
Нәс һишдә мәрә хүсүм.
Ә дүлмә дәрjоһ шори
Ә сәр поj вәхүшдөнүм.
Бәгдә сог руз нә мочол,
Нә һәвәс бирә мәрә,
Jә боjгәш ә руj һәсму
Әри jә дурна бирә.

***

Нәсә тәрсирәнүм мә,
Әз чофо, әз һулүм мә.
Дүлмәрә хун сохдәгор
Jараj сәвгини әнчаг.
Һашданки, ә һәшгәвоз
Оморәм әji дүнjоһ.
Чәһмәт нә хосгә мәрә,
Гүлә хуно мирихүм
Ә руj хори зәрд бирә.
Мимүрүм у дәгигә,
Сад әзоб, зулум дирә.

АЛМАС ИЛДЫРЫМ

(1905-1952)

Алмас Илдырым эз Вэтэн сүркүн бирэ шоһир Азәрбај-чони, ә сижүмүн салһо у мәчбур бири ки, Бокурә тәрк сохдә әјә үлкәјикә буров. Чәнд салһо ә Газахстон, ә Түркмәнистон зиһисди. Шоһир бәгдә ә пәһники ә Ирон, әз унчош ә Истамбул гиросди. Гәриби кәширә-кәширә у 1052-мүн сал ә Истамбул мәнәһо бири вә унчош говрә сохдә овори.

Хостә ә Боку, хосдәкәш ә гәриби зиһисдәки вәтән һәс-рәтирәвон дүлһорә ә ләрз овордә шәјрһо нүвүсди.

Алмас Илдырыма “Гурбунтү мибисдорум” шәјрирә әји антолокија әдәј дорәним.

ГУРБУНТҮ МИБИСДОРУМ

Ој чумһоју булудлу јор, нәгирис тү, нәгирис
Амбар ә дур бисдорумгәш годојтү бијов ә мә.
Гартал гәшдә әји доғһо чү мибисдо микәшдүм,
Овчи мишәнд јә руз мәрә, гәл мигүрдүм хокә мә,
Чун мидорум бәлкә мә.

Гәнә чүмтү һәрс пур бири, нәсданүм әрчү һәјтәр,
Бәлкә кучмиш сохди јәки әз и дүнјоһ бихәбәр,
Әри васал һәсрәт мундә ә чәнд диһ, ә чәнд шәһәр
Гүлә хуно мивокундум, бәгдә хишг мибисдорум,
Гурбу һәшг мибисдорум.

Јә зәбунә хәбәр оворд, јә јаралү дурна ди,
Гуфди: - “Түсүз әји доғһо һич јә гушләш нә мунди,
И дәрдлүјә рузһој түрә дан ки, дәрмуји нисди”.
Әр әни гүссә-гәмтү кош мисохдум јә мәлһәм,
Әнтү мибисдорум һәм.

ХƏЛИЛ РЗА УЛУТУРК

(1932-1994)

Хəлил Рза Улутурк Азəрбајҗонə говлəји шоһирини. У 1932-мун сал ə Сəлҗон шəһəri əз дəдəј бири. Əри шəјр нувусдə əз җовони сəр гүрди. Гүзəl-гүзəl шəјрһорə, җəнд-җəнд поемаһорə вə пəјҗорə сəһибини. Шоһирə əз товун говлəји Азəрбајҗон шəјрһоиш һисди. Урə “Говлəји” шəјрирə вə “Вəгүрд бəрд овһо Сарара” əз поемəји јə бəхш əји антолокијə əдəј дорəним.

ГОВЛƏЈИ

Говлəјирə нəс хосдəнүм дамчи-дамчи, грам-грам,
Гулһојмэрə зəнҗирирə бијо бурум,

Бурум

Томом.

Говлəјирə нəс хосдəнүм јə дəрмурə хуно данит,
Хостəнүм јə мəнкə хуно, јə офтоһə хуно шинит.

Пој, пəсə пој, ој зулумкор!

Јə кур билог нист кəрəкмə.

Дəрјоһорə тəшнəјүнүм,

Əсрə һəг сəсинүм мə.

ВӨГҮРД БЭРД ОВЬО САРАРА

(*Јә бәхи*)

Дијә нисд ә боғһо бүлбүлә сәси,
Кәшорә һәсбоји дараф ә бостон.
Сәр гүрд Гүлүстонә мугавиләји,
Ә гәд олов дәмунд чәнд-чәнд гүлүстон.

Јә тараф шаһ бисдо, јә тарафиш чар
Нүшдүт, гул кәширүт әјә дү коғоз.
Кәлә јә милләтә јараһојүрә,
Бәсдүт ә тәлүјә мәфтиһорәвоз.

Һәј воруш рихд, зүһвә бисдо,
Овһој Араз зәвәр бисдо,
Хунлү сәнгһо гәбәр бисдо,
Һәм әји тој, һәм әјү тој.

Үлкә су гүрд, Вәтән су гүрд,
Булуд омо, һово дәгүрд,
Мәрдүмһо вор-дәвләт бәрдүт,
Һәм әји тој, һәм әјү тој.

Әз дү-јәки дур офдорим,
Ә дәрјоһ, ә Күр офдорим,
Сур бисдорим, сур офдорим,
Һәм әји тој, һәм әјү тој.

Фүзули јә гәмли нәји,
Сијә вокунд, нә мунд һәји
Гүлиш нә кәнд јә истәји,
Һәм әји тој, һәм әјү тој.

Шэв эн хичрон мисуху чун,
Эз чумһојмә мијов һәрс, хун
Нә хис, ој хәлг, нәбош зәбун,
Һәм әји тој, һәм әјү тој.

Вәтән зиндон, чун ә гәфәс,
Әчи Бабәк, Чаваншир бәс?
Кәј микәшим азад нәфәс,
Һәм әји тој, һәм әјү тој.

Нә һәсрәт, нә хичрон бошу,
Пој јә Азәрбајчон бошу,
Пој јәки бу, јә чон бошу,
Һәм әји тој, һәм әјү тој.

НӘБИ ХӘЗРИ

(1924-2007)

Нәби Хәзри ә һәрәј шоһирһој Азәрбајҗон кәлә чикә күрдәгор јә сәниһәткори. У 1924-мүн сал Бокурә ә Хырдалан кәнди һәсүл омори, 1941-1945-мүн салһорә ә дәһвоји иштирак сохди. Һәлә әз дәһво пишо әри шәјр нүвүсдә ә дәс гәләм вәғурди. Вәтән мүһбәти, әрәг пишони рихдә одомиһорә зәһмәти, һәзизә болаһојмурә һүлломи вә дијәш шәјрһој Нәби Хәзрирә мојәирә тәшкил сохдә. Чәнд-чәнди поемаһојиш һисди, шоһирә. Нәби Хәзри һәмиш јә драматургә хуно шинохдә оморә. Ә гофһој әну амбара мәһәниһо нүвүсдәт. Урә “Азәрбајҗон”ә фәхри нуми вә чәнд-чәнд орден вә медалһоју һисди. Шоһир 2007-мүн сал ә шәһәр Боку говрә бири.

ВОРВОРИҢО

Гәнә поиз ома гиногә хуно,
Зәрд бисдо сәвкимә јә вәлгә хуно,
Дүл пичи-пичи сохд билогә хуно.
Әрчү ворвориһо чәсдәнит һәјтәр?
Үмидмәрә бурра, бәсдәнит һәјтәр?

Мәрә ә ки хүшдә һорој зәри јор,
Чүгар вәдәшәнүм у гүлә әз јор.
Әмә гуфди: “Сәвмиш сохдәнүм амбар”...
Әз хүшдә у мәрә пој дү јә хәбәр,
Әрчү ворвориһо чәсәднит һәјтәр?

У дүлө гүссә до, у дүлө дәрд до,
Јә һәшгә мәһнији зу томом бисдо,
Гужкә сәвкимә рофд хәјолә хуно,
Бәлкә түш јортүрә гәшдәни һәјтәр,
Әрчү ворвориһо чәсдәнит һәјтәр?

ЧҮ МИГУЈИ

Писи дусдә воисдәгор,
Ә гејрәтсүз чү мигуји.
Әри хүшдә зиһисдәгор,
Ә сифәтсүз чү мигуји.

Күһнә дәбно дијә дәб нист,
Шоһир бирә јә мәтләб нист,
Шөһрәт нә вор, нә дәвләт һисд.
Ә шөһрәтсүз чү мигуји.

Хо сәвкији бирәгорә,
Ләһнәт һәшги шәфтә јорә,
Ә сүрх, нүгрә фикир дорә,
Ә мүһбәтсүз чү мигуји.

Һозор-һозор дургу дүрүм,
Ә шәфт вәфа нә винирүм.
Дүрујәрә ә гоф гүрдүм,
Ә сәнәтсүз чү мигуји.

Гоф әз хәлги, зәһмәт әз тү,
Истәк әз тү, сәнһәт әз тү,
Гәјрәт хостә милләт әз тү,
Ә нијјәтсүз чү мигуји.

ВАСАЛ МӘНҮМ

Дог-дөрә бисдә бәзәк,
Гуфдики: Васал мәнүм!
Пар зә омо парусдәк,
Гуфдики: Васал мәнүм!

Мәнг әз һәсму товуш до,
Булудһо лов-тов бисдо.
Һикәрә ә сәс офдо,
Гуфдики: Васал мәнүм!

Кијовһо дураз бири,
Духдәрһо лалә чири,
Ә әсмә јә гүл дәри,
Гуфдики: Васал мәнүм!

ПӘЛПӘЛӘК

Нә вирих пој, пәлпәләк,
Бијо ә гулһо дәниш.
Гәнәт зә у рәнкбәрәк,
Омо ә сәр јә гул нүшд.

Хосдум гурум урә мә,
Нә поисд зә пар зә рафд.
Һәшданки әз гәд дәсмә,
Ә һәсму јә гүл варафд.

ԿՍԵՆ ԱՐԻՓ (1924-1993)

Վեճիլյէ շոհիր Ազըբայճոն Կսեյն Արիֆ էճ մլհբէտ բէհս սոհճէ գլզէլ-գլզէլ շէյրհօ, շէնճ-շէնճ քօեմահօ նլվսճի. Մ է Դազախ էճ ճէճէյ եիրի. 1941-1945-մլն սալա է ճէլվօյի է ճէս տլ-ֆէնճ վէգլրճէ է սըր ճլշմէնհօ ռաֆճի. Ե նլվսճէ շէյրհօյ հլշճէ շէլհէմէտէ էրի ճէլվօ ռաֆճէ հօրօյ ճերի. Շօհիր էճ տօվլն հալճ շաիրի Տէմէճ Վլրգլն “Ե ռէլ” նլմլլ յէ ճլեսիշ նլվսճի. Մ էճ շլ նլվսճէ նլվսճլլ հէմիշէ ճէլմէտճէշ ինսօնհօրէ է յօր օվրճի. Մհօրէ էճ ճլնճէցլնլյի սլլհբէտ վօկլնճի. Ազըբայճօնէ սըրլ է հէսլմլ վօհլրճէ ճաղհօյլ, եօրլլ-եօհէրլլ եօղհօյլ սէվճէյլ վիշէհօյլ վէ սըրլն-սըրլն ելլօղհօյլ շօհիրէ իլլոմ ճօրի.

Հալճ շօհիրի Կսեյն Արիֆէ էրի մէլնի նլվսճէ ամբարա շէյրհօյլ հիսճի. Մ է 1993-մլն սալ է Եօկլ մէնէլլօ եիրի.

ԵԼԼՕԴ

Ե յիրօղ ռէլ յէ ելլօղ,
Եճ օվի հէմմէ հլրճէ.
Դէ տարաֆի ճօրհօյլ,
Շէվ-րլզ էճէտէ ռիհճէ.

Հէր ռլզ յիողհօյլ էնլ,
Շէնճ նէֆէր ինսօն եիրէ.
“Կլնի տլ, էճշէյի տլ” -
Եճ հիճ կէս նէս ճլրսլրէ.

Երի հէմմէ հլզիզի,
Երի հէմմէ նլղեօրի.
Տէբիէտ էն ճիրէղօղ, -
Ելլօղ էն հլրճէղօրի.

ДУЛ ГУФДИРЭ ЗИЬИС ЫАЛЭ

Сэјрчинүм, сэјрмэрэ
Нэ овордөм э сэр хэлэ.
Гүл вокундэ дилэкхојмэ
Нэ винири кэдэр хэлэ.

Гәшдүм дии-дии, шөһөр-шөһөр,
Ә дог сохдум шэвэ сәһөр,
Фикирхојмэ оворд бәһөр,
Ә сүрхэ гуш бәнзэр хэлэ.

Салһорэ э фәлэк дорәм,
Шәјр нүвүсдәм, сазиш зәрәм.
Һүмүр гуфди: - Мә пир бирәм,
Дүл гуфди: - Сәр нә бәр хэлэ.

ГАБИЛ (1926-2007)

Халг шохири Габил Имамвердијев 1926-мүн сал э шөһөр Боку эз дөдөј бири. Эз човони эри шэјр нүвүсдө сэр гүрди. Чэнд-чэнд шэјрһоји э гозит вэ журналһо вөдирөмори. Эз дөһво бөгдө Габилэ “Сталинграда шэјрһоји” китоби руј үшүг винири. Урэ “Мөһпара” поемајиш хисди. Энчөг Габилэ эн келэ вэ гимөтлү поемаји эз товун бузургэ Нәсими нүвүсдиһо “Нәсими” поемајини. Шөһир э сэр эни поема чэнд салһо зөһмөт кәшири. “Нәсими” Габилэ амбар мөшһур сохди, һү-мүр хишдөрэ әхир салһоји у дијәш эз дү-јәки гүзәл шэјрһо нүвүсди.

Габил 2007-мүн сал мөнөһо бири.

АНАР

Нүвүсдөгор амбари,
Амбар,
Мөш хисдүм,
Үзкәш хисди.
Тәһно эри милләтмө
Нүвүсдөгор нисд Анар!
Күрди һүмүр хүшдөрә
Ә зәвәри ју гәрор.
Мәһрибони, һәзизи,
Әрковуни јә кәмиш.
Әз хүшдә нәразини,
Һәр вәхт, һәр зомон һәмиш.
Хисди бәбә-дөдөјә

Ә дули мүһбәти.
Әз хәлг илһом вәгүрдә
Ветәни гуч-гувоти.
Синәји јаралүни,
Һәр зомон нәс бирә шор.
Әз бүзүркә Мирзәһо,¹
Анар мунди јодикор.
Урә хуно ворис бу,
Чү бу бүтүн Анарһо.
Урә хуно холис бу,
Чү бу бүтүн Анарһо.

1. Мирзә - Мирзә Чәлил Мәммәдгулузадә, нүвүсдәгор.

ДЭДЭЛМЭРЭ ХУНИ...

(Новелла)

Эри хүзэт дэдэјмэ Сугра

Мөлһөмөји... Чүл дүһүмүн сала писэ вэхдини,
Хэлгэ шори-никији нисд, һүмүр сохдэ чэтини.
Э сифэтно гүссэ нисди, э лэвһо нисд јө хэндэ,
Эз дэс, эз пој шэнди томом гиснэји чөмөһөтө.
Бүј эн хүрэк, дод эн хурдэ нисд дијэ э јө чигэ,
Зулум дэвһо, дэрд-гэм дэвһо хирд сохди кэмэр хэлгэ.
Бүј дэрмуһо, бүј эн хунһо һэр тарафа вөгүрди,
Һэсмуһој эн Бокумэрэ кэнэ булуд дэгүрди.
Јаралүһо вогон-вогон эдэнбу һәј оморө,
Ундэ һэлэ чү зомон бу?
Мөлһөм нэбу дэрдһөрө.

* * *

Јә руз эз дэрс оморәнкэ,
Э хунэ чү винирүм?
Э сэр сүфрө хурдэ-бэрдэ, чэнд-чэнд дөһөмһо дирүм.
Сипирэ нун галбас, сүзмэ, таза пэниј эн һоланд;
Офдо нөјов таза кура, ригон кэрэ, јө кэм гэнд.
Гушд говиш, бу мирэббош бу, чү хосдикэ инчо бу.
Хэндэ-хэндэ дэдэј гуфди:
-Эчэ мундэј, нүш нун ху.
Э сэр сүфрэ дэниширүм фикир, хәјол бэрд мэрэ,
Гејрэт хисси хурд дүлмэрэ. Пүрсирүм ки:
- Ој дэдэјмэ, эзчэ түрө и чиһо?
Гу э коми хунэһо нисд һәјтэр хурдэ-бэрдэһо?
Дэдэј эмэ гуфди: - Бала, гурбу гәрдом мө түрө,
Нүш рәһөт ху нунтүрө.
Нэрәһөт нэ бош бијо.

Худо рузи фирсори дан, ҳам тәмизи, ҳам Ҳолол,
Ҳаки а буј ани даниш, чү пүрсирә гиришмол.
Дүлсүз хурдум мә нунмәрә. Нәһ, нә хурдум фубәрдүм,
Дижә јә гоф нә пүрсирүм, дијә нә мә сәр бәрдүм.

* * *

Ҳәкәм гирошд әзи сүһбәт...
Ҳәнә јә руз дүрүм мә,
Ә кин сүфрә нүшдү мәрә гүзәт сохдә дәдәјмә.
И бој мүһкәм појһојмәрә мә ә хори додорум,
Хурузләнмиш бирә-бирә ә сәр дәдој оморум:
- Әзчә, әзки һисдорәни и зәһримор чиһорә?
Дирүм бирдән чон дәдәјмә рихүнд һәрчој чумһорә.
Јә дәдәјә ә һәшгировоз ә рујмә зә јә шиллә,
Гуфди:
- Нә гу әји чиһо бијо зәһримор, бала!
Јаралүјә әскәрһорә хунмә сад шофо дорә.
Әји рузһо рафданинүм,
Јәбојкәш һорој зәрәт...
И сүфрә, и хурдә-бәрдә әвәз ән хунмәни дан,
Ој дәдәји мүрдә бала, бура шор гәшд һәр зомон.

* * *

Ә појпоју офдорум зу,
Аташ вәгүрд сухд дүлмә:
-Әдәј һәјтәр оморәки,
Хурдәнүм хунтүрә мә.
Һәјтәр сүфрә вокудикә әји хунә јәбојкәш,
Сәр вәгүрдә рафданинүм, дијә мәрә тү нә гәшд.

ФАМИЛ МЕЪДИ (1934-2003)

Фамил Меъди э Гарабаг эз дэдэј бири. Чэнд-чэнд китоб-
борэ сәһибини. Э шәјрһоји һәм эз Гарабаг, һәмиш Азәр-
бајҗонә эз үзкә шәһәр вә диһоји гоф вокундә оморә. Урә
амбара поемаһојиш һисди. Иму әји антолокија Фамил Меъ-
дирә сә шәјрирә әдәј дорәним: “Мә”, “Јә гушлә” вә “Да-
нусдагор нисти”. И шәјрһорә шоһир э кәлә һәвәсәвоз э гә-
ләм вәгүрди.

Фамил Меъди 2003-мүн сал э Боку говрә бири.

МӘ

Һозор һово зәрәт э тар ән дүлмә,
Һүломә нә амбар, нә кәминүм мә.
Дирә дү-јәкирә э хәјол мәһо,
Хәлгә һәм шорији, һәм гәминүм мә.

Дэдәј Гарабогә, Милә, Мугана
Сухит э сәвгији мәрдү-мәрданә,
Ә рәһи чун дорә Азәрбачонә,
Хујгирә Күрүнүм, Аразүнүм мә.

Шин тү “Чаһаркаһ”а, шин тү “Татар”а,
Уһо вор дүлһоји әдәј һәз дорә,
Әләскәр саз зәнү, Гурбаниш тара,
Чаббара, Сејидә авазүнүм мә.

Һисди э дог рихдә вәрфәш торихи,
Ә дүл иһтиборә, һәшгәш торихи,
Гәдим Гобустана э чэнд-чэнд сәнги
Нүвүсдә оморә јә јозинүм мә.

Фамилүм һәмишә дүл әдәј сүхдә,
Ә, гүзәл чанәнһо чон гурбу сохдә,
Әји рәһ һәм шори, һәм гүссә хурдә,
Дијә нә гујитки тамарзүнүм мә.

ЈӘ ГУШЛӘ

- Бијо ој мүштәри, гәфәсә һисди,
Һәм рачи, һәм хуби, һәм таза һисди.
Ә базар ән Бојил јә мәрд әдәрә,
Гәфәсәј хүшдәрә һәј тәриф дорә.
Гуфтирә: - дәнишит, дәриш муһкәми
Әкәр топ вохурдгә нибу јә гәми.
Нүшдә фикир сохдә, фикир сохдәнүм
И кор чүтар кори, нәс данүсдәнүм.
Мәкәр гәфәсәрә рачи һисдими?
Һич имбу уһорә хуби, писими?
Гу, бәс тү әчәји, ој јозуг гушлә?
Зәбунә рузһојтү бәгдәји һәлә.
Һич вәхт хошбәхт нибу, һич вәхт нибу шор,
Ә гәд ән гәфәсә һүмүр сохдәгор.
Нәһ, тү јозуг һисди.
Мә нә мүрдәм ки,
Әји дүнһој нәһог нә оморәм ки
Һорој зән хурд сохум у гәфәсәрә,
Мә дөндү дәшәндә.
Бура пар зәрә,
Тү гәшд ә руј һәсму азад һәр зомон,
Чигәј говләјирә нүдү јә чү дан.
Сироји нә бири әз мәһни дүлмә,
Хун, хун пој сәстүрә гәнә шинүм мә.

Јә сәбәһ дәсмәрә минүм ә сәр чум,
Пој, пој јә хоһишмә, тәвәгәјмә һисд,
Тү гәмсүз, кәдәрсүз, гүссәсүз зиһис.
Рәһтүрә бурригә чү вәхт вәрф, воруш
Ә сәр пәнчәрәјмә вогорд нүш, ој гуш!

ДАНУСДӘГОР НИСДИ

Һич нәсдәнүт и залум,
Аранлүни, доглүни.
Ә кин ән гарабаглү,
Холис гарабаглүни.

Ә јон ән ләнкәранлү
Ју ләнкәранлү бирә.
Хәләф лазими урә
Әри ә сәр офдорә.

Кох бәбәшү кәнчөлү,
Кох дәдәшү гахлүни.
Јә газаклү винигә,
У сәһәт газаклүни.

Јә кәјчәјлү духдәр хосд,
Ә хунә доһво офдо.
Ә кин гоһумһој ән зән,
У зу кәјчәјлү бисдо.

Дәс мүдүм, һич нишурум
Пој гујум дану һәммә:
Әкәр јә бо гуфдикә,
- Азәрбајҗонлүнүм мә.

ӘЛИ КӘРИМ

(1931-1969)

Әли Кәрим ә Көјчәј шәһәри әз дәдәј бири. У 10-мүн класса варасда бәгдә әри савад хүшдәрә зијод сохдә ә Москов рафда. Унчикә дүнја әдәбијоти институтурә варасди. Әли Кәримә “Дү сәвки”, “Бокурә ворвориһоји”, “Дәдәј вә почтолијон” вә дијәш гүзәл шәјрһојү һисди.

“Шоһирә поемоһојрә ә һәрәј” Лермонтова әз Гафгаз с-әфәри нүвүсдиһо “Сә һәсблү” поемаји амбар кәлә чикә гурдә Шоһирә “Пилләконһо” романиш һисди. У 1969-мүн сал ә Боку дүнһој хүшдәрә дәкиш сохди. Әнчәг ә Көјчәј гөврә бири.

МӘҢНИҢОРӘ ЈУВОИ

Шәв офдорә...

Мәҗниһо сусмиш бирә.

Кукмә Паша,

Кукмә Азәр гуфдирә:

Шәвһо әчә хисирәнүт мәҗниһо?

Әчә бирә бәбә јувој ән уһо?

Гуфдирәнүм һәзизимә, ој Паша,

Гуфдирәнүм һәзизимә, ој Азәр,

Шәв бирәки ә дүл ишму хисирә

Ју мәҗниһо тә сәбәһи, тә сәһәр.

Јә кәм бәгдә Паша һәзиз хәләфмә,

Јә кәм бәгдә Азәр һәзиз хәләфмә,

Хисирәнүт, шор сохдәнүт дүлмәрә,

Ә сәр синә дәс хүшдәрә вәнорә.

ЧИНОР ВӘ ДОР ӘНОР

Пор кошдәт и чинорә,
Дәниш чү кәлә бири.
Ә сәјүм хундәгорә,
Ә синифи расири.

Ә сәјүмүн гиросши.
Һәммә гуфдирә чинор.
Ә дүјүм синиф мунди,
Әнчәг һәлә дор әнор.

ДУ СӘВКИ

Рачә духдәр, соф ови тү,
Нә хәјоли, нә хови тү.
Ә сәвкитү дү дүл сухдә,
Човон кукһо түрә хосдә.
Мә хосдәнүм, ој гүл, түрә
Сухдә-сухдә, гәбәр бирә,
Јә дамчилә ов воисдә,
Ләвә хуно.
Әнчәг түрә сәвмиш сохдә,
У чарзәни зәрә нүшдә
Әз сәр кобоб ов пис нибу гуфдирәгор,
Бийһтибор
Јә ошугә, јорә хуно.
Гоф сох шиним пој сәстүрә,
Бијо нә бур нәфәстүрә.

Мә ки түрә воисдәнүм
Әз дүл, әз чун һәј хосдәнүм,
Әз Боку, һәм әз Дашкәсэн,
Хушбуј, гүллү әз јә чәмән,
Оморә јә сәсә хуно.
Дан у түрә сәвмиш сохдә
Ә күнчләј јә күһнә хунә
Мундә сәкунәтә хуно.
И мә, и у, ој сәвкимә,
Бијо јә гоф расун әмә.
Әнчөг хуб, хуб тү фикир ди
Вәгир сох и мүһбәтә.
Дијә үзкә јә гофмә нисд,
Нүгтә, нүгтә, јә чәнд нүгтә.

МƏМƏД АРАЗ

(1933-2004)

Ә Азәрбајҗон әдәбијоти чикәј Мәммәд Араз ә руј һәсмү һисдиһо астарահорә хуно үшүглүни. Шохир гәдим Нахчы-вонә ә хоријү ә дүнһој чум вәкәнди. Ә човонә вәхтһој хүш-дә ә Боку омори, инчо хунди. Ә нүвүсдә шәјрһој хүшдә-рәвоз хүшдәрә јовош-јовош ә хундәгорһо шинохунди. Урә зәһмәт кәширә одомиһорә әз зиндәгунуји, Азәрбајҗонә әз софолү чикәһоји, әз товун Кәј-кәл, Шох доги вә дијәш нүвүсдә шәјрһоји инсонә һәз дорә. Мәммәд Араза лирикәј-рә гуч-гувоти урә ә гәләм вәгүрдә ә гафијәһоји, ә тәшбех-һоји, ә рәдифһоји, әјә гофовоз, ә садә зуһун дәдәји нүвүсдә ә гофһоји вә ов билогә хуно тәмиз ә нәфәси дәри.

Шохирә “Кәј-кәл”, “Дүнјо ән мә, дүнјо ән тү, дүнјо ән јәкијиш нист”, “Ә залум” вә дијәш шәјрһоји гуфдирәнимһо гофһорә әријү мисал мидов бирә.

КӘЈ-КӘЛ

Јә руз рәһмә офдо оморум инчо,
Сәри думонлү бу, думони Кәј-кәл.
Ә тәһно гојәһо, ә лол вишәһо
Ә үшүглү шәвһо һәјрони Кәј-кәл.

Јә сәбәһ дүрүм ки, чуми ховлүни,
Дүли шор хисири, јә кәм һоллүни,
Вомундә чәјрони, хов-хәјоллүни,
Сәнг шәндүм әз гәд хов вәхүшд чон Кәј-кәл.

Синэјрә гајүгһо бәр-бәзәк дорә,
Ә рачи мигүров мугум Хәзәрә,
Ә јојлог фирсори Хәзәр духдәрә,
Јә назлү-гәмзәлү чонәни Көј-көл.

Чәсдә ворвориһо рихд хәзәлһорә,
Ә гәд коврә читһош зәрдә гүлһорә.
Коһ гиризд, коһ хәндүст шор сох дүлһорә,
Гүјкә дүли назик инсони Көј-көл.

САЛАМАТ БОШ

Дижә нә оморум бәлкә инчикә,
Думон саламат бош, дог саламат бош!
Булутһо әз чумһо һәрс рихдә гүјгә,
Бустон саламат бош, бог саламат бош!

Тарланһо пар зәрә әдәрә рафдә,
Нәргүзһо ә чәмән зәрд бисто офдо,
Јә гүзәл ә дәсмә јә дәстә гүл до,
Чәјрон саламат бош, ох саламат бош!

Инчо софәлүни һәр тараф, һәр јон
Бисдорум ә чәмән, ә гүлһо һәјрон,
Мидору нуммәрә хәлг әји дәврон,
Дәврон саламат бош, хәлг саламат бош!

Догһорә пәләнги, һәм шири түни,
Шоһирә нәгмәји, шәјри түни.
Вори, бәрәкәти, һәр хәјри түни,
Чупон саламат бош, сог-саламат бош!

А ЗАЛУМ

Нэс шунохдә гоһум чүни, јод чүни
Јод дусдтүни, дусдиш дүшмән, а залум!
Ә дүлмә һисд јә офтоһә аташи,
Күр хушг имбу офдогә дан, а залум!

Догиш нитов ә ју гүссә тоб дорә,
Дүшмәнигә вәги хәнчәр күш мәрә,
Дәрјоһ гәмә рәһә сохдәј ә сәрмә,
Әји кортү шори јомон, а залум!

Зуһун нисди гоф сохдәгор чумтүни,
Ју јә хәнчәр, јә мил нисди бәс чүни?
Кох күшдәни, коһиш зүндә сохдәни,
Чоллоди тү, гүјгә инсон, а залум?

АЛЛАЪВЕРДИ ТАҒЫЗАДӘ

(1932-2000)

Аллаһверди Тағызадә Чулфа шәһәрирә ә Јајчы кәнди әз дөдәј бири. Ә Кәнчә вә Боку шәһәри ә институт хунди. Һәлә әз човани шәјрһо нүвүсди. Урә чәнд-чәнд гимәтлү шәјр китобһојү һисди. Әји шәјрһо Азәрбајчанә бәрәкәтлүјә хориһојүрә рачији, зәһмәт кәширә одомиһојүрә әз гүрдә корһојү гоф вокундә оморә. Һәмиш ә бәһзи шәјрһоиш тамаһкори, мүфтәхори, нанкори тәнгид бирә.

Аллаһверди Тағызадә 2000-мүн сал ә Боку шәһәри дүн-јој хүшдәрә дәкиш сохди.

ТӘХТӘ ГОБ

(Хәлг мәсәли)

Һәјтәр гуфдирәнүт: Јә вәхд, јә зомон
Гәјрәтлү, нәмуслу јә пирә мәрд бу.
Гәм-гүссә кәшигәш һәрден ју инсон,
Кујкә винирәки дүлшор бирәнбу.

Вәхд омо, пир бисдо, әз гувот офдо,
Әсәрју чум нә но нә һәрүс, нә кук.
Сүгдә хәләф әну нәмәрд вәдирәмо,
Ә гәд хәлг әз Һүрмәт офдо ју јәзуг.

Ә хунә бисдогәш нүгә гошугһо,
Нәхүшлү бүлмәһо, амбар гоб-гичог,

Ә гәд ән тәхтә гоб, ә рузи јә бо,
Уһо хурдә мидо ју пирә әнчәг.

Дүнјоһ торик бисдә ә чум мәрд јә руз,
Дүли гүссәли рафд әз һулом јозуг.
Хүрдә тәхтә гобә офд овурд һәрүс,
Зүри әз пәһники шәнд ә зибиллүг.

Ә пишој кәрк-вәчә дәниши нәвә,
Кәшд амбар чигәрә, гәшд зирзәмирә.
Офд әз јә зибиллүг овурд ә хунә,
Гоб әну дәрдлүрә, гоб әну пирә.

Һәрүс ә кук хүшдә гуфди: - Ој нәдан,
Мүрди кәләбәбә чү сохдә ирә?
Һәјил хәбәр вәгүрд: - Пир бирә зомон,
Ә чү хурәк мидим бәс бәбәјмурә?

ИХТИЛОТ ДӘДӘЈ-БАЛА

- Ичазә ди, дәдәј, мәрә
Әри вози сохдә бурам!
- Чумһојтүрә гурбу гәрдом,
Мошин пури кучә томом.
- Бәлкә, бәлкә рази боши,
Појүм јә кәм ә сәр ән тин.
- Нә дирәјми, ој гузумә,
Јә гуји һисд унчо дәрун.
- Хуб, пој гәрдүм ә гәд ән парк,
Мә гүлһорә сохум сәјр.

- Ө парк түрә митәрсүнү,
Ој балајмә, пијон, чибгир.
- Ө гирог ән дәрјоһ бурам,
Шинүм сәсј-күј ләпәрһорә.
- Нәһ, нәһ, гүлмә, унчо рихдә
Һәммә бүтүн зәһәрһорә.
- Бијил дәдәј, бијил мәрә
Ө зир офто әри гәшдә!
- И дијәш пис. Дәрд-бәлаи
Шәхинәһо, мәкәр нәсда?
- Гу нисдими тәрссүз чигә,
Әри кәшдә унчо бурам?
- Рәһәт бирә чигәһорә
Өз дәс дори чухдән һүлом.

ТОФИГ МАЉМУД (1931-1996)

Тофиг Маһмуд әри кәләһо вә әри һәјилһо чәнд-чәнд китобһо нүвүсди. Һәзизә хундәғорһо урә хуб шинохдәнүт. Јә вәхтһо ү ә “Ковтәр” (“Көјәрчин”) журнали кор сохди, бәғдәһо урә редактори бири. Ә журнал хүшдә әри һәзизә һәјилһојму әз дүәки гүзәл-гүзәл шәјрһо, һекајәһо раһә сохди. Шәһир әз чү нүвүсдә нүвүсүту хосдәнбу ки, рузбәруз буй шәндә балаһојму дургу гоф сохдә чүни нәдану, әри кәләһо һурмәт вә хотур минү. Дәршој хушдәрә хуб хуну. Тофиг Маһмуда һәјтәр руһлу шәјрһоју амбари. У 1996-мүн сал ә Боку шәһәри мәнәһо бири.

ЗӘРИФӘ

Ә сәр рәһ јә духдәр нисд,
Гүјкә урә һалү нисд.
Һил додорәт һәјилһо,
Ә вәрф вәнгәсдәт уһо,
Нә гирис Зәрифәчан,
Бијо нә кәш һәјочон,
Ә руз зүмүсдү һич кәс.
Әз вози никәшү дәс,
Дан ки, вәрф рихдә зомон
Зарафат сохдә инсон.

БЭХТИЈАР ВАҲАБЗАДӨ

(1925)

Халг шохири Бэхтијар Ваһабзадө 1925-мүн сал ө Шәки шәһәри һәсул овори. 1941-1945-мүн салһо ө дәһво ишти-рок сохди. Өз човони әри шәјр нүвүсдә сәр гүрди. Ө вәхт дәһво әз һинәр икидһо гоф сохдә шәјрһорәвоз ө гозит вә журналһо лојиглү чикә гурди. Ө бәгдәјинә салһо амбар шәјро вә әз дү јәки гүзәл-гүзәл поемаһош нүвүсди.

Бэхтијар Ваһабзадө тәһно јә шоһир нәһ, һәмиш вәдлүјә јә драматурки. Хостә ө шоһири, хостәкәш ө драматуркијә урә чикәји кәләји. Азәрбајчан һүкүмәти ө зәһмәт Б.Ваһаб-задө кәлә гимәт дори. Урә “Азәрбајчан халг шоһири” фәх-ри нуми вә чәнд-чәнд орденһоји һисди.

ДҮНЈОРӨ

Сәр вәкәндә һәм чәтини, һәм һәсонт,
Өз шәһәтү, әз мәләки дүнјорә.
Одом фурухд ө јә гәндүм чәнәтә,
Ө тор офдо әз кәләки дүнјорә.

Дүл фирәһи, гоф азади гүзәли,
Нә зиһисдүм јә сәвдора нимәлит,
Јәсијовә әз әзоби варасит,
Бәгдә рихит әз әләји дүнјорә.

Әри истәк јә мәһ зәрә чүјүрүм,
Әзи тәпә, ө ју тәпә вирихдүм,
Әрчү тәрсүм әз кәфәнмә? Чү дирүм,
Әз гуфәрә, әз бәләки дүнјорә?

Еј Бәхтијар, вәхт һүмүрә җәл сохдә,
Мипусуну тә дәр гәбүр нә рафдә.
Мибәрү гул сохдә әз пәсәј хүшдә,
Сәхд гүрдикә әз әтәки дүңјорә.

ВАТАНА ХОКИ

Әз хәјол ширин,
Әз диләк гүзәл,
Ватана хоки...
Әз чунмә әзәл -
Ватана хоки.

Әз сидгә дәдәј,
Әз бала һәзиз-
Ватана хоки.
Мә һичүм түсүз,
Ватана хоки.

Әз дүңјоһ пири,
Әз бала човон,
Әз мәсләк зәвәри,
Ватана хоки.
Һәмишә човон,
Ватана хоки.

АЗƏРБАЈЧОН

Азəрбајчон, тўни мэрэ,
Əји дўнјон вор-дэвлэтмэ.
Нум тў мэрэ эз нуммэни,
Тўсўз нибу һич гимэтмэ.

Нэфэс иму бабəкхорэ,
Сабирхорэ нэфэсини.
Бабəхорэ мəһни бирэ,
Појһојурэ һэг сэсини.

Гул ən торих нəбирəјм һич,
Ди зиһисдəјм, һисдим сəбəһ.
Ə јə чигэ нэс поисдэ,
Һэр руз эдəј рафдэним рəһ.

Азəрбајчон мэрэ һэшгмэ,
Шəһвојмэни, дэдəјмэни.
Хок һəрдўјму дан јəкини,
Јə тикəјтў мэнўм јəһни.

БАЛАШ АЗЭРОҒЛУ

(1921)

Демократ шоһир Балаш Азэроғлурэ шэјrhoју ә кәлә һә-
вәсәвөз хундә оморә. У әри шэјр нүвүсдә ә Ирон Азәрбај-
чони бирә салһо сәр гүрди. Әз дәһво бәгдә Балаш Азэроғлу
ә Боку оморә. Ә дәстәј шоһирһој Азәрбајчони гәриш бирә.
Гүзәл-гүзәл шэјrho вә поемаһо нүвүсдә. Әји шэјrhoрә ам-
бартәкији әз вәтән Тәсрәти, әз һәшг, мүһбәт гоф вәкундә
оморә. Шаһир хүшдәрә дәһво (ингилоб) шоһири һорој зәрә.

Балаш Азэроғлу Азәрбајчонә хәлг шаһирини. Ыүкүмәт
урә һәмиш чәнд-чәнд орден вә медалһош дори.

МӘРӘ

Саги, хумор-хумор нәдәниш һәј тү,
Чунмә әлов гүрдә әзи наз мәрә.
Әрчү гирмизини ә пәјлә мәјтү?
Данусдани нидү сипи Тәз мәрә.

Унсүзиш мәстүм мә, һисд дәрјоһ гәммә,
Нәсда чүро бирә әз дәрд һүлом мә,
Пур сох гәдәһмәрә, бијор ди әмә,
Руһмәрә таза сох ди нәфәс мәрә.

Јәгин ки, Тһолмәрә туш данусдәни,
Мә нәс хурдәнбүрүм дусдһо хурдәки,
Омони әз сәрһәд гатар рафдаки,
Пур сох пәјләјмәрә әз Араз мәрә.

НӘРИМАН ҲӘСӘНЗАДӘ

(1931)

Имбурузунә Азәрбајҗон поезиәјүрә шоһир Нәриман Һәсәнзәдәсүз нибу ә јор овурдә. XX садсалирә әз 50-мүн салһојү урә шәјрһојү ә гозит вә журналһо сәр гүрди әри вәдирәморә. Ә Азәрбајҗон драматуркијәјиш урә кәлә чикәји һисди. Шоһир “Атабәјһо”, “Помпејә ә Гафгаз сәфәри”, “Нәриман” вә дијәш пјесһојү һисди.

Нәриман Һәсәнзәдә ә нүвүсдиһо шәјрһој вә поемаһој хүшдә Азәрбајҗон хәлпирә әз истәкһоји, әз һәдот-әнәнәһоји, әз имбурузунә, сәбәһинә зиндәгунуји сүһбәт вокундә. Шоһир хостә ки, човонһо ә һәшг, мүһбәт хүшдә вәфолү бу, дәдәјһорә, бәбәһорә Түрмәти һәмишә зәвәр бу, әји һүлом әз шори-ники бәгдә јә кор нәбу.

Шоһир әри һәзизә балаһојму амбара шәјрһо нүвүсди. Урә ә гофһоји амбара мәһәниһо нүвүсдә омори. Нәриман Һәсәнзәдә Азәрбајҗонә хәлг шоһирини, чәнд-чәнд үзкә бәхш-һојиш һисди.

ГУРБУ ИМБОШУМ

Јор, гәнә чумһојмә ә чум тү мунди,
Ә хәндәјә лов тү гурбу имбошум.
Әкәр ки, расдигә мә әји расди,
Ховикә, ә ховтү гурбу имбошум.

Ә гоф, ә хәндәјтү нисди јә әвәз,
Овурди дүлмәрә ә һәшг, ә Тәвәс,
Вохурдә нәфәсмә әкәр ә нәфәс,
У зомон мә әтү гурбу имбошум.

Истэктү э дүнјоһ пој бијов э сэр,
Дилэктү нэ бошу һич вэхт сэнгэсэр,
И һүлом гүзэли зһис тэвэсэр,
Э рүзтү, э шэвтү гурбу имбошум.

МЭРЭ

Јојлог эн Дэлидог пој васал бошу,
Билогһо тар соху һэр сәһэр мэрэ.
Фүрсит эз зэрдэгүл, эз кэкликоту,
Пој гэрдү бијофу, кују дэрмэрэ.

Чэнэт Истисура гэдим нуми һисд,
Овһои дэрмуни хэбэр эн ки нисд.
Инчигэ Вургунэ чэнд һәмдэми һисд,
Гирошдэ эз дүлмэ јэ хэбэр мэрэ.

Данки мәш э дүнјоһ сорэгүм, сәсүм,
Эчәкэ зһисдэ јэ дүлэ вәссүм.
Эз хэлг јэ таза гоф, јэ мәсэл шинүм,
Нэбугэ дүл нидү јэ нәфэр мэрэ.

Бијов пирэ Шәмшир саз гүрдэ э дэс,
Э һәсэл Кәлбәчәр нибу јэ әвәз.
Кирорим эз тэнгэ рәһһо э сэр һәсб,
Э дүлмэ јэ һәсб һисд, јэ јөһәр мэрэ.

ДУНҮОЪӘ ӘН САКИТ ЧИГӘЛИ

Гәнә дивонә бу, дивонә дүлмә,
Нәсә дошдәнбу ә зомонә дүлмә.
Ә һүлом ән сакит, ән дурә чигә,
Гулмәрә сәри бу әритү гүлкә.

Гуфдири јә сәнглә кош имбисдорим,
Гуфдирүм сәнг әрчү гуш имбисдорим.
Ә һәсмү мигәшдим нәфәс кәширә,
Дижә нивинирим руј ән хорирә.
Дуво мисохди тү минүк дәшәндә,
Јә кәм михисири ә сәр гул бәгдә.

Гүфдири ки, гушә мидәдүт зури,
Ә сәнг нивохурут сохдә бәдкори.
Гуфдирүм хуб нисди сәнг бисдоримкә,
Вәгүрдә ә бору мибофут бәлкә.

Сухдим әји истәк, әји һәшгәвәз,
Пој диләк дүлһојму һәр вәхт бошу шор.
Бәдәни чухдән сәнг бирәгорһорә,
Ә гәди имуним сәнг нә бирәгор.
Һалә ә мүһбәт бовор сохдәним,
Сухдә ә хәлг гәриш бирәним иму.
Ој худо, јә сәнг сох ә дувор муним,
Нәбукә гуш бошим варајм ә һәсмү.

МЭРЭ ТАРИХМЭ

Эдэј ө тарихи дэниширэнүм,
Ө гэдим китобһој кэлэ Ромарэ.
Өри мэрдэ дустһо һэрс рихундэнүм,
Омори рэфдикэш салһо эз Һэрэ.

Уһорэ нумирэ дургу нүвүсдэт,
Кэлэ Һередотэ һэлэ эз вэхти.
Инчо кэлэһорэ гофрэ шинирэт,
Тарихчиһој дүнјо, чэнд-чэнд нум һисди.

Чэнд гэдэр шоллүгһо, хунхур хонлүгһо,
Омэрэт вэгүрдэт хоруһојмүрэ.
“Дусти”, “бэрабэри”, “динч зиһисдэји”,
Кујэ бијост дорэ уһо имүрэ.

Плутарх имүрэ “вэһши” гуфдири,
Помпејэ сог дэси.
Вэтэнэ ө рэһи дэһво гүрдэгор,
“Һэјвун” нидов бирэ худо нисдими?

Кэлэ бэбэјмэрэ јурди-јувоји,
Домунд э зир појһој намэрд дүшмэнһо.
Гафгазлү вэһшини, Рома мэдэни,
Гүфдирэ-гүфдирэ гуј бирэт уһо.

Вор-дэвлэт чэһмэтэ варчирүт-бэрдүт,
Лол-лол рихд овһоји Күрэ, Араза.
Рома зомон-зомон эз дүл имуһој,
Бијо вогордуну гэрдһој Гафгаза.

ЖЭ ЧИ НЭС ХОСДЭГОРЭ ДУХДЭР

- Жә гүллү чуруб истон,
Тү әримә бәбәчон.
Дижә жә чү кәрәк нисд,
Истон әз дуку дәниш,
Жә түлкүлү китобиш.

Дижә жә чү кәрәк нисд.
Нәбу бијој һәләмсүз,
Зонтсуз, савзә, гәләмсүз.
Нә вадаров әз јортү,
Шар вә пәпәх бијор тү,
Дижә жә чү кәрәк нисд.
- Үзкә чү истонум мә,
Ширин зуһун балајмә?
- Жә лентиш бијор, бәбә,
Жә чү кәрәк нисд дијә.

ФИКРЭТ САДЫГ (1930)

Фикрэт Садыг XX-мун садсалирə ə 50-мун салһоји ə поезијə омори. Ə чавонə вəхтһој хушдə у нүвүсдəгорһој Азəр-бајчонə ə Кəнчə шəһəри һисдиһо идарəји омори-рафди. Бəг-дəјүм салһо шəјрһој əну зу-зу ə гозит вə журналһо вəдирəмо-ри. Гүзəl-гүзəl поемаһош нүвүсди. Фикрэт Садыг һəзизə һə-јилһојмүрəш əз јор нə вəдəшəнди.

Ишбурузунə Азəрбајчон əдəбијјотирə Фикрэт Садыгсүз нибу ə хəјол овурдə. Урə “Азəрбајчон халг шоһири” вə узкə бəхшəјишһојиш һисди.

Ə ҺҮМҮР КҮВƏНМИШ МƏБОШ

Əз əвəl ə һүмүр күвəнмиш мəбош,
Ə омон бəнд бири, омон, ој омон!
Үлүм чум вə гошə ə һэрəјини,
Ə хуби хуби сох, ə јомон јомон!

Əз јор нəвəдəшə бијо күктүрə,
Кəрəм чофо вини ə Əсли күрə.
Чиро сох əз астар гофə дузирə,
Нə бијор һич зомон ə кумон, кумон!

Һүмүр сох ə дүнһој мərди-мəрдонə,
Сухə ə атəш дүл дəрд бəшə-хуно.
Нə рих əчə омо ворушə хуно,
Догə дог гуффирəт, думонə думон.

ДУХДӘР ГӘЛӘ

Тү тарихә сәнг әскәри -
Мәглуб сохдәј әсрһорә.
Јовош-јовош зәвәр бирәј,
Чүһо дирәј,
Духдәр гәлә!?
Пир нә сохди салһо түрә,
Духдәр гала!

Дәс гәрдүнди әтү зомон,
Воруш куфди, вәрф додори.
Әтү мүрдә инсанһорә нәзәри һисд,
Духдәр гәлә.

Ә сәнгһојтү бәјә зәри, тә имбуруз,
Јә кәм нәркүз,
Јә кәм лалә,
Әз һәр поиз јә кәм хәзәл,
Духдәр гәлә.

НУН

Ај сүрхә сүнбүлмә, күрүн бош, зәрд бош,
Бијо зәмиһорә тү гүзәллик ди.
Истәкһо пуч имбу нә бисдориқә,
Түсүз шори нисди, хушбәхтлиқ нисди.

Офтовә үшүги, хокә мојәји,
Булуда һәрс чуми рихди әсәртү.
Әкәр нидүрүмкә чүлә, чәмәнә,
Ә чум нибисдори һәјтәр зәвәр тү.

Күктү јә чүп сүмәр бисдоқәш чү гәм,
Тү әри руј хори јә дојөг һисди.
Һәмишә һәзизи хунәһо гордош,
Дән-дән бош, тел-тел бош, әвәзтү нисди.

ИЛЈАС ТАПДЫГ

(1934)

Балаһојмурә һәзиз дусти Илјас Тапдыг вәдүлүјә шоһир һәјилһоју. Борлү-бөһәрлү Кәдәбәјә ә хорију әз дәдәј бири. Шоһир әри уһо чәнд-чәнд шәјрһо, поемаһо, нәгүлһо нүвүсди. У хосдә ки, һәјилһо әгүллү, савадлү, ә гоф дәниширәгор бу, дургу, һижлә чүни нәдану. Истәк шоһир уни ки, ә һүлом пој һәмишә шори-ники бу, јә һәјилләрәш чуми, һәрс нәвүнү.

Илјас Тапдыга һәмишә әри кәләһо нүвүсдә шәјрһојиш һисди. Вәтән мүһбәти, човонһорә сәвкији, уһорә зиндәгунуји шоһирә һәмишә руһ дори. Хори Вәтәнә әз сафалү чикәһоју бәһс сохдә шәјрһоиш һисди.

Азәрбајҗон һүкүмәти Илјас Тапдыга “Азәрбајҗон халг шоһири” фәхри нумиш дори.

МУҲБӘТӘ

Дүлтүрә ә сәнг додорә,
Тү сәнг мәсох мүһбәтә.
Иму таза јәки бирәјм,
Вәгирлү сох мүһбәтә.

Ә јоровоз гу-хәнд, ә јор,
Чуммә, дүлмә бошу хумор,
Амбар имбу гүссә-гүбәр,
Нәди тү дог мүһбәтә.

Дәниш ә дүл, ә бујтү тү,
Түрә тәмиз һәшг гувот дү.
Нәбил нәзник бијов әтү,
Хиник, нәһог мүһбәтә.

Нәхәнд бијо бич-бич, кәм-кәм,
Нәкүш мәрә дорә дәрд-гәм.
Михојуми күшү бәгәм,
Илјас чирог мүһбәтә.

БИРДӘН ДҮРҮМ...

Хәбәрмә нә бисдо һәминон кирошд,
Бирдән дүрүм поиз ә ләһәј дәри.
Дүлмә јә дүлсүзә ә јор хүшдә дошд,
Бирдән дүрүм поиз ә ләһәј дәри.

Нимуну, ој гүлмә, oh ә руј хори,
Һәсрәтә әз дәси нәдүрүм шори,
Бәлкә хәзәл бошум рүхүм һәј зүри,
Бирдән дүрүм поиз ә ләһәј дәри.

Һәрдүмүрә јәки нисди гувоти,
Вәдирәмә јә гофмәрә гәләти,
Илјас, омо әз пәһники, хәлвәти,
Бирдән дүрүм поиз ә ләһәј дәри.

ЧОР ҺӘРМӘҢ

Чор Һәрмәһ ә дәрә хосдәнбу хүсү,
Ширин хов хүшдәрә пуч соху дузи.
Кур гуфди: - Ә дүрһо чүникә һисди,
Кар гуфди сәс-күј нисд, корһо хуб нисди.

Јәкији Һәрмәһһо фәһм сохд рәһә,
Гуфди ки, вәкәндим дијә сәбәһә.

Бирә нә бирәймә јә шәјимә һисд,
Гулдурһо имбәрүт чү сохим гујит?
Ләнк вәгүрд әз хори чомаг хүшдәрә,
Виники киникә әдәј оморә,
Гуфди: - Нә дәрд кәшим, нә јә һәрс рихим,
Нә појим инчикә бијојт вирихим.

МУРИ

Гуншимә јә күк,
Мури до мәрә.
Ә гәд ән хоки,
Кошдум мә урә.

Зу, зу ләкһорә,
Богбон овиш до.
Күк шәндә уһо,
Лап амбар бисдо.
Сипирә гүлһо,
Вокунд муриһо.
Дуллу бисдорүт
Әз салхум уһо.

Дәниш јә күкә,
Тү ә һүнәри,
Бүтүн богчә-баг,
Дә ә гәд мури.

ФИКРЭТ ГОЧА

(1935)

Шоһир Фикрэт Гоча Ө Көјчәј шәһәри әз дәдәј бири. У 10-мүн класса варасда бәгдә савад хушдәрә әри зијод сохдә Ө Боку омери. Инчо у әз дү-јәки гүзәл-гүзәл шәјрһо, по-јемаһо нүвүсди. Истәр Ө шәјрһој хүшдә, хосдәнигәш Ө пое-маһој хүшдә у инсонһорә әз зиндәгунуји гоф вокундә, уһо-рә әз һәшг, мүһбәти сүһбәт сохдә. Јә шоһирә хуно урә рүшвәт вәгурдәгорһо, дүрүјә одомиһо, һәрә гәриш сохдә инсонһо амбар Ө фикир хәјалл бәрдә. Поезијәј шоһир һәр тарафлу вә инсонә әри фикир сохдә, әри сәбәһинә руз дә-ниширә һорој зәрә.

Фикрәт Гоча Азәрбајҗонә халг шоһирини. Ө гофһој әну амбара мәһәниһо нүвүсдә омери.

ӘЈ КӘЛӘ ХУДО

Ө човони әгүл бисдо әрхәјмә,
Кош кумәксүз нә муном мә Ө пири.
Худо, нә бәр әгүлмәрә тү әз сәр,
Кәј ки, урә әри бәрдә омери,
Әвәл бијо и чун мәрә вәки бәр.

НИБУ

Еһ, һәјтәр хирмон нибу,
Һич һәјтәр зомон нибу.
Бори тәк-тәк вәдини,
Һәјтәр кәндүм дан нибу.
Хубһо тәк-тәһно мундәт,
Ингәдәр јомон нибу.
Худо әз гонмәз мигиров,
Намәрдә омон нибу.

ДЭРДЛҮ БИРЭГОРЬО

Сэ хујкир нүшдэбу э хујкирхонэ;
Эһмэд бу, Мэммэд бу, Вэли бу јэкиш.
Э дү-јекирэвоз уһо гоф сохдэ
Э јор овурдэнбу дэрд-гэм хүшдэрэ.
- Тү э кор дэниш,
Э бүрү офдори чүтар һој-һорој.
Эдэј дү-јекирэ чөмаһэт күшдэ,
Эдэј лов-тов бирэ гүзэл күрпиһо.
Хүнэһо, кучэһо э гэд аташ дэ.
Э зир пој, э зир дэс мунди һэјилһо;
Дүнјоһ хујкир бири чү сохдэ уһо?
Нэсданүм нум иму эрчү хујкири?
Эрчү нум инчигэш хујкирхонэји?
Һэг нисди э дүнјоһ, э һүлом јэһни?
- Эзиму амбари уһо,
Лап амбар.
Амбарһо һэмишэ һэглү бирэнүт.
Һэмиш худолу,
Имуш бирэним лүт...
- Чү сохим, пој һэрчү эн уһо бошу,
Мэш зурнэ зэрэнүм э гэд эн дүлмэ.
- Чү хуб, һэзиз бирор, эз гәһр энүһо
Э дүлтү зурнэ зэн пој вэчөјүм мэ.

НУМЛУ ВӘ НУМСҮЗ ШӘЛРЬО

Әри академик Бәкир Нәбијев
(Ә *зарафатирәвоз*)

Амбар нилмлиһо һисд,
Бәкириш дүрданәји.
Ә дүнјоһ Бәкир амбар,
Агдамлу јә донәји.
Әји гәдимә шәһәр,
Хош әтирлу нанәји.
Дүлмә ә сәнгә һулом,
Һороји, јә ноләји.
Ә үлкә мишпәхәји,
Мәһрибони, кәләји.
Ә мәјду һәмишәлүг,
Һәр вәхт мәрд-мәрданәји.
Бәкир һүлмә шәһмини,
Фикрәтиш пәрванәји.

ЫИДАЈӘТ

(1944)

Шоһир вә драматург Ыидајәт Оручов 1944-мүн сал Зәнкә-зурә ә Маралзәми кәнди әз дәдәј бири. Јә вәхтһо ә Јереван кор сохди. Нүвүсдә шәјрһоју һәм унчорә, һәмиш Бокурә ә гозитһоју вәдирәмори. Ыидајәт ә драматуркијәш һәвәс нүшу дори вә чәнд-чәнд пјесһоју ә театрһо рафди.

Ыидајәт 1984-мүн сал әри зиһисдә ә Боки омори. Тәји имуһој шоһирә әз 20 зәвәр китоби ә хундәгопһорә ихтијори дорә омори. Әз уһо “Јә кәм гүзот сохит мәрә”, “Мәрә һорој зәнит”, “Әри сәбәһ амбар мунди”, “Мә һәјтәр зиһисдәнүм”, “Әдәј кәшдә” вә дијәш китобһорә нумүрә имбу кәширә.

Ыидајәт Оручов һәмиш јә шәјр чарундәгорә хуно ә хундә-горһо таниши. Әз зуһун уруси ә Азәрбајҗони чәнд-чәнд шоһирә шәјрһојүрә чәрунди. Зәһмәт шоһир ә нәзәр вәгүрдә урә “Әмәкдор инчәсәнәт ходими” фәхри нум вә чәнд-чәнд орден вә медалһо дорәт.

ЫИНӘР

Һәјил попуш вокунд, гүфди чү бугә,

Јә кәм чорчәнки рафд...

Ә сәр пој вәхүшд.

Дәдәј ә руј һово урә гучог зә,

Ә хори, ә һәил дәниши хәндүсд.

Ә сәр руј офдо ју гәнә јә бојгәш,

Дәс хоки хүшдәрә зә ә руј хүшдә.

Һәшданки дик гүрдүт урә ә һово,

Әз офдорәј чигә данусд вәхүшдә.

Чәсарәтиш ини,
Җинәриш ини,
Тү әји һәшпәвоз һүмүр сох зиһис.
Ә хок вохурдәки хүшдәнтү вәхиз,
Һәјтәр вәхүшдәрә јә һәјби нисд.

ӘРИ СӘБӘҢ АМБАР МУНДИ...

Ә јор бијор, шор сох мәрә имбуруз,
Әри бүтүн јараһојмә мәлһәм бош.
Ә рујмә хәнд јә јор бирә имбуруз,
Әри истәк, диләкһојмә илһом бош.
Әри сәбәһ амбар мунди...

Һәр дәгигә ә јор муни имбуруз,
Ә һәр чигә пој хәндә бу, миһид бу.
Шәјр гујим, мәһни хуним имбуруз,
Вәхтә әз вәхд гәрд вәгирим гәм нәбу,
Әри сәбәһ амбар мунди...

Курә бошу пој һовирһо ә кинмә,
Нә биһил тү әри сәбәһ јә корәш.
Бәлкә гүлмә, јә кәм бәгдә гиногмә,
Үлүм бисдо, әзи дүнјоһ рафдүм мәш.
Әри сәбәһ амбар мунди.

Ә СӘР ГОВРӘЈ НИЗАМИ

Инчо ворвориһо әз ју гуфдирә,
Әдәј мәһо, солһо сакит поисдә.
Гиног оморәки инчо шоһирһо,
Әз шоһири хүшдә гоф сохдә нәсда.

Дүлһо фикир сохдә әз нә мүрдәји,
Хәјолһо пар зәрә рафда ә һәсму.
Һәшдсад сал рәһ дәри, мәсафә дәри
Әз зомонәј иму, тә дәврон әну

Гәнә ә инчигә појмә офдори,
Әдәј һәј додорә, һәј куфдә дүлмә.
И бүзүрг шоһирә ә мәгбәрәји,
Кош јә гәрәулчи имбисдорум мә.

ГӘРИБИ

Јә дустмә әз дурһо зәнк сохд әримә,
Гуфди ки, чүтарзи пирә дәдәјмә.
Јәкиш әзи гәриб һисдумһо чикә,
Әри хокһој Вәтән шолум гу әзмә.

Чү вәхт ә руј һәсму дәниширикә,
Јә чүпүш нәмуну ә зир појһојтү.
Бијо ә чикәјмә һәр сәбәһ, һәр шәв,
У сијә хокһорә гәл ки, моч сох тү.

Зуһунсуз тәпәһош нәғмәји унчо,
Бура ә дог тараф тү сәр вәгүрдә.
Һәр пирә бәбәрә ә һүрмәтәвоз,
Кәрәки һәмишә дәсирә гүрдә.

Жәнә һүндүрими һүндүрә доғһо?
Нә рих чумһојтүрә һәрсирә һәрдән.
Әз дурһо сухләрә чү фәјдоји һисд,
Гәдүр ән вәтәнә дан тү ә вәтән.

...Дүрүм у дустмәрә һәсрәтирә мә,
Әчәкә додорә јә дүл нәрәһәт.
Гәрибә дүлһорә әз пәнчәрәји,
Вәтән әз руј хори кәләји һәр вәхт.

СИЈӘ ПӘНЧӘК

Јә сијә пәнчәкмә һисд,
Зир гултуги лов бири.
Дијә амбар күһнәји,
Дирсәкһоиш түртүри.
Вәрф, воруш рихдә зомон,
Ки хосдәкә вәгүрдә.
Урә ә кәмәр хүшдә,
Әз хиники дөгүрдә.
Јәки нүшдә ә бүрү,
Дөгүрдә сәр појһорә.
Јәкијиш бәгдә урә,
Ә чикәји нәс норә.
Әдәј гәһрмә оморә,
И корһорә дирәки.
Дәдәј мугу:
- Ој бала,
Тү әримә гу јәки.

И күүнә пәнчәк әрчү,
Һәйтәр гимәтлү бири?
Ә сәр әну ингәдәр,
Әрчү әсир-јәсири?
Ахи, мә чүтар гујум,
Дәдәј, дәдәј,
Чон дәдәј!
Ә сәртү вәчарам мә,
Һәзиз, мәһрибон дәдәј!
Әз таза палтарһојмә
Зијод хосдәнүм урә.
Чүнки ә јор овордә
Гирошдә рузһојмәрә.
Ахи, мә чүтар гујум.

Ахи, мә чүтар гујум,
Ворвориһо чәсдәки.
У гүзәл, рачә јорә
Әри дирә рафдәки,
Сижә пәнчәк ә тәнмә
Чиһо, чиһо кәширәм.
Ә кәлә һәсрәтәвоз
Ә рәһи дәниширәм.
Ахи, мә чүтар гујум.

Ахи, мә чүтар гујум,
Оморәки вәрф јә кәм,
И сијә пәнчәкмәрә
Ә тән әну вокундәм.

Хостәм ки, нә ләрзү у,
Нәдану шәхтә чүни.
Фикир, хәјолмә мунди,
У духдәрә ә кини.
Ахи, мә чүгар гујум.

Салһо гүрошд әзу вәхт,
Зүмүстүһо омо рафт.
Васалһо поиз бисдо,
У гүзәл һәзиз бисдо,
Мунд ә јормә мүһбәти.
Һәр назу, хосијјәти.
Ә јормә мунди јәкиш,
У түртүрә пәнчәкиш.
Ахи, мә чүгар гујум,
Ахи, мә чүгар гујум.

АББАС АБДУЛЛА

(1940)

Азербайҗон шоһирһојурә һәрәји Аббас Абдулла лојиглу чикә гүрдә. Урә чәнд-чәнд китобһоју һисди. Әји китобһо шоһирә әз дү-јәки гүзәл шәјрһоји, поемаһои кура бири. Аббас Абдулла әз чү нүвүсдә нүвүсүгү у һәмишә хәлгә ә хәјол овурдә, ә һүлом һисдиһо гүзәлликһорә ә јор овурдә. Ә поези-јәј шоһир инсонһорә кәширә зәһмәти ә јәкимүн чикә гүрдә. Шоһир воисдә ки, вәтәнә һүндүрә доғһоји, вишәһоји, сәбәһ-сәбәһ хүндә гушһоји инсонһорә һәз дү, әз һәр чикә зәрә-вә-чәсдә сәһоју бијов.

Лирикәј Аббас Абдулла шоһирә һәр вәхт ә јор овурдә-нини. Зәһмәт әнурә Азербайҗон һүкүмәти лајуглу гимәт дори.

ӘХЧАЛУРӘ Ә ДИБИ

Әхчалурә ә дибн,
Ә чән, ә думон дәниш.
Сәнг бирә сәрһорәвоз,
Ә хүшдән зомон дәниш.

Чунмәрә сухүндәгор,
Тум сохдә чәгүндәгор.
Һәрс чүмә рихүндәгор,
Ә залум дәврон дәниш.

Гүл ән хокмә зәрд бири,
Дирәгорә дәрд бири.
Хурдәјмә зәһәр бири,
Дәрум ә туфон дәниш.

Сов бош рих шүшә дүлмә,
Гирис һәмишә дүлмә,
Гошһо бири ә бәхтмә,
Јә ох, јә комон дәниш.

Һәрс чумһојмә никәрә,
Һич кәс нәсда дәрдемәрә,
Ә дәрд, гәммә шор бирә,
Ә надан инсон дәниш.

МИДАНУМИ

(Дүнјорә мәсүз шәһәрһоји)

И дүнјорә шәһәрһоји,
Михојуми мәрә дирә?
Гиног үшү бисторумкә,
Миданутми таныш мәрә?

Хунәһошү дәјог һәсму,
Бадамһо гүл мивокуну,
Һәрс рүхүндгә чумһојмә гу,
Ки мисоһу әмә чорә?

Сәнг күрпүһо һәј чәнд-чәнди,
Ә руј һәсму рәһ вәкәнди.
Чум ән Тәбриз ә рәһ мунди,
Руһ мидуми бәхт дүлмәрә?

Өри зэрэ дусдә гучог,
Вөкөндәји гүлмә һәр вәхт.
Ә сәр ән рәһ, пој, ој гучог,
Һәјтәр јә руз, митов бирә.

Кошкә бијов у зомонә,
Сад сәвинч дү у инсонә,
Ә дүјәки буровт гәнә,
Мивинүми Аббас урә?

СОЪРАБ ТАЪИР

(1926)

Соъраб Таъир ă Ирон Азърбајџони ăз дăдăј бири. 1941-1945-мүн салһорă ăз дăђвоји бăгдă ă Боку шăһари оморџи. И сăђлăтиш ăдăј инџо зиђисдă. Урă нăвүсдă шăјрһоји хундăгор-һорă ă хоши оморă, чăнд-чăнд дүлһорă сăвинџ дорă.

Соъраб Таъир гүзэлă лирик шăјрһорă, поемаһорă сăђиби-ни. И шăјрһо вă поемаһорă бăђзиһоји Ирон Азърбајџонирă ăз азадлут һăрăкоти гођ сохдă. Уһорă гăһрăмонһојурă ă халг шинохундă. Шоһирă һăмиш човонһорă ăз һăшги, ăз мүһбăти, зăһмăткешă инсонһорă ăз һинăри гођ сохдă шăјрһојуш һис-ди. Мă урă “Ă Новханини”, “У зэн ăдăј тэн шушдă” шăјрһу-рă ă кăлă һăшгăвоз ă зуһун иму чарундум. У Азърбајџон хэлг шоһирџини.

Ă НОВХАНИНИ

Савзă тăпăһорă рăђһои бурма,
Салхумһој ăн шани һисд кума-кума,
Ăнгурă сăлхуми,
Гилтăји хурма.
Шанирă шăрбăти ă Новханини.

Дърјоһ урă ăзир појһоју дăри,
Гумһо ă јă рачă холи бэнзăри,
Дүлмăрă һăшглү сохд һăрүс-духдăри,
Дърјоһă лăзăти ă Новханини.

Инџигă һүрмăт һисд ă дусд, ă гиног,
Гүлһо јă офтои, лалăһо чџрог.

Ој хонум,
Ој һәрүс,
Кәш бурајм ә бог,
Инсонә һүрмәти ә Новханини.

Кәшит әз ов гуји јә гоб дит мәрә,
И тәншур гүзәлһо сухунд дүлмәрә,
Пој сохум зирчуми мә јә духдәрә,
Гүзәлә гимәти ә Новханини.

Ә гәд гум нәдара зәһмәти, Таһир,
Әз бог гирор бура рәһәти, Таһир.
Һисди һәр чигәрә чәнәти, Таһир,
Бокурә чәнәти ә Новханини.

1. Шани-нум әнгур.

ЈӘ ЗӘН ӘДӘЈ ТӘН ШУШДӘ

Әдәј ә никәрә јә зән тән шушдә,
Һәшданки кутуми ә сәр сәнг нүшдә.
Дәрә үшүг пури,
Гүл-чичәк пури.
Дәрә ә гүл ухшәш јә һәрүс бири,
Ә кин дог винирә урә һәјилһо,
Әз һәрәј булутһо чум зәрә офто.
Ә гәд ов һәшгәвоз тов дорә сәнгһош,
Әдәј оһ кәширә әз дүлһо догһош.
Һәшданки јә шори вокунди бәдән,
Ләпирһој хүшдәрә шәндә ә сәр зән.

Гүлһо ө ов дорө әдәј хәндәрә,
Булудһош фирсорә мочһој хүшдәрә.
Өз сәр дог ө һәсму варафда тарлан,
Гујигә јә таза ов офдә тарлан.
Ју зәнә сипирә ковтәр данусдә,
Гуј сохдгә мидану вәгүрдә бәрдә.

АҖАЗ ВӘФАЛЫ

(1937)

Шоһир Аҗаз Вәфалурә чәнд-чәнд шәјр вә әз товун бүзүргә Фүзули нүвүсдә китобһоҗи һисди. У әз зәһмәт кәширә одоми-һо, Азәрбајҗонә әз гүзәл тәбиһәтү әз сәрү вәрфлү доғһо нүвүсдә шәјрһојү амбари.

Аҗаз Вәфалү һәмиш әри һәјилһо гүзәл-гүзәл шәјрһо нүвүсди. Урә әји антолокијәјму әдәј “Салһорә гучи”, “Ә зир појһојү”, “Кәми јә руз вәсмә бирә” вә “Бовор нәсә сохдәнум” шәјрһојурә дорәним. Шоһирә “Әмәкдар инчәсәнәт ходими” нуми һисди.

САЛҖОРӘ ГУЧИ

Ә мә нишон дорут, ә мә бурмундут
Кәмәри гәт бирә јә пәһләвонә.
Муји вәрфә хуно сипи бирәбу,
Амбар пир сохдәбу урә зомонә.

Мәрдә јә вәхти бу ә дәндүнәвоз,
Тик мигүрд әз хори пуд-пуд сәнғһорә.
Һәбирдән мидодә ә синәј хүшдә,
Әдәнбу кор әну хәлгә һәз дорә.

Ә дәс ән пәһләвон јә бор офдогә,
Һәм чуни, һәм дули имбисдо рәһәт.
Һовунә вәгүрдә кәмәрә хуно,
Ә кишдин хүшдә јә мәпучунд сәхт-сәхт.

Нидануст кэмэри гэт бирэ чүни,
Һәмишә тик мигүрд ју сәр хүшдәрә.
Имуһој у рузһо ә јор хәлг мунди,
Салһо сәр вәгүрдә рафдә әдәрә.

Сад сал әз һүмүри гирошди дијә,
Дәниш тәбиһәтә ә гуч-гувоти.
Сәнгһо гәт нә сохдә кәмәр әнурә,
Гәнәтлүјә салһо сохди дүгәди.

ҺИППОКРАТА ШОҲВОИ

Руји амбар сипи рафди,
Әз бибофо һулом јә вәхт.
Чәнд һозор сал әзи пишо,
Шоһво хунди һиппократ:

Шоһво сохдәм: “Нәхушһорә шәфо дүм мә,
Чәнд гәдәр һисд гуч-гувотмә.
Ә шовһојмә, ә сәниһәтмә сәдиг бошум,
Әји дүнһој оһ нә кәшүм.

Ки зәһәр хосд мә чун мидүм, һүмүр мидүм
Јә дәмчиләш әзу нидүм.
Әз зиһисдә ки дәс вәгүрд хосдкә мүрдә,
Нәс һишдәнүм әзи һулом әри рафдә.

Диләкһојмә ә аташ дүл сухдә-сухдә,
Һәј соф мибу.
Шоһво сохдәм: һәм сәниһәтмә, һәмиш нуммә
Әз тәмизиш пој тәмиз бу.

Шоҗвомәрә нә гүрдүмгә мә һәр зомон,
Рујмә, чуммә нә хәндә һич.
Јә руз мүрдә әзи һүлөм мә рафдүмгә,
Нәшүмојмә јә рәһәти нә вино һич.

Саһиб бири о гоф хүшдә,
Хисири ју рәһәт-рәһәт.
Һәшданки сәс Һиппократа
Шинирәнум мә һәј сәһәт.

Гофиш һисди хостәји ән дүл,
Сад пәјвуним, бурим тәки.
Хуним шәһвој Һиппократа,
Ә дәс гәләм вәгурдәки.

Ә ЗИР ПОЉОЈЈУ

Дәдәјмурә гүлһо һәр вәхт пој мәскәни бу,
И бәхтәвәр ә мәтләб дүл расири гујит.
Мә мурдәки говрә сохит ә зир појһојју,
Сәр норә ә сәр занији хисири гујит.

КӘМИ ЈӘ РУЗ ВӘСМӘ БИРӘ

Севинч ширин зуһуни,
Шәвиш ширин хисирә.
Севинч јә гүл балаји,
Ә ховиш гүл винирә.

Пүрсирә ју һәмишә,
Вәхүшдәки әз гәд хов:

- Әчи бәбә? Ә кори?
- Ингәдәр бәгдә муrow...
Ини бәбә, ој бала!
Бијо хубә рәһһо гу.
Оморә тә ләһәј дәр
Сог боши, - гуфдирә ју.

Чумһоји гәјгу пури,
Дәрди, гәми нәс бирә.
Мәрә јә сог бошији,
Кәми јә руз вәс бирә.

ШӘҲВО

Әдәј ә сәр јә гоф бәһс рафданбу
Бовор сохдогәр бу, нә сохдәгориш.
“Ә чун әни дәзгоһ” гуфди јә уста,
Ҳәшданки нүвәһмә бисдо лап гәриш.

И чүтар шәһво бу гуфдирә сәһәт,
Шинирә нә омо дәһволү сәһо.
Чү кәлә шәһво бу, чү бүзүрг шәһво
Нүшд әз һово хүшдә һоволү сәһо.

Гәбәрлү дәшорә, дәмүр диләки:
Шәһво хунд ју әји саф диләк хүшдә.
Урә Һәлолә нун дорәбу дәзгоһ,
Ә һәлол нун хүшдә шәһво сохд уста.

БОВОР НЭС СОХДЭНҮМ

“Инсон чик шир хурди”

(Эз шинирэмһо мäsэләһо)

Шир ән дәдәј...
Чој бирә у,
У ов бирә... Ширин бирә.
Гуфдирәнүт чик бирә у,
Нәс оморә бовор мәрә.

Ә ләһјмә томи мунди...
Нәсда и гоф әзки мунди.
Чик бирәкә чүтар бири
Дулмәрә һич нә сүхунди.

Әз гәд синә оморә ју,
Һич зомон чик нитов бирә.
Ә дүл дәдәј гул зәрә ју,
Бәлкәш бәгдә вәдрәморә.

РАМИЗ РӨВШӘН

(1946)

Ә гәд шоһирһој Азәрбајҗон Рамиз Рөвшәнә лајиглү чикәји нисди. Шоһирә әз имбурузунә рүзһорә дәрдү-сәрү, хуби-писији нүвүсдә шәјрһоју кәм нисди. Рамиз Рөвшән әз чү нүвүсдә нүвүсүгу хундәгорһорә дүлирә ә дәс вәгүрдә данусдә. Бәһзән шоһир уһорә әз гули гүрдә Азәрбајҗонә әз сәфалү вишәһоју, әз һүндүрә доғһоју вә әз борлу-бәһәрлү богһоју гировундә.

Рамиз Рөвшәнә поезијәји инсонһорә һәмишә ә фикир, ә хәјол бәрдә.

ДӘДӘЈ

И зүмүстү омо гирошд,
И вәрфиш һол бисдо, дәдәј.
Дүл ә рихдә овһорәвоз,
Ә гирисдә офдо, дәдәј.

Рүј бәхт чарусд рафт әзиму,
Ә дәс киһо мундим иму?
Әји дүнјо әз хушдәнму,
Дәрдһо кәлә омо, дәдәј.

Һәр тарафа офдов вәгүрд,
Сәр бәхтмәрә булуд дәгүрд.
Сәһәтмәрә дүнјәми гүрд,
Нәһишд бијов пишо, дәдәј.

ДУНҲО ЭМЭ ТОНИШ ОМО

Рафдүм ләпир појһојмә мунд,
Гоф нә сохдум, гофһојмә мунд.
Дәнишүрүм чуммә чаруст,
ДүнҲо эмә тониш омо.

Дог, сәнг әни эмә тониш,
Һәминони эмә тониш.
Һәј һәрс рүхүнд чуммә, дәниш,
ДүнҲо эмә тониш омо.

Дүјүмүн бој оморәмми?
Оморәмми, винирәмми?
Һүмүр сохдәм, сур бирәмми?
ДүнҲо эмә тониш омо.

ИМУРӘ

Әширинә хов дәбирим,
Јә залум шовунд имурә.
Дәдәјһорә әз гучоги,
Әји дүнҲо шәнд имурә.

Амбар кәшдим и рәһһорә,
Һәј шәв сохдим сәбәһһорә,
Әјә чикә сохдә кура,
Ә дәс вәчәвунд имурә.

Рәһ чүникә нәсданбирим,
Әз дүнҲо рафдарә дирим,
Кош ә һүллом нијәморим,
Дәдәјһо фурмунд имурә.

ЈУСИФ ҺӘСӘНБӘЈ

(1932)

Јусиф Һәсәнбәј ә сафолу Губә шәһәри әз дәдәј бири. Әз һәјили сәри вәрфлү вә булудлу Шох догирә әри дүлһо мәлһәм бирә һовоји шоһирә илһом дори. Нуми инсонһорә ә зуһуни, ә мәһниһоји кәшдә шәһәрә мәјвәлү богһојү, Гүдјалә сәслү-күјлү ләпәһоји, бијо-бијо гуфдирә јојлогһорә сәрин билогһојү һәмишә ә фикир-хәјол Јусиф бири. У човонһорә әз һәшги, әз мүһбәти амбарә шәјрһош нүвүсди. Әји шәјрһо вәфа вә вәфасүзлүн гоф вокундә оморә.

Әри Јусиф Һәсәнбәј әз һәрчү зәвәр вәтән мүһбәтини. И мүһбәт урә шоһир сохди. Һәлбәт ки, вәтәнсүз шоһир әри ки, әри чү лазими. Әри әнуш Јусифә ән хүбә шәјрһоји әз товун Губә, әз товун Азәрбајҗон нүвүсдә оморӣ. Поемаһој шоһирәш һәјәҗонсүз нәс бирә хундә.

ӘДӘЈ ВАСАЛ ОМИРӘ

Вәрф һәл бири чүлһо, дүзһо,
Савзәјә дун вокунди.
Ә дәрәһо әдәј рихдә,
Овһој әрхо чәнд вәхти.

Гушһо әдәј оморәнүт,
Лап әз дурә чикәһо.
Ә һәшгәвоз гәнәд зәрә,
Васал овурдә уһо.

Васал таза һүмүр дорә,
Вишәһорә, чүлһорә.
Сурхә әнкһо динч нәс һишдә,
Ләчәкһој ән гүлһорә.

МӘММӘД НАМАЗ (1942)

Шоһир Мәммәд Намаз һәзизә һәјилһојмурә ән кәлә дусти вә һәрмәһини. Урә әз товун балаһојму нүвүсдә чәнд-чәнд шәјр китобһоји һисди. Әјү шәјрһо шоһир әз чүкләһорә һүломи гоф вокундә, әз имбурузунә, әз сәбәһинә һүломи гоф дәшәндә, ә ширин-ширин зүһунәвоз сүһбәт сохдә.

Мәммәд Намаз һәјилһорә психолокијәјрә хуб данусдә јә шоһири. У хостә ки, һәјилһо ә руһ вәтән мүһбәти кәләрә-воз бу. Гүзәл-гүзәл ә истәкһорәвоз буј шәнү, бәбәрә-дәдәјә ә гофирәвоз нүшү, вәхүзү. Ә антолокија иму урә “Көнүлә шәјрһои” вә “Ә гәд дәсмә чүһо һисд” шәјрһојүрә әдәј до-рәним.

КӨНҮЛӘ ШӘЈРҲОИ (*Јә бәхи*)

Көнүл гүл сәвмиш сохдә,
Гүл дирәки
Хәндүсдә.
Көнүл дарафд ә гәд бог,
Гүлә буј сохд
Гуфди: - Ох!...
Әри васал, әри гүл
Шәјр нүвүсдә Көнүл.
Әдәс вәгүрд гәләмә,
Гәшд фикири һүломә.
Ди ки офто вәдирәмо,
Дүли ә илһом омо.
И шәјрә нүвүсд јү,
Шинит хунум әришму:

Сәһәр офто бирәки,
Офто мәрә дирәки,
Хушбуј гүлһо вохурдә
Ә јәхәнмә, ә рујмә,
Јәкиш ә сижә мујмә.
Ә чүлһо гүлһо һисди,
Хундә бүлбүлһо һисди.
Хәндүсдә гулә руји,
Һәр руз буј шәндә буји.
Ә чүл сәнғош гүл кәнди,
Пәнчә-пәнчә вокунди.
Буј уһорә омори,
Әдәј бәрдә ворвори.
Һәрдән ә сәр лаләһош,
Кәширә дәс хүшдәрә.
Дүлмә хосдә офто бу,
Ә синәјмә пар зәрә.

Ә ГӘД ДӘСМӘ ЧИҢО ЫСД.

Ә гәд дәсһојмә дәниш,
Хуб дәниш, һисди чүһо?
Пар зәрә пәлпәләкһо,
Вокундә әдәј гүлһо.

Әгәд дәсһојмә дәниш,
Хунәһо һисд чәнд гәдәр.
Кәлә-кәлә чинорһо,
Ә һәсму бәрди хәбәр.

Ә дәшәјмә вишә һисд,
Никәрәһо амбари.
Сәри шәһли чүһһо һисд,
Әдәј гул зәрә хори.

Дәшәјмәрә ә гәди,
Әри дустһо шолум һисд.
Ә руј хори уһорә,
Бәрәбәри, тоји һисд.

Дәшәјмәрә ә гәди,
Буж кәрмә нунһо дәри.
Чәнд нотһорә мәһнији,
Чәнд шәјрә нуми вәри.

МУСА ӨЛӨКБӨРЛИ

(1950)

Гүзэл шоһир Муса Өлөкбөрли өри һәжилһо вә өри кәләһо нүвүсдү чәнд-чәнд китобһорә сәһибини. Чәнд салһојү хундәгөрһој Азәрбајҗон нум әнурә хуб шинохдәнүт. Урә әз дү-јәки гүзәл шәјрһојүрә јәбо хундә сәһәт әзбәр гуфдирә бирә. Чүнки шәјрһорә зуһуни ә сәр гуфәрә лајла зәрә дәдәјһорә зуһунирә хүно мәһнолуни. Әји шәјрһо әз зәһмәт, әз хәјрхоһлуғ, әз вәтәнә мүһбәти сүһбәт сохдә оморә. Муса хостә ки, һәјилһо бәбә-дәдәјә ә гофи дәниширәгөр, дурғу нә данусдәгөр вә ә һәр чү марағ нүшү дорогөрә хуно кәлә бу. Шоһирә әз һәшг, мүһбәт гоф сохдә шәјрһојиш кәм нисди.

Өри һәјилһо нүвүсдиһо “Бәбә” шәјрирә әдәј ә анталокија дорәним.

БӘБӘ

Бәбә хунә вокундә,
Бәбә дор кошдәгори.
Ә гәд хуно, ә бүрү,
Һәмишә һисди кори.

И гофә ә һикмәти,
Ә мәһноји фикир ди.
Дәс бәбә әчә вохурд,
Гүлә хуно буј миду.

Чэнд әср әзи пүшо,
Гуфдирәј Горгуд бәбә.
Ә зунһо офдори,
Ә һәр гофи һисд ләпә.

Һазүр бошим вәтәнә,
Һәр зомон ә кор-бори.
Пој рузбәруз дураз бу,
Бәбәһорә һүмүри.

Бијојт әз дүл һәмишә,
Ә һәр корһо фикир дим.
Ә мәрдә нум бәбәһо,
Лојиглү инсон бошим.

ОКТАЈ РЗА

(1934)

Ә һәрәј шоһирһој Азәрбајҗон Октај Рза тәҗрүбәли шоһири, чәнд салһоји әри кәләһо вә әри һәјилһо әдәј шәјрһо нүвүсдә. Һәјилһорә һиломирә шоһир хуб данусдә. Имбу гуфдирә ки, Октај Рзара хостә әри кәләһо, хостәкәш әри һәјилһо нүвүсдә шәјрһојурә хундәки мәһәллүм бирә ки, шоһир ә гәләм вәгүрдә мөвзурә әвәл әз фикир хушдә кировундә, бәгдә ә гәләм вәгүрдә.

Әхир вәхтһо шоһир хәјли рубайһош нүвүсди. Әји антолокијә урә дү шәјрүрә әдә дорәним.

ГӘҺРӘМОН ЧИНКИЗ

Гәһрәмон Чинкизи һисд,
Һәзиз вәтән, имурә.
Гурошдә рәһһој әну,
Ә јор дәшәндә урә.

Вәтән һорој зәрәки,
Јә худо, гуфди әнчәг.
Апарата вәгүрдә,
Рафд ә дәһвој Гарабог.

Ә видио кәшири,
Омонсуз сәһәтһорә.
Дүңјо вини гуфдирә,
Гурбуһо дәһшәтһорә.

Фәләкәт зәмонәрә,
Ә видиокәшири.

Күшһәкүш Хочалүрә,
Ә зир атәши бири.

Әз чүн хүшдә giroшди,
Чинкиз Һәзирә хуно.
Чәнд гәһрәман куки һисд,
Вәтәнә урә хуно.

САЛАТИН

И Вәтәнә мәрд, икид,
Духдәрини Салатин.
Сүрхә офтовә, мәнжә,
Хәһерини Салатин.

Ә гүрүнә дәһвоһо,
Ә зир аташ бири у.
Гәләмә ә рәһ иму,
Јә руз гурбу дори у.

Рәһ рафдаки ә Туршсу,
Гүллә рихди ә сәри.
Шушарә, Кәлбәчәрә,
Дәрд, гәмирә кәшири.

Салатинә куки һисд,
Нуми Чәјһун гуфдирә.
Вәхт мијов ки, халг иму,
Икид мигују урә.

Ә һороју һој дори,
Һәр сәһәтә, һәр рузә.
У әдәтә һәр зомон,
Ә дүл Вәтән зиһисдә.

ЗАҲИД ХӘЛИЛ (1942)

Чәнд салһоју шоһир Заһид Хәлилә хундәгорһо хуб ши-
нохдә. У һәм шәјр, һәмиш овсуниһо, романһо нүвүсдә. Чәнд-
чәнд шәјр китабһоју вә романһоју ә ихтијор һәзизә һәјилһо
дорә омори. Заһид Хәлил әз чү нүвүсдә нүвүсүту у һәјил-
һорәвоз ә зуһун уһо ихтилот сохдә.

ДУРАЗӘ РӘҲ

-Дамчи әчә рафдәни?

- Әри ә билог рихдә.
Дамчиһо кура бисдо,
Јә билог бисдо бәгдә.

-Билог әчо рафдәни?

-Әри ә Күр расирә.
Уһо јә чун бисдорут,
Дү-јәкирә дәс дорә.

- Ә Күр әчә рафдәни?

- Ә богчә-бог, ә вишә.
Күр рихд ә хүшгә дүзһо,
Вокунд лалә, бәнәвшә.

- Ә дамчү, әз дурә рәһ,

Хош оморәј тү ә бог.

Имуһој әчә рафдә?

- Әју һүндүрә будог.

Урә кәјфи саз бисдо,

Будогә лап ә сәри.

Ә бәһли чарусд бәгдә,

Сәрә гуз күрд о хори.

Ә хун, ә чун омо ју,

Варасд инчо рәһ әну.

МƏММƏД ИСМАЈЫЛ

(1939)

Шоһир Мəммəd Исмајыла нуми ə Азəрбајҗон əдəбијоти əз ХХ-мүн бұркə 50-мүн салһоји мəһлуми. Əз јəкүм нүвүсдə шəјрһојү вəди бисдо ки, у кəлə илһомə сəһибини. Дузи и һəјтəриш бисдо. Урə əз дү-јəки гүзəл шəјр вə поемаһоји ə гозитһо, ə журналһо вəдирəмо. Ə имбурузунə руз шоһирһој Азəрбајҗонə ə һэрəји Мəммəd Исмајыла дүлһорə шор сохдə чикəји һисди.

Ə ГƏД...

Нəс һишдə и һулом һүмүр сохум мə,
Мүрдə рафданинүм ə гəд əн һəсрəт.
Əз дүл гирошдэрə нидану дүнјоһ,
Сурурə миданум ə гəд əн һəјрəт.

Һэрүси əн јə кук дəдəј нирасү,
Һүмүрə шорији ə һəј нирасү,
Дəсмə ə дог, аран тə кəј нирасү?
Əдəј тəсирəнүм ə гəд əн гəјрəт.

Бəхш сох Мəммədə, ој дəдə кəндмə,
Əз тү дур офлорум бисдо гəм, дəрдмə.
Рузһорə јə рузи јə јор хосдум мə,
Пуч бисдо һүмүрмə ə гəд əн хиффəт.

ЗҮМҮСДҮ

Өз руй һәсму рихдә гүжә бәрәкәт,
Һәрәкији сурхә әнор, сурхә шәһм.
Ә чилидә нәфәс, әну һәрарәт,
Ә хиники дәсһој иму бирә кәрм.

Ә кор рафда инсанһорә ә сәр вәрф,
Чикәј поји мунди әдәј тов дорә.
Һүзүмчүһо нәфәсовоз кәрм сохдә,
Бирәһнәјә будогһој ән дорһорә.

Үшүг офтов сәрү вәрфлү догһорә,
Ә јор хүшдә һәј дәшәндә миһоју.
Гилиһој ән күрк вокундә догһорә,
Јәки-јәки у вәкәндә миһоју.

Сигол мүдү мујһојурә шәфәгһо,
Һисс мисоһу васала сәс појурә.
Поиз вәhti хәзолһорә тум дорә,
Тәбиһәтә мишуру дәс рујурә.

ПАША ГЭЛБИНУР

(1952)

Хундәкорһој Азәрбајҗон ә поезијәј Паша Гәлбинурәвоз чухдән таниши. Чамәһәт шәјрһој әнуро ә гозит во журналһо зу-зу хундәнүт. Дүли ә Вәтән мүһбәтирәвоз до-дорә шохирә чәнд-чәнд гимәтлүјә китабһојү һисд. Әји китобһо рәһ һүмүр әнурә үшүг дорә шәјрһо амбари. Паша Гәлбинур әз Вәтән мүһбәти, әз һәшиг, әз Кәј-кәлә, һачыкәндә, рачиһоји ә кәлә һәвәсәвоз нүвүсдә. Шохирә әз икидә кукһој Азәрбајҗон бәһс сохдә шәјрһојиш һисди. Әји антолокијә урә "Сә сиб" вә "Јә овә хунојүм" шәјрһојүрә әдәј дорәним.

СӘ СИБ

Ә хунә мундә јә духдәрә хуно,
Сухдә дәсә хуно мигирисум мә.
Ә Араз истәкмә, ә Араз дүлмә,
Ә дурһо нәмун тү бијо әз чуммә.

Биһил әз руј һәсму сә сиб офдону,
Јә руји гирмизи, јә руји зәрд бу.
Пој Араз вәгүрү бәрү јәкијрә,
Муну ә гәд овһо дијәш зәрд бу у.

Биһил әз руј һәсму сә сиб офдону,
Уһо сибдор бошу, сиби шипширин.
Әз сәр Худафәрин бәрүт сибһорә,
Јә согбоши гујут ә Худафәрин.

Бијост ә гәд Араз әз сибһо рихдә,
Имбисдо руј овә уһо бизори.

Асмагруп бирә, бирәнки бирә,
Әз һәсмү јә "Араз" мирихд ә хори.

Биһил әз руј һәсмү сә сиб офдону,
Уһо Араз дүлмә, Араз истәкмә.
Әз пишој чумһојмә ә дур наровгу,
У гүзәл рузһорә әдәм дирә мә.

ЈӘ ОВӘ ХУНОЈУМ

Әдәрә овчиһо мәрә гәшдәнүт,
Нәсда чү күнаһмә һисди, ој Худо!
Әз дор нуни мәрә һасмиш нәсох тү,
Ә пәнчәј ән надан, нәди, ој Худо!

Шинохһо гирошди ә дүшмән тараф,
Дижәш нә шинохһо зијод бисдорут.
Гүрдүт әз чәнд чикә ә гүллә мәрә,
Залумһо ә сәрмо бирдән офдорут.

Сәрмәрә ә сәри худорә нуми,
Појмәрә ә зире Вәтәнә хоки.
Дуасүз һәр шәјид гимәтсүз имбу,
Оморә гиногә бијо ди сәвки.

Әз үшүг јә гәло бофдум нүшдүм мә,
Ух шәндүт, додорут тилһој әнурә.
Јә бәхш вәгурдә дүли торикһо,
Хәлвәт вадарафдүт рафдүт әз һәрә.

Әдәрә овчиһо морә кәшдәнүт,
Нәсда чү күноһмә һисди, ој Худо!
Әз дор нуни мәрә һәсмиш нә сох тү,
Ә пәнчәј ән надан нәди, ој Худо!

ШАҢМАР ӨЛӨКБӨРОВ

(1941-2000)

Шоһир Шаһмар Өлөкбөрөв 1941-мүн сал өз дөдөј бири. Өз човон вөхтөј хүшдө сәр гүрди әри шөјр нүвүсдә, чөнд-чөнд китобһорө сәһибини. Лирик шөјрһоју амбари. Һәшг, мүһбәт, вәфа, вәфасүзлүг, Көј-көлә вә һачыкөндә өз товони Шаһмара гүзәл шөјрһоју һисди. Ө анталокија урә "Гушворһо" шөјрирә әдәј дорәним.

ГУШВОРҘО

У духдәрә гуширә әдәј бәзәк дорәнит,
Мәш су гүрдә сүхдәнүм ишмурә нисди хәбәр.
Дү-јәкирә дирәки лол бирә зуһунһојму
Дүләмә тир-тир ләрзирә ә түрәвоз бәрәбәр,
Гушворһо, ој гушворһо.

Дөрд һәрдүјму јәкини өз товун асилмиши,
Тү асиллү өз гушһо, мәш өз кәшо, гушворһо.
Ју гүзәлә фикири чүни әримә гујит,
И сур ә һәрәј иму пој муну сурә хуно,
Гушворһо, ој гушворһо.

Һич нәсданүм чү сохум лолит, зуһун ишму нисд,
Һәшг, мүһбәт дәшәнди ә гәд әлов дүлмәрә.
Ө гуш хүшдә у духдәр ишмурә јәсир дошди,
Мәш ә гүзәллик әну гул бирәм, јәсир бирәм,
Гушворһо, ој гушворһо.

ЗЭЛИМХАН ЯГУБ

(1950)

Нум шоһир Зәлимхан Ягубә хундәгорһо хуб шинохдә-нүт. У 1950-мүн сал әз дәдәј бири. Чәнд-чәнд шәјрһорә, поемаһорә ә гәләм вәгүрди. Урә әз товун шоһир Јунус Им-рә нүвүсдиһо поемарә һәјәчонсуз хундә нәсә бирә. Иму әдәј әји антолокија шоһирә дү шәјрирә дорәним.

ФҮЗУЛИ-САБИР

Ә гүзәллүг, ә гүзәл дүл хүшдәрә дорәки,
Фүзули: “һәјрәт!” - гуфди.
Ә һол милләт хәндүстә, гирисдәки,
Сабирмә: “Тәјрәт!” - гуфди.
Гәриш бисдо әјәки гәјрәт ә һәјрәтәвоз,
Зундәгуни офд уһо ә кәлә мүһбәтәвоз.
Мизинһүси ә дүнјоһ уһо һәр вәхт, һәр сәһәт,
Мијов сәсшој әнуһо чәнд-чәнд әсрһо һәлбәт.
Азәрбајчон шәјрүјрә,
Јәки һәјрәт гәләјни.
Азәрбајчон шәјрүјрә
Јәки гәјрәт гәләјни.

МӘРД

Әсәр говрәј Мәһәммәд Әмин Рәсулзадә хәјолһо

Һофдод сал чүро бирә әхир ки, омо әсәр,
Шолум мишпәхәј Рәсул, ој Мәһәммәд Әмин, мәрд!
Сурогтүрә вәгүрдүм оморум әз јә шәһәр,
Кәмәр гәмә, һәсрәтә хирд сохдум мә һәмин, мәрд!

Ә сәр говрәјтү хәлгә ә кирпики нәм дүрүм,
Ә сәр сипирә мәрмәр рәнки сижә гәм дүрүм.
Түрә хунә гүссәли јә гисмәти кәм дүрүм,
Ә мозоли сухд дүлмә һозорһорә тү шин, мәрд!

Сог гәрдо говрәјтүрә ә мәрмәр гүрдәгорһо,
У сүрхә гофһојтүрә сүрх һисоб сохдәгорһо,
Пој әз тарих һәјб кәшү әтү шәр шәндәгорһо,
Кәм мунд буrow әз дәстү һәм гәјрәт, һәмиш дин, мәрд.

Мијоруми јә бојкәш түрә ә һулом худо,
Ә рәһ ширин говләји јараһојтү һәј хун до.
Ә Боку чум вәкәнди, говрәјтү ә дур офдо,
Түрә әз Вәтән үзкә ки тү һисд дидәркүн, мәрд!

Чүһо кәши сәр иму хәбәрдор бисдори тү,
Јаралү јә широрә ә јор мундә холи тү,
И шор Азәрбајҗонә Мустафа Камали тү,
Зомон, зомон бисдори һәјф дәрдлү, гәмкин, мәрд!

Бәгдә оморәгорһо чәсдүт ворвори бирә,
Чүро сохдүт имурә әз иму әзоб дорә,
Буррурут дуз дәшорә нәишдүт шори дирә,
Рузһо, шәвһо омо рафд әз дү-јәки чәтин, мәрд!

Дәдәј балај хүшдәрә әз чум ә дур нәһишд дан,
Вәтәнә һәзиз куки бурајм ә Азәрбајҗон!
Милләт говләји гуфди, ә чун омо тазадан,
Дијә һисди бәхш иму фәрәһ, шори, сәвинч, мәрд!

Хишг нибу хәлгә күки, чүнки у ә дәрун дә,
Мүнүшүнүт һәр кәсә әнчәг ә чикәј хүшдә,
Мәһо, салһо гиросдкәш тү ә дүл хәлг зиһисдә,
Кәнә һәмин күки тү, кәнә кәлә һәмин мәрд,
Әји бүзүрг һәгигәт һәр зомон бош әмин, мәрд!
Шолум мишпәхәј Рәсул, ој Мәһәммәд Әмин мәрд!

ГЭШЭМ ИСАБЭЈЛИ

(1948)

Азәрбајҗон хэлгирә сәвимли шоһири Гәшәм Исабәјли һәилһорә ән кәлә дусдини. Әри уһо шоһир амбара шәјрһо, мәһниһо, нәгүлһо вә поемаһо нүвүсди. Тә имуһој ура әз 20 амбар китоби руј үшүт винири.

Г.Исабәјлирә шәјрһоји ә зуһун урус, инкилис, украиня, белорус вә гыргыз чарундә омери.

ӘРКОВУН

Ә пәнчүмүн синиф хундә,
И имурә динч нәс һишдә.

Гуфдирәки вәхиз, әндәј,
Гүлә ов ди сухдә әдәј.

Бижоф бијор шәјимәрәш,
Бәгдә урә хуб үтү кәш.

Кәлә дәдәј, түш чој тәкүн,
Чикәјмәрә хуб, хуб вәрчүн.

Гујит әчи попуш појмә,
Тәмиз сохит зу дит әмә.

Һәр тарафа вәрф вәгүрди,
Чару зәнит, шәнит гуфди.

Ки имбәрү чантајмәрә?
Ә ишула мүнү мәрә.

Ә пәнчүмүн синиф хундә,
У имурә динч нәс һишдә.

ДОР

Дор гуфди ки, ај Анар,
Бор эмә, бәһәр эмә.
Виниш, хәјли овурдәм,
Бијо чин өз мөјвөјмә.

Анар гуфди: - Шин, ој дор,
Ҳалә гүли бәһәр тү.
Әнкһо әдәј пар зәрә,
Шәвиш, рузиш ә сәртү.

- Мәрә бәһәрмә гүли,
Јә достә ки зәһмәт кәш.
Әвәл хушдәнтү буј сох,
Вәки бәхшәј дәдәјәш.

- Биһовлүһо, әнкһорә,
Әрчү гүлсүз хишдәни?
Дәдәјмү инчо мијов,
Буј мисоҳу хушдәни.

ШАХГУЛАГ ¹

Гәһри бирәм, гәһр гүрдәм
Гоф нисоҳум дијә мә.
Ә хунә тәһно нори,
Рафди мәрә дәдәјмә.

Пәнчәрәрә, дәрһорә,
Хуб, хуб бәсдәм, сәхт сохдәм.
Јә шәкүллү китобә
Әдәј хүндәнүм кәм-кәм.

Јә сәс омо тәрсүрүм,
Ә ју тараф чарусдә.
Дәр хунәрә ки букә,
Әдәнбу һәј хорусдә.

Гәһр күрдәки хәһәрмә,
Дәдәјмү гуфди јә руз:
-Һорәј мизәнүм түрә
Бијов Шахгулаг хуру.

Дураз бирәнүм хүсүм,
Ховмә нәсә оморә.
Тәрсирәнүм Шахгулаг,
Мијов михуру мәрә.

1. Шахгулаг-ә һәрәј Азәрбајҗониһо чанавара нуми

ЗӘРДӘ КӘНДҮМ

Әз зәрдәкәндүми и нун дәнишит,
Чүлһорә, узһорә әју доди һисд.

Һәмујмә хорирә шумләмиш сохди,
Холујмәш тухумә оворди шәнди.

Бәбәјму ов дори урә ә вәхти,
Тәхүл әри әну һәјтәр бую шәнди.

Пор кәләбобәјму чирәки тәхүл,
Гуфди ки, чум нәбу амбари сүнбүл.

Дан зәрдә кәндүмә нунини и нун,
Ә ју дод чүлһо һисд мәчун, мәчун.
Вәки түш ху виниш нунә додирә,
-Ширини!
-Дәдәјтү бирчүнди урә.

РАФИГ ЈУСИФОВЛУ

(1950)

Әри һәјилһо шәјр нүвүсдә шоһирһорә ә һәрәји Рафиг Ју-сифовлура нуми ә кәлә һүрмәтәвоз кәширә оморә. Чәнд-чәнд шәјр китобһој әнурә һәјилһо ә кәлә һәвәсовоз хүндәнүт. У психолокијәј һәјилһорә хуб данусдәгор јә шоһирә хуно ши-нохдә оморә. Шоһир чәнд-чәнди поема вә нәгүлһош нүвүсди. Һәмиш әри уһо әдәј "Ковтәр" ("Көјәрчин") журналирә раһә сохдә.

ӘХИРИНЧИ ВАСАЛ

Винирәки доғһорә,
Дүлмә гујкә гуш бисдо.
Чәмәнһо зибзәрд бири,
Рихди јорпәғһој дорһо.

Дәс одоми бәјисдә,
Һово јә кәм ојози.
Ә хок һәлә васали,
Ә будоғһо поизи.

Дәс хушдәрә вокунди,
Ә рихдә хәзәл хори.
Әдәрә гәрди дорә,
Дорһо ә һәшг омори.

ЖӘКИМУН ВӘРФ

Өри гушһо мә ә вишә,
Хәјли мундә борә дүрүм.
Рафдабүрүм хәзәл винүм,
Әнчәг амбар вәрф винирүм.

Бәһзи гушә ә јувојү,
Дүрүм әнкһо чилид бири.
Ә тумурчуг ән зугоһо,
Һәлә васал сәхт хисири.

Һәј рихд вәрфһо ә дог, дәрә,
Тәпә ә гәд хәјол дәмунд.
Вишәһорә ә дорһојү,
Гујкә нәгүл гуфди булуд.

ЭЛЭМДАР ГУЛУЗАДЭ

(1952)

Ҳэжилһорэ сэвимли шоһири Элэмдар Гулузадэ эз 30 сал зэвэри эри уһо шэјр, поэма вэ нэгүлһо эдэј нүвүсдэ. Шоһирэ вэдироморэ китобһојүрэ хундэки мөһэлүм бирэ ки, у һэјилһорэ тэбиһэтирэ хуб данусдэ. Эри эну нүвүсдэ шэјрһој эну актуали, хундэгорһорэ э хоши оморэ.

Элэмдар Гулузадэрэ “Тарабог” шэјријү дијэш мараглүни.

ГАРАБОГ

И догһорэ э гучоги
Јэ имарэт - јэ гэрвэнд нисд.
Олов гүрд сухд,
Имуһој нисд.
Туг гуфдирэ јэ дијиш бу,
Э гүл синэј эни хори.
Уш олов гүрд бүсбүтүн сухд,
Дүшмөнһо сохд амбар шори.
И һиломэ мөчүзэји
Шуша нэбу, вишэ нэбу,
Мөшэли бу
Эји дүнјоһ э сэр эн һэсб оморэбу.
Мүрдэ руз у,
Јэ овулэ пур хунэрэ
Мөшэли бу.
И үлкэрэ чэлишлији,
Дүшмөнһорэ бу чэпэри.
Јэ руз э зир појһо офдо,
Кэркичоһон и Вэтэнэ,

Лап чуни бу.
Кордә зәрүт әз кәмәри,
Зәниш мәрдә хуно бирә.
Гушчиһорә,
Хори чумуст әз зир поји.
И милләтә дәрс дорәбу
Инсонһој ән Малыбәјли.
Дур офдорут әз дү-јәки јә руз уһо,
Һәр мәрди јә икид буһо,
Ә хориј ән Гарадоғлуш
Кәшүрүт дог.
Су күрд сухд, сухд хори-һово,
Әз чун гиросд чәнд-чәнд икид
Дәһво нә нүшд ә Гарабог.
И кәндһорә човонһоји,
Икидһоји
Нә хүсүрүт мәһо, салһо
Һәм хорирә, һәм намуса
Гәјрәтирә кәши уһо.

РАМИЗ ГУСАРЧАЈЛЫ

(1958)

Шоһир Рамиз Гусарчајлы 1958-мүн сал э Гусар шәһәри эз дөдәј бири. Урә шәјrhoју чәнд салhoји Губәрә вә Азәрбајчонә э чәнд гозитhoју әдәј вәдирәморә. Шоһирә э китобhoју Гусар вә Губәрә әз рачиhoју, сәри вәрфлү Шoh догирә э һәсмү сәр кәширә. Әз әзәмәти, зәһмәткеш инсонһорә эз һүмүрүрә рәһи вә гүзәл-гүзәл духдәрһорә эз һәшги, мүһбәти амбара шәјrhoји һисди.

МӘ ӘЗ ДИҢ РАФДАКИ

Мә әз кәнд рафдаки шәв нимәшәв бу,
Ә рәһho сүјүдho тел-тел бирәбу.
Әдәнбу дүшүрә фикирhoј дүлмә,
Рихдә э синәјмә сәјл бирәнбу.

Ә сәр ән дәрәho, ән дүзho нүшдә,
Шәв ләјлә зәрәнбу э зухун хушдә.
Сәр норә доғһорә э сәр занији,
Рәһho ширин-ширин хисирә хосдә.

Әдәј ворвориho сигол дорәнбу,
Таза гијовһорә, таза гүлһорә.
Гүвот вәгүрдәнбу уһо әз хори,
Шор сохуд гуфдирә тәмиз дүлһорә.

Чәмәнә гүлhoји сәс э сәс дорә,
Үһош хосдәнбүрүт jo кәм буј шәнүт.

Иблишо вэгүрдә хунәј хүшдәрә,
Әдәј рафданбүрүт, һәј рафданбүрүт.

Мәш һојсуз-һоројсуз ә рәһ дәрбүрүм,
Ә ловмә јә мәһни ән јә дүлвәбәр.
Һәлә хисирәбу һәлә ә хов бу,
Ә гәд дүлмә ховсуз мундә јә духдәр.

Мә әз кәнд рафдәки шәв нимәшәв бу,
Пәрдә дәгүрдә бу әсәр чүлһо мәнк.
Зәһмәт кәширәбу гујкә бүтүн руз,
Хисирә мундәбу ә сәр гүлһо әнк.

АДИЛ ЧӘМИЛ

(1954)

Шоһир, публисист, тәрчүмә сохдәгор вә “Гүзүл гәләм” мұкафаты вәгүрдәгор Адил Чәмил әз 10 амбар китобә сәһи-бини. Ә шәјrhoј әну әри вәтән дүл сүхундәји, зәһмәткеш одомиһорә вәтән һәшгији, и дүнјohә әз рачиһоји гоф вокундә оморә. Шоһирә әз Гарабог гоф сохдә шәјrhoји кәм нисди.

Адил Чәмилә поетик һуломи әз хәлгә дүнјоһи бәһәрлән-миш бирә. Хәлг урә илһом дорә, һәмиш әри таза-таза шәјrho нүвүсдә һорој зәрә. Әји антолокија урә 2 шәјрирә әдәј до-рәним.

Ә КУК ВӘТӘН, ВӘТӘН ӘНТҮ НИСДИМИ

Әји дәһво чәнд дәрә рафд, чәнд бәнд рафд,
Шәһәрһо рафд, вирон бисдо чәнд кәнд рафд.
Кук ән бәбә, Вәтән әнтү нисдими?
И лов бирә мәскән әнтү нисдими?

Рафди әз дәс намус, гејрәт, һор иму,
Јәсир офдо бәбә, хәһәр, дәдәјму,
Мәкәр уһо ә дәс дүшмән нисдими?
Кук ән Вәтән, Вәтән әнтү нисдими?

Сур бирәгор ә доғһој ән Кәлбәчәр,
Ә гәд Араз фурафд чәнд-чәнд кук, духдәр
И вирон бог, чәмән әнтү нисдими?
Кук ән Вәтән, Вәтән әнтү нисдими?

Истәки пуч бирә гачгун бисдорим,
Зүмүстүјү боран, човгун бисдорим,

И дов гүрдә бәдән әнтү нисдими?
Кук ән Вәтән, Вәтән әнтү нисдими?

Һорој-һәшир нәс расирә әјиму,
Әзир хори хисирәгорһој иму,
Һәзизимә, чун-чикәртү нисдими?
Гу бирормә, гу хәһәртү нисдими?

ЧУМҲОЈМӘ Ә РӘҢИ

Әри Сәһраб Таһир

Чумһојмә ә рәһи-рәһһо ә чуммә,
Әнчәг јә оморә-рафдагормә һисд.
Чухдәни мундәј тү дәси ә зәни,
Дү вәтәнә гүзәл јә зуһуни һисд.

Әз дурһо гүрошди омори Һәсрәт,
Һәлбәт пәјвундәгор ән рәһһо мијов.
Әри Худафәрин кумәк бу худо.
Јә руз әз сәр әнуш инсон мигиров.

Чумһојмә ә рәһи, гушмә ә сәси,
Һәр руз рәһ рафданүм Тәбризә винүм.
Пар зәрә чәтини јә гәнәдәвоз,
Әз иму ә иму хостәни расим.

Әз чум вокундә руз дүлмә јараји,
И Һәсрәт чунмәрә гәм-гүссә дори.
Тә мүрдә әји тој мидәнүшүм мә,
Нум ән бәбәјмәрә Савалан нори.

ИМИР МЭММЭДЛИ

(1957)

Шоһир-языгычи Имир Мэммэдли Күрчүстонә дәвләт мү-кафати лауреатини. Урә тәжи имуһој 8 китоби руј үшүг дири. Амбара поемаһоји, новеллаһоји вә публисист јозиһоји һисди. Имир Мэммэдли Мәһәммәд пејгәмбәрә гимәтлүжә гофһојүрә, ошүг Әләскәрә вә Јунус Имрәрә шәјрһојүрә ә зуһун күрчүји чарунди. Шото Руставеллирәш “Пәләнк дәрүлү гәһрәмон” поемаирә әз күрчүји ә зуһун Азәрбајчони тәрчүмә сохди. Ә антолокија урә јә чәнд чүклә шәјрһојүрә әдәј дорәним.

СУРӘТ

Сурәтмәрә кәширүм, мәһтәл бисдо сурәткәш,
Ој худојмә ә сурәт һашданки нә бүрүм мә.
Әз руј әну вәди бу,
Ән сур бирә истәкмә, ән пәһники гофһојмә.
У гофә әјә кәсиш мә ниданум гуфдирә,
Ә зуһун оморәки чәнәјмә бәсдә бирә.
Јәбојкәш дү-јәкирә
Әкәр виниримкә дан,
У сурәтә мә әтү нүшү мидүм у зомон.

ВОГОШДӘРӘ ВӘХТИ

Дәрһорә бәсдәки, јә вәкәндәки,
Дәсмәрә буррурум у тү рафда руз.
Дүрүм јарајмәрә сәри куз гүрди,
Хәјли шор бисдорум, ој јор, имбуруз.
Јара хуб бирәки вогошдә инсон,
Гүјкә түш вогошдә оморәнини.
Кәм мунди, кәм мунди әри у зомон.

Ә ЧҮМӘВОЗ ДӘНИШИРӘ

У духдәр дәниши һәчи ә рүймә,
Һәчи чум хушдәрә дәкүш ки әмә,
Һәшданки нимәлүт мундә сүһбәтә
Бијо и дәгигә ә сәр бијорим,
Дүлһој дү-јәкирә сәвинч, фәрәһ, дим.

СУРӘТ ПИЛЛӘКОНҢО

Шәкил пилләконһорә,
Әз зәвәр ә дәрә,
Нәсданүм кәширә.
Әнчәг ә зир ә зәвәр
Кәширә данусдәнүм.
Ә зәвәр дәрдмәрә вәбәрдә мидам,
Әнчәг фировундә ә дәрә нидам.

СОЈӘРӘ БӘРДӘ ВОРВОРИҢО

Омо поиз рихд хәзәлһо,
Вәгүрд боғһо-боғчәһорә.
Чәсдә-чәсдә ворвориһо
Бәрд сојәһој ән дорһорә.

ДӘНИШИРӘ

Инчикә, әји чикә
Дәнишүрүм ә тү мә.
Нә чарусдум әјә чикәш
Әз поисдә чикәјмә.
Әнчөг һич нә данусдум,
Вәхт чүгар омо рафдкә.
Тәк сојәјмә әз ласди
Гирошд ә чәпи чикә.

СЭРГОФ

БИР НЕЧЭ СӨЗ	3
ЈЭ – ДУ ГОФ	7

БОЈОТИҢО

БОЈОТИҢО.....	12
---------------	----

ӨЗ ДЭСТОНҢО ШӘЈРҢО

ӨЗ “КОРОГЛУ” ДЭСТОНИ

ЈӘ ЗӘМОНӘМИ	17
ӘРЧҮ ЧАРУСД	18
ГЫРАТА ТҮ	19

ӨЗ “ӘСЛИ ВӘ КӘРӘМ” ДЭСТОНИ

МИГИРҮСҮ	20
ДӘНИШ ТҮ	21

ШӘЈРҢО

ӘБУЛ-УЛА КӘНЧӘВИ

ӨЗ ТОВУН ХАГАНИ	23
-----------------------	----

ХАГАНИ ШИРВОНИ

ГӘЗӘЛ	24
-------------	----

МӘҢСӘТИ КӘНЧӘВИ

РУБОИҢО	26
---------------	----

НИЗАМИ КӘНЧӘВИ

ТҮСҮЗ	28
ОМОРӘБУ	29

ИМАДӘДДИН НӘСИМИ

ГӘЗӘЛ	30
МӘ ӨЗ ТҮ РУЈ НИЧАРУНУМ	31

ШОҢ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

ГӘЗӘЛ	32
ГӘЗӘЛ	33

ДИРИЛИ ГУРБАНИ	
МӘ НИДУМ ТҮРӘ	34
МӘБӘММӘД ФҮЗУЛИ	
ГӘЗӘЛ	35
ГӘЗӘЛ	36
АШЫГ АББАС ТУФАРГАНЛЫ	
БИЈОРУ	37
НИБУ	38
САРЫ АШЫГ	
БОЈОТИҢО	39
МОЛЛА ПӘНАҢ ВАГИФ	
ДУРНӘҢО	41
НИСДИ	42
АШЫГ ВАЛЕҢ	
БОШУМ	43
ГАСЫМ БӘЈ ЗАКИР	
МӘРӘ ЈОРМӘ	44
НИСДИ	45
АШЫГ АЛЫ	
ГОФ БИСДО	46
АШЫГ ҒҮСЕЈН ШӘМКИРЛИ	
СӘ ГҮЛ	47
ЛОЈУГИ	48
АШЫГ ӘЛӘСКӘР	
ОФДО	49
ЈӘЗУГИ	50
АШЫГ МУСА КҮЈЧӘЛИ	
ЧҮ ТӘХСИР ҢИСД	51
СЕЈИД ӘЗИМ ШИРВОНИ	
ГӘЗӘЛ	52
ГӘЗӘЛ	53

ХУРШИД БАНУ НАТӨВАН	
ГЭРЭНФИЛ	54
ГЭЗЭЛ	55
МОЛЛА ЧУМӨ	
ЖЭ ЖЭК ИМБУ, ЖЭ ДҮДҮ	56
МИРЗЭ ӨЛӨКБӨР САБИР	
НЭИЛ ОМОРӨ	57
ВАСАЛА РУЗЬОИ	58
БӨЛИЛ ВӨ ЧИЛИД	59
АББАС СӨБЬӨТ	
БИЧИН ЭН КИЛОВИ	60
БӨБӨ ВӨ КУК	61
АБДУЛЛА ШАИГ	
ГИРМИЗӨ ОФТО ВӨДИРӨМО	62
ПОИЗ	63
БҮСЕЈН ЧАВИД	
КУР БЭРЭБӨ МӨБНИИ	64
ЧУПОНӨ МӨБӨНИИ	65
ӨБМӨД ЧАВАД	
АЗЭРБАЈЧОН ДӨВЛӨТИРӨ БИМНИ	66
АЗЭРБАЈЧОН, АЗЭРБАЈЧОН	67
ӨЛАГА ВАБИД	
ХҮШДӨНМӨНҮМ	68
ӨФСАНӨЛИ	69
ЧӨФӨР ЧАББАРЛЫ	
БИСД ВӨТӨНӨ	70
ТЕЛЬО ВӨЧӨСДҮТ	71
ШИРО	71
СӨМӨД ВУРГУН	
АЗЭРБАЈЧОН	73
Ө БӨШГ БҮЗҮРГӨ ШӨБИР	75

РӘСУЛ РЗА	
ОВ ДҮЛӘ СУХУНДӘ	78
СӘЛИМҮН ЧУМ	79
ИЛОКОНЬО, САЛЬО	80
КӘЈФЛУ ИСКӘНДӘР	81
“МУНУМ ЈӘ МИРҮМ”	82
ДУНЈОРӘ ДӘРДИНИ	83
СҮЛЕЈМАН РҮСТӘМ	
БУРА	84
КӘС НИДОВ ГУЛ ЧИРӘ	85
МӘММӘД РАҒИМ	
МӘРӘ	86
Ә СӘ РУЗ, Ә ПӘНЧ РУЗ ЈӘБО	87
МИКАЈЫЛ МҮШФИГ	
МУҢБӘТ	88
ВОРВОРИҢО	89
ӘҢМӘД ЧӘМИЛ	
КӘЛӘДӘДӘЈ, ЈӘ ШӘР ГУ	90
ОСМАН САРЫВӘЛЛИ	
ХОСДӘ ЗИҢИСДӘ	93
ОМОРӘМ	94
НИКАР РӘФИБӘЛЛИ	
ЈӘ РУЗ ТҮРӘ НӘ ДҮРҮМГӘ	95
ДУРНА	96
АЛМАС ИЛДЫРЫМ	
ГУРБУНТУ МИБИСДОРУМ	98
ХӘЛИЛ РЗА УЛУТҮРК	
ГОВЛӘЈИ	99
ВӘГҮРД БӘРД ОВЬО САРАРА	100
НӘБИ ХӘЗРИ	
ВОРВОРИҢО	102
ЧҮ МИГУЛИ	103
ВАСАЛ МӘНҮМ	104
ПӘЛПӘЛӘК	104

БҮСЭЙН АРИФ	
БИЛОГ	105
ДҮЛ ГУФДИРЭ ЗИҢИС ҮЭЛЭ	106
ГАБИЛ	
АНАР	107
ДЭДЭЛМЭРЭ ХУНИ	108
ФАМИЛ МЭҮДИ	
МЭ	111
ЖЭ ГУШЛЭ	112
ДАНУСДЭГОР НИСДИ	113
ЭЛИ КЭРИМ	
МЭҢНИҢОРОЭ ЛУВОИ	114
ЧИНОР ВЭ ДОР ЭНОР	115
ДҮ СЭВКИ	115
МЭМЭД АРАЗ	
КӨЛ-КӨЛ	117
САЛАМАТ БОШ	118
А ЗАЛУМ	119
АЛЛАҢВЕРДИ ТАҒЫЗАДЭ	
ТЭХТЭ ГОБ	120
ИХТИЛОТ ДЭДЭЛ-БАЛА	121
ТОФИГ МАҢМУД	
ЗЭРИФЭ	123
БӨХТИҢАР ВАҢАБЗАДЭ	
ДҮНҢОРОЭ	124
ВАТАНА ХОКИ	125
АЗЭРБАЛЧОН	126
БАЛАШ АЗЭРОҒЛУ	
МЭРЭ	127
НЭРИМАН ҢЭСЭНЗАДЭ	
ГУРБУ ИМБОШУМ	128
МЭРЭ	129
ДҮНҢОҢЭ ЭН САКИТ ЧИГЭЛИ	130
МЭРЭ ТАРИХМЭ	131
ЖЭ ЧИ НЭС ХОСДЭГОРЭ ДУХДЭР	132

ФИКРЭТ САДЫГ	
Э ҺҮМҮР КҮВЭНМИШ МЭБОШ	133
ДУХДЭР ГЭЛЭ	134
НУН	134
ИЛЈАС ТАЦДЫГ	
МУҮБЭТЭ	135
БИРДЭН ДҮРҮМ...	136
ЧОР ҺЭРМӨҺ	136
МУРИ	137
ФИКРЭТ ГОЧА	
ЭЈ КЭЛЭ ХУДО	138
НИБУ	138
ДЭРДЛҮ БИРЭГОРҬО	139
НУМЛУ ВӨ НУМСҮЗ ШӨЛРҬО	140
ҬИДАЈЭТ	
ҬИНӨР	141
ЭРИ СЭБӨҬ АМБАР МУНДИ...	142
Э СЭР ГОВРӨЈ НИЗАМИ	143
ГЭРИБИ	143
СИЈӨ ПӨНЧӨК	144
АББАС АБДУЛЛА	
ЭХЧАЛУРӨ Э ДИБИ	147
МИДАНУМИ	148
СОБРАБ ТАҬИР	
Э НОВХАНИНИ	150
ЈӨ ЗӨН ЭДӨЈ ТӨН ШУШДӨ	151
АЈАЗ ВӨФАЛЫ	
САЛҬОРӨ ГУЧИ	153
ҬИППОКРАТА ШОҬВОИ	154
Э ЗИР ПОЛҬОЈУ	155
КӨМИ ЈӨ РУЗ ВЭСМЭ БИРӨ	155
ШӨҬВО	156
БОВОР НӨС СОХДӨНҮМ	157
РАМИЗ РӨВШӨН	
ДӨДӨЈ	158
ДУНЈО ЭМӨ ТОНИШ ОМО	159
ИМУРӨ	159

ЛУСИФ ҲАСАНБЭЛ	
ЭДЭЛ ВАСАЛ ОМИРӨ	160
МЭММӨД НАМАЗ	
КӨНҮЛӨ ШӨЛҮҮОИ	161
Ө ГЭД ДЭСМӨ ЧИҮО ҲИСД	162
МУСА ӨЛӨКБӨРЛИ	
БӨБӨ	164
ОКТАЛ РЗА	
ГӨҮРӨМОН ЧИНКИЗ	166
САЛАТИН	167
ЗАҲИД ХӨЛИЛ	
ДУРАЗӨ РӨҲ	168
МЭММӨД ИСМАЛЫЛ	
Ө ГЭД	169
ЗҮМҮСДУ	170
ПАША ГӨЛБИНУР	
СӨ СИБ	171
ЈӨ ОВӨ ХУНОЈУМ	172
ШАҲМАР ӨЛӨКБӨРОВ	
ГУШВОРҮО	173
ЗӨЛИМХАН ЈАГУБ	
ФҮЗУЛИ-САБИР	174
МӨРД	174
ГӨШӨМ ИСАБӨЛЛИ	
ӨРКОВУН	176
ДОР	177
ШАХГУЛАГ	177
ЗӨРДӨ КӨНДУМ	178
РАФИГ ЛУСИФОҒЛУ	
ӨХИРИНЧИ ВАСАЛ	179
ЈӨКИМУН ВӨРФ	180
ӨЛӨМДАР ГУЛУЗАДӨ	
ГАРАБОГ	181

РАМИЗ ГУСАРЧАЛЛЫ

МӘ ӘЗ ДИҢ РАФДАҚИ 183

АДИЛ ЧӘМИЛ

Ә КУК ВӘТӘН, ВӘТӘН ӘНТҮ НИСДИМИ 185

ЧҮМҤОЛМӘ Ә РӘҢИ 186

ИМИР МӘММӘДЛИ

СУРӘТ 187

ВОГОШДӘРӘ ВӘХТИ 187

Ә ЧҮМӘВОЗ ДӘНИШИРӘ 188

СУРӘТ ПИЛЛӘКОНҢО 188

СОЛӘРӘ БӘРДӘ ВОРВОРИҢО 188

ДӘНИШИРӘ 189

Yığılmağa verilmişdir:	22.08.2007
Çapa imzalanmışdır:	10.09.2007
Kağız formatı:	60x84 1/16
Həcmi:	12,5
Tirajı:	300

Buraxılışa məsul:
Ələddin Məhərrəmov

**Kompüter tərtibatı
və üz qabığının dizaynı:**
Aliyə Qabilqızı

**ШОҲИРҲОҶ АЗЭРБАҶЧОН Ө ЗУҲУН
ҶЭҲУДИҲОҶ ДОГИ
Анголокија - I**

Өз зуһун Азәрбајҷони чарундәғор
СИМАХ ШЕЈДА

